

ΠΑΝΕΠΙΣΤΗΜΙΟ ΘΕΣΣΑΛΙΑΣ
ΓΕΝΙΚΟ ΤΜΗΜΑ, ΛΑΡΙΣΑ
ΠΡΟΓΡΑΜΜΑ ΜΕΤΑΠΤΥΧΙΑΚΩΝ ΣΠΟΥΔΩΝ
«ΔΗΜΟΣΙΑ ΔΙΟΙΚΗΣΗ ΚΑΙ ΤΟΠΙΚΗ ΑΥΤΟΔΙΟΙΚΗΣΗ»

Η ΔΙΑΧΕΙΡΙΣΗ ΤΗΣ ΠΡΟΣΦΥΓΙΚΗΣ ΚΡΙΣΗΣ ΣΤΗΝ
ΕΛΛΑΔΑ ΚΑΙ ΤΗΝ ΕΥΡΩΠΗ

ΜΕΤΑΠΤΥΧΙΑΚΗ ΔΙΠΛΩΜΑΤΙΚΗ ΕΡΓΑΣΙΑ
ΜΑΡΙΑ ΠΟΥΛΟΥΔΗ

ΕΠΙΒΛΕΠΩΝ ΚΑΘΗΓΗΤΗΣ: ΣΤΕΦΑΝΟΣ ΖΑΟΥΤΣΟΣ

ΛΑΡΙΣΑ
ΑΚΑΔΗΜΑΪΚΟ ΕΤΟΣ: 2019– 2020

Βεβαίωση εκπόνησης εργασίας

«Δηλώνω υπεύθυνα ότι η συγκεκριμένη μεταπτυχιακή διπλωματική εργασία για τη λήψη του μεταπτυχιακού τίτλου σπουδών του ΠΜΣ Πλήρους Φοίτησης του Πανεπιστημίου Θεσσαλίας : «Η διαχείριση της προσφυγικής κρίσης στην Ελλάδα και την Ευρώπη» έχει συγγραφεί από εμένα προσωπικά και δεν έχει υποβληθεί ούτε έχει εγκριθεί στο πλαίσιο κάποιου άλλου μεταπτυχιακού ή προπτυχιακού τίτλου σπουδών, στην Ελλάδα ή στο εξωτερικό. Η εργασία αυτή έχοντας εκπονηθεί από εμένα, αντιπροσωπεύει τις προσωπικές μου απόψεις επί του θέματος και το κείμενο είναι γραμμένο με τα δικά μου λόγια και δεν αποτελεί προϊόν λογοκλοπής από τρίτες πηγές. Οι πηγές στις οποίες ανέτρεξα για την εκπόνηση της συγκεκριμένης διπλωματικής αναφέρονται στο σύνολό τους, δίνοντας πλήρεις αναφορές στους συγγραφείς, συμπεριλαμβανομένων και των πηγών που ενδεχομένως χρησιμοποιήθηκαν από το διαδίκτυο».

ΕΥΧΑΡΙΣΤΙΕΣ

Θα ήθελα να ευχαριστήσω ιδιαίτερω τον επιβλέποντα καθηγητή κύριο Ζαούτσο Στέφανο για την εξαιρετική συνεργασία που είχαμε και τη συμβολή του στην εκπόνηση της διπλωματικής μου εργασίας με θέμα «Η διαχείριση της προσφυγικής κρίσης στην Ελλάδα και την Ευρώπη». Επιπλέον, θα ήθελα να ευχαριστήσω θερμά όλους τους διδάσκοντες καθηγητές του Μεταπτυχιακού Προγράμματος Σπουδών « Δημόσια Διοίκηση και Τοπική Αυτοδιοίκηση» για τις πολύτιμες γνώσεις τις οποίες μας μεταλαμπάδευσαν κατά τη διάρκεια των μαθημάτων. Τέλος, θα ήθελα να ευχαριστήσω την οικογένεια μου και τους συναδέλφους μου, για την απεριόριστη κατανόηση και συμπαράσταση που έδειξαν καθ' όλη τη διάρκεια του μεταπτυχιακού προγράμματος, η οποία συνέβαλε στην ολοκλήρωση του, παρόλες τις δυσκολίες που συνάντησα ως εργαζόμενη και πολύτεκνη μητέρα.

ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΑ

ΠΕΡΙΛΗΨΗ	Σελ. ix
-----------------------	----------------

ABSTRACT	Σελ. xi
-----------------------	----------------

ΚΕΦΑΛΑΙΟ ΠΡΩΤΟ

1.1 ΕΙΣΑΓΩΓΗ.....	Σελ. 1
1.2 ΘΕΩΡΗΤΙΚΟ ΥΠΟΒΑΘΡΟ.....	Σελ. 3
1.3 ΜΕΘΟΔΟΛΟΓΙΑ ΤΗΣ ΕΡΕΥΝΑΣ	Σελ. 4
1.4 ΔΟΜΗ ΤΗΣ ΕΡΓΑΣΙΑΣ.....	Σελ. 6

ΚΕΦΑΛΑΙΟ ΔΕΥΤΕΡΟ

2.1 ΑΦΙΞΕΙΣ ΣΤΗ ΜΕΣΟΓΕΙΟ.....	Σελ. 7
2.2 Η ΣΥΜΦΩΝΙΑ ΕΕ-ΤΟΥΡΚΙΑΣ.....	Σελ. 8
2.2.1 Η στάση της Τουρκίας.....	Σελ. 9
2.3 ΣΤΟΙΧΕΙΑ ΤΗΣ ΠΑΡΑΝΟΜΗΣ ΜΕΤΑΝΑΣΤΕΥΣΗΣ ΣΤΗΝ ΕΛΛΑΔΑ.....	Σελ. 10
2.4 ΜΕΤΡΑ ΦΥΛΑΞΗΣ.....	Σελ. 14
2.4.1 Frontex.....	Σελ. 15
2.4.2 Η Ευρωπαϊκή Αστυνομική Υπηρεσία (EUROPOL).....	Σελ. 15
2.5 ΜΕΤΡΑ ΣΤΗΡΙΞΗΣ.....	Σελ. 16
2.5.1 Η χρηματοδοτική στήριξη της ΕΕ στην Ελλάδα.....	Σελ. 16
2.5.2 Το πρόγραμμα ΕΣΤΙΑ.....	Σελ. 17
2.5.3 Παροχή Οικονομικής Βοήθειας.....	Σελ. 19
2.5.4 Easo.....	Σελ. 21

ΚΕΦΑΛΑΙΟ ΤΡΙΤΟ

3.1 ΒΑΣΙΚΕΣ ΕΝΝΟΙΕΣ.....	Σελ. 23
3.1.1 Ο ορισμός της μετανάστευσης.....	Σελ. 23

3.1.2 Ο ορισμός του πρόσφυγα	Σελ.23
3.1.3 Τι είναι μετανάστης.....	Σελ.24
3.2 Η ΜΕΤΑΝΑΣΤΕΥΣΗ ΣΤΗΝ ΣΥΓΧΡΟΝΗ ΙΣΤΟΡΙΑ.....	Σελ.24
3.2.1 Το φαινόμενο της Ειδομένης.....	Σελ.25
3.3 ΣΥΜΦΩΝΙΕΣ ΚΑΙ ΣΥΜΒΑΣΕΙΣ.....	Σελ.26
3.3.1 Η Οικουμενική Διακήρυξη των Δικαιωμάτων του Ανθρώπου(1948)Σελ.26	
3.3.2 Η Σύμβαση της Γενεύης 1951 και το Πρωτόκολλο της Νέας ΥόρκηςΣελ.27	
3.3.3 Η Συμφωνία Schengen.....	Σελ.28
3.3.4 Ο ρόλος της Ύπατης Αρμοστείας.....	Σελ.28
3.3.5 Η Σύμβαση του Δουβλίνου.....	Σελ.28
3.3.6 «Τι είναι “διεθνής προστασία” και σε ποιους χορηγείται; Τι είναι το (πολιτικό) άσυλο;»	Σελ.30
3.3.7 «Τι είναι το καθεστώς επικουρικής προστασίας;».....	Σελ.31
3.3.8 Δικαιώματα και Υποχρεώσεις αιτούντων διεθνή προστασία.....	Σελ.31
3.4 ΜΕΤΑΝΑΣΤΕΥΤΙΚΗ ΠΟΛΙΤΙΚΗ.....	Σελ.33
3.4.1 Τι είναι μεταναστευτική πολιτική.....	Σελ.33
3.4.2 Η Σύγχρονη μεταναστευτική πολιτική στην Ευρώπη.....	Σελ.33
3.4.3 Η Αρχή της Επιλεκτικής Ποιοτικής Μετανάστευσης.....	Σελ.34
3.4.4 Η ελληνική μεταναστευτική πολιτική.....	Σελ.36
 ΚΕΦΑΛΑΙΟ ΤΕΤΑΡΤΟ-ΤΟ ΝΟΜΟΘΕΤΙΚΟ ΠΛΑΙΣΙΟ	
4.1 ΝΟΜΟΣ 3907/2011-Ίδρυση Υπηρεσίας Ασύλου και Υπηρεσίας Πρώτης Υποδοχής.....	Σελ.37
4.2 Ο ΝΟΜΟΣ 4251/2014.....	Σελ.38
4.3 ΓΕΝΙΚΕΣ ΠΡΟΥΠΟΘΕΣΕΙΣ ΔΙΚΑΙΩΜΑΤΟΣ ΔΙΑΜΟΝΗΣ.....	Σελ.39
4.4 ΚΑΤΗΓΟΡΙΕΣ ΑΔΕΙΩΝ ΔΙΑΜΟΝΗΣ.....	Σελ.40

4.5 ΑΝΑΔΙΟΡΓΑΝΩΣΗ ΤΟΥ ΣΥΣΤΗΜΑΤΟΣ ΑΔΕΙΟΔΟΤΗΣΗΣ ΓΙΑ ΤΗ ΔΙΑΜΟΝΗ ΑΛΛΟΔΑΠΩΝ ΣΤΗ ΧΩΡΑ ΥΠΟ ΟΡΟΥΣ ΑΥΞΗΜΕΝΗΣ ΑΣΦΑΛΕΙΑΣ, ΡΥΘΜΙΣΕΙΣ ΘΕΜΑΤΩΝ ΟΡΓΑΝΙΣΜΩΝ ΤΟΠΙΚΗΣ ΑΥΤΟΔΙΟΙΚΗΣΗΣ ΚΑΙ ΑΛΛΕΣ ΔΙΑΤΑΞΕΙΣ ΑΡΜΟΔΙΟΤΗΤΑΣ ΤΟΥ ΥΠΟΥΡΓΕΙΟΥ ΕΣΩΤΕΡΙΚΩΝ	Σελ.40
4.6 ΝΟΜΟΣ 4375/2016	Σελ.41
4.7 ΑΙΤΗΣΕΙΣ ΑΣΥΝΟΔΕΥΤΩΝ ΑΝΗΛΙΚΩΝ ΚΑΙ ΧΩΡΙΣΜΕΝΩΝ ΑΝΗΛΙΚΩΝ	Σελ.42
4.8 ΝΟΜΟΣ 4540/2018	Σελ.43
4.9 Ο ΝΟΜΟΣ 4636/2019 Πέρι Διεθνούς Προστασίας.....	Σελ.44

ΚΕΦΑΛΑΙΟ ΠΕΜΠΤΟ-ΕΝΤΑΞΗ

5.1 Ο ΟΡΙΣΜΟΣ ΤΗΣ ΕΝΤΑΞΗΣ.....	Σελ.45
5.2 ΤΙ ΟΝΟΜΑΖΟΥΜΕ ΚΟΙΝΩΝΙΚΗ ΕΝΣΩΜΑΤΩΣΗ.....	Σελ.45
5.2.1 Οι βασικές επιλογές της ενσωμάτωσης.....	Σελ.45
5.2.2 Ενσωμάτωση μεταναστών.....	Σελ.46
5.2.3 Στρατηγικές ενσωμάτωσης στην Ελλάδα.....	Σελ.47
5.3 ΤΟ ΕΝΤΑΞΙΑΚΟ ΠΡΟΓΡΑΜΜΑ ΤΗΣ ΕΥΡΩΠΗΣ.....	Σελ.47
5.4 ΤΟ ΕΝΤΑΞΙΑΚΟ ΠΡΟΓΡΑΜΜΑ ΤΗΣ ΕΛΛΑΔΑΣ.....	Σελ.48
5.4.1 Το ενταξιακό πρόγραμμα «HELIOS».....	Σελ.50
5.4.2 Η εκπαίδευση των προσφύγων στην Ελλάδα.....	Σελ.52
5.4.3 Η υγειονομική περίθαλψη των προσφύγων.....	Σελ.52

ΚΕΦΑΛΑΙΟ ΕΚΤΟ-ΕΡΕΥΝΑ

6.1 Ο ΣΚΟΠΟΣ ΤΗΣ ΕΡΕΥΝΑΣ.....	Σελ.54
6.2 Η ΜΕΘΟΔΟΛΟΓΙΑ ΚΑΙ ΤΟ ΔΕΙΓΜΑ ΤΗΣ ΕΡΕΥΝΑΣ.....	Σελ.54
6.3 ΒΑΣΙΚΕΣ ΕΡΩΤΗΣΕΙΣ-ΑΝΑΛΥΣΗ ΑΠΟΤΕΛΕΣΜΑΤΩΝ.....	Σελ.57

ΚΕΦΑΛΑΙΟ ΕΒΔΟΜΟ

ΣΥΜΠΕΡΑΣΜΑΤΑ-ΠΡΟΤΑΣΕΙΣ.....	Σελ.65
------------------------------------	---------------

ΒΙΒΛΙΟΓΡΑΦΙΑ	Σελ68
ΠΑΡΑΡΤΗΜΑ.....	Σελ.72

ΚΑΤΑΛΟΓΟΣ ΠΙΝΑΚΩΝ ΚΑΙ ΓΡΑΦΗΜΑΤΩΝ

Πίνακας 2.1 Παράνομες αφίξεις σε Ελλάδα, Ιταλία και Ισπανία (2017-2019)

Πίνακας 2.2 Αποτύπωση της εθνικής εικόνας κατάστασης για το προσφυγικό/μεταναστευτικό ζήτημα την 27/11/2019

Γράφημα 2.1 Στατιστικά στοιχεία της παράνομης μετανάστευσης για το α' εξάμηνο του 2018 και του 2019 (Πηγή: www.astynomia.gr/)

Γράφημα 2.2 Συλληφθέντες διακινητές (Πηγή: www.astynomia.gr/)

Γράφημα 2.3 Επιστροφές παράτυπων μεταναστών(Πηγή: www.astynomia.gr/)

Γράφημα 2.4 Υπηκοότητες συλληφθέντων παράνομων μεταναστών (Πηγή : www.astynomia.gr/)

ΠΕΡΙΛΗΨΗ

Η Ελλάδα λόγω της γεωγραφικής της θέσης, θεωρείται η βασική πύλη εισόδου για τους πολίτες τρίτων χωρών, οι οποίοι έχουν ως απώτερο σκοπό τη μετάβαση τους στις πιο αναπτυγμένες χώρες της Ευρώπης.

Η παρούσα εργασία έχει ως σκοπό να εξετάσει την πραγματική διάσταση του προσφυγικού προβλήματος που ταλαντεύει τα τελευταία χρόνια την Ελλάδα και την Ευρώπη και να δώσει πιθανούς τρόπους αντιμετώπισης του παραπάνω προβλήματος.

Στο πρώτο κεφάλαιο της παρούσας εργασίας γίνεται η εισαγωγή και η επιτελική σύνοψη, η αναφορά στα ερευνητικά ερωτήματα και στο θεωρητικό υπόβαθρο στο οποίο βασίστηκε.

Στο δεύτερο κεφάλαιο αναφέρεται η σημερινή απεικόνιση της προσφυγικής κρίσης και η διαχείριση αυτής μέσω διαφόρων πινάκων και γραφημάτων στα οποία διαφαίνεται ο αριθμός των παράτυπων αφίξεων στον Έβρο και στα ελληνικά νησιά και οι εθνικότητες αυτών, ο αριθμός των επαναπροωθήσεων και των διαμενόντων στα νησιά, στα διαμερίσματα μέσω του προγράμματος ΕΣΤΙΑ της Ύπατης Αρμοστείας του ΟΗΕ σε όλες τις περιοχές της Ελλάδας, καθώς και ο αριθμός των αιτούντων άσυλο, οι οποίοι είναι δικαιούχοι του χρηματικού βοηθήματος της Ύπατης Αρμοστείας. Ακόμη γίνεται μία σύγκριση μεταξύ τριών ευρωπαϊκών πόλεων, οι οποίες αποτελούν τις τρεις χώρες με την μεγαλύτερη υποδοχή παράτυπων αφίξεων κατά τα τελευταία έτη.

Στο τρίτο κεφάλαιο γίνεται μία ανάλυση των εννοιών του πρόσφυγα, του μετανάστη, του αναγνωρισμένου πρόσφυγα, καθώς και των υποχρεώσεων και των δικαιωμάτων αυτού, τη σημασία της μεταναστευτικής πολιτικής και των διαφόρων Συνθηκών και Συμφωνιών, όπως της Γενεύης και του Schengen, οι οποίες έχουν υπογραφεί κατά το παρελθόν και που αποτελούν έναν από τους βασικούς πυλώνες για τη διαχείριση του προσφυγικού.

Στο τέταρτο κεφάλαιο γίνεται αναφορά στο νομοθετικό πλαίσιο με το οποίο το ελληνικό κράτος θέτει τα όρια του και ακόμη ακολουθεί τις

ευρωπαϊκές κοινοτικές οδηγίες όπως είναι για παράδειγμα η είσοδος στη χώρα, η παραμονή σε αυτή, οι διαδικασίες στην Υπηρεσία Ασύλου και των ασυνόδευτων ανηλίκων.

Στο πέμπτο κεφάλαιο παρουσιάζονται τα ενταξιακά προγράμματα της Ελλάδας και της Ευρώπης, για την ενσωμάτωση των προσφύγων στις χώρες ασύλου τους.

Στο έκτο και στο έβδομο και τελευταίο κεφάλαιο περιλαμβάνονται τα αποτελέσματα της έρευνας που προέκυψαν από τις απαντήσεις των εργαζομένων στις εμπλεκόμενες με το προσφυγικό υπηρεσίες και οργανισμούς και στο ερωτηματολόγιο με θέμα τη διαχείριση της προσφυγικής κρίσης στην Ελλάδα και την Ευρώπη. Επίσης, πραγματοποιείται η συγγραφή των συμπερασμάτων από τα αποτελέσματα της έρευνας και οι προτάσεις για την αντιμετώπιση του εν λόγω προβλήματος που πραγματεύεται η συγκεκριμένη εργασία.

Συμπερασματικά, μπορούμε να πούμε ότι η διαχείριση της προσφυγικής κρίσης από την πλευρά της Ελλάδας μέχρι σήμερα κρίνεται μέτρια έως ικανοποιητικά, αν αναλογιστεί κανείς όλες τις παραμέτρους που συντελούν σε αυτήν και κυρίως την στάση της γειτονικής Τουρκίας ως προς τις προσφυγικές ροές. Αν η Ελλάδα φυσικά με την ενεργή συνδρομή της Ευρώπης εφαρμόσει μία σειρά δραστικών μέτρων, τότε θα καταφέρει να κάνει διαχειρίσιμη τη συγκεκριμένη κρίση.

ΛΕΞΕΙΣ ΚΛΕΙΔΙΑ

Πρόσφυγας, διαχείριση κρίσης, μεταναστευτική πολιτική, ένταξη.

ABSTRACT

Greece due to its geographical location, is being considered the main gateway for third-country nationals, who wish to relocate to the most developed countries of Europe.

This thesis aims to examine the real dimension of the refugee problem that has been rocking Greece and Europe in recent years and to provide possible ways of resolving the aforementioned problem.

The first chapter of this thesis includes the introduction and summary, the research questions and the theoretical background on which it was based.

The second chapter refers to the current depiction of the refugee crisis and its management, through various charts and graphs reflecting the number of irregular arrivals in Evros and the Greek islands and the relevant nationalities, the number of deported and the number of people residing in islands, apartments through UNHCR ESTIA program in all areas of Greece, as well as the number of asylum seekers who are beneficiaries of UNHCR's financial assistance. A comparison is also being made between three European cities, which are the three countries with the largest number of irregular arrivals, during the recent years.

The third chapter analyzes the terms refugee, immigrant, recognized refugee, as well as the obligations and rights entailed, the importance of immigration policy and the various Treaties and Agreements, such as Geneva and Schengen, which have been signed in the past and remain of the key pillars for refugee management.

The fourth chapter refers to the legislative framework based on which the Greek state sets its limits and follows the European Community directives such as the entry to a country, the Asylum Service procedures and the unaccompanied minors.

The fifth chapter presents the integration programs of Greece and Europe for the integration of refugees in their countries of asylum.

The sixth, seventh and the final chapter contain the results of the survey based on the staff responses involved in the refugee services and organizations and

the questionnaire on the refugee crisis management in Greece and Europe. research are written and suggestions for addressing this problem addressed in this work. Additionally, the conclusions based on the results of the survey are being mentioned along with suggestions to tackle the aforementioned addressed topic.

In conclusion, we can say that Greece's management of the refugee crisis to date is can be considered to be moderate to satisfactory, given all the factors contributing to it, and in particular the attitude of the neighboring Turkey with regards to the refugee flows. If Greece, with the active support of Europe, implements a series of drastic measures, the current crisis can be manageable.

KEYWORDS

Refugee, crisis management, immigration policy, integration

ΚΕΦΑΛΑΙΟ ΠΡΩΤΟ

1.1 ΕΙΣΑΓΩΓΗ

Αν ανατρέξουμε σε όλες τις ιστορικές περιόδους της ανθρωπότητας θα διαπιστώσουμε πως ο άνθρωπος είχε μία τάση προς τη μετανάστευση. Το φαινόμενο αυτό οφειλόταν πάντοτε είτε λόγω μίας αυτόνομης ώθησης για βιοποριστικούς λόγους, είτε γινόταν βιαίως εξαιτίας διάφορων συνθηκών όπως κοινωνικών, πολιτικών, οικονομικών κ.α. Σε όλες τις χρονικές περιόδους η μετανάστευση γινόταν ή σε ατομικό ή ακόμη και σε μαζικό επίπεδο.

Ο απώτερος σκοπός της μετανάστευσης ήταν ανέκαθεν η βελτίωση της ποιότητας ζωής του ανθρώπου και η εξασφάλιση βασικών αναγκών όπως αυτές της υγείας, της παιδείας, της δικαιοσύνης και της ανθρώπινης αξιοπρέπειας.

Η μετανάστευση συνδέθηκε στο παρελθόν από μία σειρά από αναταραχές ακόμη και από πολέμους ανά τον κόσμο. Όπως συμβαίνει και στη φυσική, όπου ένα ξένο σώμα προσπαθεί να εισχωρήσει σε ένα άλλο σώμα και κατά συνέπεια υπάρχει μία φυσική αντίδραση, έτσι και στους λαούς όταν εισέρχονται ξένοι λαοί και ιδίως όταν είναι διαφορετικής κουλτούρας, θρησκείας κ.α. είναι φυσικό επακόλουθο να υπάρχουν αντιδράσεις.

Τα τελευταία πέντε χρόνια η χώρα μας βρίσκεται μέσα σε μία δύνη προσφυγικών ροών, που είναι απόρροια του πολέμου στη Συρία, καθώς και των διάφορων κοινωνικοπολιτικών μεταβολών στις χώρες της Μέσης Ανατολής, της Ασίας και της Αφρικής.

Λόγω της προσφυγικής κρίσης που βιώνει η χώρα μας, μέσα στην οικονομική κρίση, κρίνεται απαραίτητη η σωστή διαχείριση αυτής με τον οποιοδήποτε δυνατό τρόπο και φυσικά με την ουσιαστική συνδρομή της Ευρωπαϊκής Ένωσης για την αντιμετώπιση της.

Ποια είναι όμως τα μέτρα που έχουν παρθεί τόσο από την πλευρά της Ελλάδας, όσο και από την πλευρά της Ευρωπαϊκής Ένωσης για το συγκεκριμένο ζήτημα. Κατά πόσο επηρέασαν το προσφυγικό οι υπάρχουσες διεθνείς συμφωνίες όπως η Συνθήκη της Γενεύης και η Σύμβαση Δουβλίνου και εάν η Συμφωνία μεταξύ της Ευρωπαϊκής Ένωσης με την Τουρκία τηρείται και εάν κρίνεται ωφέλιμη.

Όλα αυτά τα χρόνια γίνεται όμως σωστή διαχείριση των κονδυλίων που παρέχει η Ευρωπαϊκή Ένωση προς την Ελλάδα, κατά πόσο θεωρούνται επαρκή και ποιος ο ρόλος των ΜΚΟ στο θέμα αυτό.

Κατά πόσο οι εμπλεκόμενοι φορείς (υπηρεσίες και ανθρωπιστικοί οργανισμοί) με το προσφυγικό ζήτημα είναι εκπαιδευμένοι σε θέματα προσφυγικής κρίσης και κατά πόσο τα μέσα που διαθέτουν και τα προβλήματα που αντιμετωπίζουν στις υπηρεσίες τους επηρεάζουν τη διαχείριση της προσφυγικής κρίσης.

Ποια είναι τα μέτρα τα οποία λαμβάνονται για την ένταξη των προσφύγων στην Ελλάδα και στην Ευρωπαϊκή Ένωση, θεωρούνται επαρκή η ενημέρωση και τα προγράμματα τα οποία αφορούν το κομμάτι της ένταξης.

Κατά πόσο η ένταξη των προσφύγων στους κόλπους της ελληνικής κοινωνίας θα είναι ομαλή και αν η παρουσία τους στην ελληνική επικράτεια σημαίνει ταυτόχρονα και αύξηση των φαινομένων εγκληματικότητας.

Υπάρχει όμως ισοκατανομή ως προς τον αριθμό των προσφύγων που διαθέτει κάθε περιφέρεια της Ελλάδας και κάθε χώρα της Ευρώπης ή το «βάρος» επωμίζονται λίγοι.

Όλα τα παραπάνω είναι ερωτήματα που ζητούν απαντήσεις και οι οποίες θα δοθούν είτε μέσω της έγκριτης βιβλιογραφίας και των άλλων πηγών που παρατίθενται στην παρούσα εργασία, είτε μέσω των αποτελεσμάτων-συμπερασμάτων από το ερωτηματολόγιο της έρευνας.

1.2 ΘΕΩΡΗΤΙΚΟ ΥΠΟΒΑΘΡΟ

Λόγω του γεγονότος ότι το θέμα που πραγματεύεται η εργασία είναι σχετικά πρόσφατο δεν υπάρχει πλούσια βιβλιογραφία.

Παρόλα αυτά η συλλογή των βασικών εννοιών του προσφυγικού και των στατιστικών στοιχείων που αποτυπώνουν την προσφυγική κρίση έγινε από μερικά βιβλία που εκδόθηκαν κυρίως την τελευταία δεκαετία.

Οι περισσότερες πληροφορίες εντοπίστηκαν καθαρά από διαδικτυακές πηγές όπως άρθρα, επίσημες κρατικές ιστοσελίδες όπως αυτές του καθ' ύλην αρμόδιου Υπουργείου Έκτακτης Προστασίας του Πολίτη, αλλά και του προγενέστερου Υπουργείου Μεταναστευτικής Πολιτικής, της Υπηρεσίας Ασύλου και της Ευρωπαϊκής Επιτροπής. Επίσης, από τις επίσημες ιστοσελίδες της Έκτακτης Αρμοστείας του ΟΗΕ και του Διεθνούς Οργανισμού Μετανάστευσης.

1.3 ΜΕΘΟΔΟΛΟΓΙΑ ΤΗΣ ΕΡΕΥΝΑΣ

Θέλοντας να δοθεί μία ολοκληρωμένη εικόνα στην παρούσα εργασία, πραγματοποιήθηκε μία έρευνα.

Η έρευνα αυτή υλοποιήθηκε με τη μέθοδο του ερωτηματολογίου.

Το εν λόγω ερωτηματολόγιο δημιουργήθηκε αποκλειστικά από προσωπικές ερωτήσεις, σχετικές με τη διαχείριση της προσφυγικής κρίσης στην Ελλάδα και την Ευρώπη.

Το συγκεκριμένο ερωτηματολόγιο διανεμήθηκε ηλεκτρονικά στα προσωπικά emails, των εργαζομένων που εργάζονται πανελλαδικά είτε σε Δημόσιες Αρχές, είτε σε Ανθρωπιστικούς Οργανισμούς.

Παρότι το ερωτηματολόγιο διανεμήθηκε σε περισσότερα από 250 άτομα, το μειονέκτημα της έρευνας που διαπιστώθηκε είναι ότι πολλοί εκ των εργαζομένων δεν απάντησαν, για πολλούς και διάφορους λόγους στο ερωτηματολόγιο με αποτέλεσμα τη συλλογή μόνο 84 απαντήσεων.

Παρόλα αυτά τα αποτελέσματα της έρευνας είναι κατατοπιστικά και μπορούμε να αποδώσουμε τα συμπεράσματα μας.

Από την έρευνα που πραγματοποιήθηκε διαπιστώνουμε πως η διαχείριση του προσφυγικού δεν είναι μία εύκολη υπόθεση και πρέπει να θεωρείται υπόθεση όλων. Οι εργαζόμενοι στους εμπλεκόμενους φορείς είναι μεν καταρτισμένοι αλλά δεν διαθέτουν τα κατάλληλα μέσα για την διευκόλυνση τους.

Η κοινή μεταναστευτική πολιτική, η καλύτερη διαχείριση των κονδυλίων που διατίθενται από την Ευρωπαϊκή Ένωση προς την Ελλάδα είναι κάποια από τα ζητούμενα.

Πολύ πιθανόν να αυξηθούν τα κρούσματα της εγκληματικότητας διότι οι πολίτες τρίτων χωρών που θα εγκατασταθούν στη χώρα μας είναι διαφορετικών εθνικοτήτων, θρησκειών και αντιλήψεων, πράγμα το οποίο ενδεχομένως να προκαλέσει αναταραχές. Παράλληλα, οι δυσκολίες που θα κληθούν να αντιμετωπίσουν κατά την προσπάθεια της ένταξης τους στην ελληνική κοινωνία θα είναι τεράστιες, λόγω όλων των παραπάνω ιδιοτελειών τους (φυλετικών,

θησκευτικών, κ.α.), αλλά και της προκατάληψης από πλευράς των εγχώριων κατοίκων. Η εκπαίδευση των προσφύγων και η εκμάθηση της ελληνικής γλώσσας, θεωρούνται τα πιο σημαντικά κομμάτια που θα βοηθήσουν στην ομαλότερη ένταξη των προσφύγων.

Τέλος, ο συνδυασμός της καλύτερης φύλαξης των συνόρων και των επαναπροωθήσεων των παράτυπων αφίξεων, θεωρούνται οι ιδανικότερες λύσεις για την αντιμετώπιση των προσφυγικών ροών. Επιπλέον, θα πρέπει να υπάρξει ισοκατανομή των προσφύγων που διαμένουν τόσο σε κάθε περιφέρεια της Ελλάδας, όσο και σε κάθε χώρα της Ευρώπης, ανάλογα με τον διαμένοντα πληθυσμό της εκάστοτε περιοχής.

1.4 ΔΟΜΗ ΤΗΣ ΕΡΓΑΣΙΑΣ

Η συγγραφή της παρούσας εργασίας έγινε σύμφωνα με τις οδηγίες του Ακαδημαϊκού Εκπαιδευτηρίου, και ακολουθήθηκε η παρακάτω δομή.

1. Πρόλογος: στον οποίο αναφέρονται οι ευχαριστίες στα πρόσωπα που συνδράμανε, ο καθένας με τον δικό του τρόπο στην ολοκλήρωση της εργασίας και κατ' επέκταση του μεταπτυχιακού προγράμματος.
2. Περίληψη: στην οποία γίνεται η συνοπτική απόδοση της εργασίας
3. Κύριο μέρος: το οποίο χωρίζεται σε κεφάλαια και υποκεφάλαια. Τα κεφάλαια τα οποία είναι έξι στον αριθμό διαχωρίζονται ως εξής:
  - α) 1^ο Κεφάλαιο-Εισαγωγή : κατά την οποία αναφέρονται ο σκοπός της εργασίας, τα ερευνητικά ερωτήματα και το θεωρητικό υπόβαθρο, στο οποίο βασίστηκε η εν λόγω εργασία.
  - β) 2^ο Κεφάλαιο: Γίνεται ανάδειξη του προβλήματος μέσω της παρουσίασης της πρόσφατης εικόνας που ισχύει.
  - γ) 3^ο Κεφάλαιο : Γίνεται ανάλυση των βασικών εννοιών και των ειδικών συνθηκών-συμφωνιών που σχετίζονται με το προσφυγικό
  - δ) 4^ο Κεφάλαιο: Γίνεται ανάλυση του νομοθετικού πλαισίου
  - ε) 5^ο Κεφάλαιο: Γίνεται αναφορά στο θέμα της ένταξης των προσφύγων
  - στ) 6^ο Κεφάλαιο-Έρευνα : Παρουσίαση της έρευνας.
  - η) 7^ο Κεφάλαιο-Συμπεράσματα : Παρουσίαση των συνολικών συμπερασμάτων της εργασίας, αλλά και των προτάσεων.
4. Βιβλιογραφία : Παράθεση της έγκριτης βιβλιογραφίας και των άλλων πηγών.
5. Παράρτημα : Παράθεση του ερωτηματολογίου της έρευνας.

ΚΕΦΑΛΑΙΟ ΔΕΥΤΕΡΟ

2.1 ΑΦΙΞΕΙΣ ΣΤΗ ΜΕΣΟΓΕΙΟ

Από τον Ιανουάριο μέχρι και τον Σεπτέμβριο του 2019 στις χώρες της Μεσογείου υπήρξαν συνολικά 81.300 παράτυπες αφίξεις. Πιο συγκεκριμένα, στην Ελλάδα εισήλθαν 46.100 άτομα, στην Ιταλία 7.600, στην Ισπανία 23.300 άτομα, ενώ οι υπόλοιπες 11.300 παράτυπες αφίξεις πραγματοποιήθηκαν στις λοιπές μεσογειακές χώρες. Το 46% των αφίξεων αυτών ήταν άνδρες, το 21% γυναίκες και το 33% παιδιά, η πλειοψηφία αυτών από το Αφγανιστάν.

Στον παρακάτω πίνακα αποτυπώνονται τα στοιχεία που αφορούν τις παράνομες αφίξεις στις χώρες της Ελλάδας, της Ιταλίας και της Ισπανίας, κατά τους μήνες Ιανουάριο έως και Σεπτέμβριο και κατά τα έτη 2017, 2018 και 2019. (www.unchr.org)

Πίνακας 2.1 Παράνομες αφίξεις σε Ελλάδα, Ιταλία και Ισπανία (2017-2019)

ΕΤΟΣ	ΕΛΛΑΔΑ	ΙΤΑΛΙΑ	ΙΣΠΑΝΙΑ
2017	20.000	105.400	17100
2018	37.300	21.000	43200
2019	46.100	7.600	23.300
ΣΥΝΟΛΟ	103.400	133.600	83.600

Όπως διαπιστώνουμε από τα στοιχεία των τριών μεσογειακών χωρών που δέχονται τις περισσότερες προσφυγικές ροές και διαφαίνονται στον παραπάνω πίνακα, η Ελλάδα έχει αύξηση των παράτυπων αφίξεων κατά τα τελευταία τρία έτη, εν αντιθέσει με τις χώρες της Ιταλίας και της Ισπανίας οι οποίες έχουν μείωση αυτών. Ενδεχομένως, η μείωση των παράτυπων αφίξεων στις χώρες αυτές να οφείλεται στην πολιτική που ακολουθείται ως προς το θέμα αυτό και στην καλύτερη φύλαξη των συνόρων τους.

2.2 Η ΣΥΜΦΩΝΙΑ ΕΕ-ΤΟΥΡΚΙΑΣ

Στις 18 Μαρτίου 2016 η ΕΕ και η Τουρκία αποφάσισαν να δώσουν τέλος στην παράνομη μετανάστευση από την Τουρκία στην ΕΕ.

Η Συμφωνία περιλαμβάνει τα εξής σημεία δράσης :

- 1) Όλοι οι νέοι παράτυποι μετανάστες που φθάνουν στα ελληνικά νησιά μέσω Τουρκίας από τις 20 Μαρτίου και μετά θα επαναπροωθούνται στην Τουρκία.
- 2) Για κάθε επιστροφή Σύρου στην Τουρκία από τα ελληνικά νησιά, ένας άλλος Σύρος θα επαναπροωθείται από την Τουρκία στην ΕΕ, λαμβανομένων υπόψη των κριτηρίων τρωτότητας του ΟΗΕ.
- 3) Η Τουρκία θα πρέπει να διαφυλάξει τα χερσαία και τα θαλάσσια σύνορα της , ώστε να μην υπάρξουν δίοδοι παράνομης μετανάστευσης από την Τουρκία προς την ΕΕ.
- 4) Όταν θα μειωθούν οι παράτυπες διελεύσεις θα ενεργοποιηθεί το εθελοντικό πρόγραμμα εισδοχής.
- 5) Η εφαρμογή του χάρτη πορείας για την ελευθέρωση του καθεστώτος θεωρήσεων.
- 6) Η ΕΕ θα χρηματοδοτήσει την Τουρκία με 3 δισεκατομμύρια ευρώ για την διευκόλυνση των προσφύγων.
- 7) Η αναβάθμιση της τελωνειακής ένωσης.
- 8) Η κοινή προσπάθεια της ΕΕ και της Τουρκίας για την βελτίωση των ανθρωπιστικών συνθηκών στο εσωτερικό της Συρίας.

(www.consillium.europa.eu/en/press)

Ένα από τα εύλογα ερωτήματα που δημιουργούνται είναι εάν τηρείται η Συμφωνία μεταξύ της ΕΕ και της Τουρκίας σχετικά με το προσφυγικό και κατά πόσο είναι δυνατή η εφαρμογή της. Σύμφωνα με τα στοιχεία που διαφαίνονται στους παρακάτω πίνακες που αφορούν τους συλληφθέντες παράτυπους μετανάστες ανά μεθόριο, τις εθνικότητες αυτών και των αριθμό των επιστροφών κατά το πρώτο εξάμηνο του 2018 και το πρώτο εξάμηνο του 2019, διαπιστώνουμε τη σημαντική αύξηση της παράνομης εισόδου από όλες τις συνοριακές πύλες της Ελλάδας. Επιπρόσθετα, οι επιστροφές των παράτυπων αφίξεων στην Τουρκία παρουσιάζουν σημαντική ύφεση.

Τέλος, η πλειοψηφία των εθνικοτήτων των εν λόγω αφίξεων δεν συγκαταλέγονται εύκολα σε αυτές που υπόκεινται σε καθεστώς πρόσφυγα όπως είναι για παράδειγμα η Συριακή εθνικότητα λόγω πολέμου.

Όλα τα παραπάνω συγκλίνουν στο να βγάλουμε το συμπέρασμα ότι η Συμφωνία της 18^{ης} Μαρτίου μεταξύ της ΕΕ και της Τουρκίας για την παράνομη μετανάστευση δεν εφαρμόζεται και είναι αμφίβολο εάν αυτό θα επιτευχθεί ποτέ. Η σκληρή στάση της Τουρκίας και η μη τήρηση της Συμφωνίας από πλευράς της αποδεικνύουν ότι κάτι τέτοιο είναι μάλλον ανέφικτο.

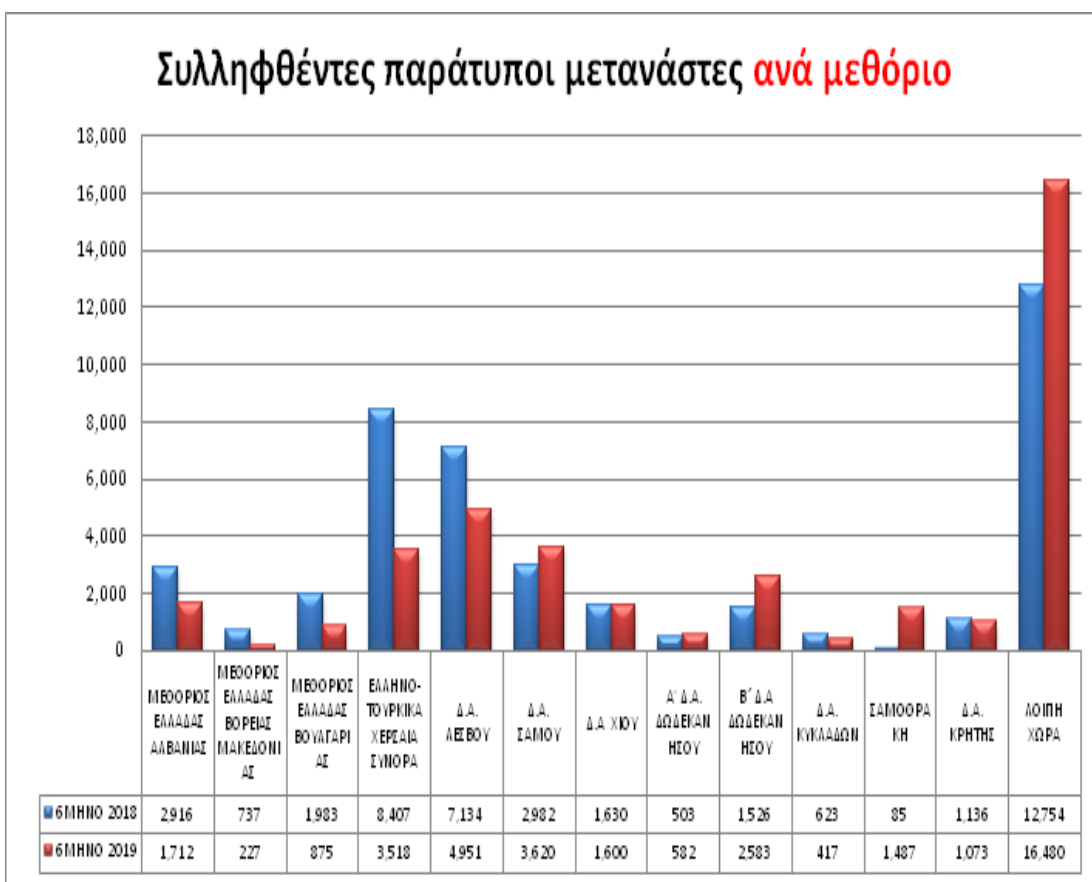
2.2.1 Η στάση της Τουρκίας

Η Τουρκία παρόλο που λαμβάνει «γενναίες» ευρωπαϊκές επιδοτήσεις ώστε να «συγκρατεί» τους πρόσφυγες εντός των συνόρων της, εκείνη αντίθετα «στέλνει» σωρηδόν τους πρόσφυγες στην Ελλάδα και κατ' επέκταση στην Ευρώπη. Η σκληρή και ταυτόχρονα εριστική στάση της Τουρκίας αποκαλύπτεται από τις δηλώσεις του προέδρου της Ερντογάν.

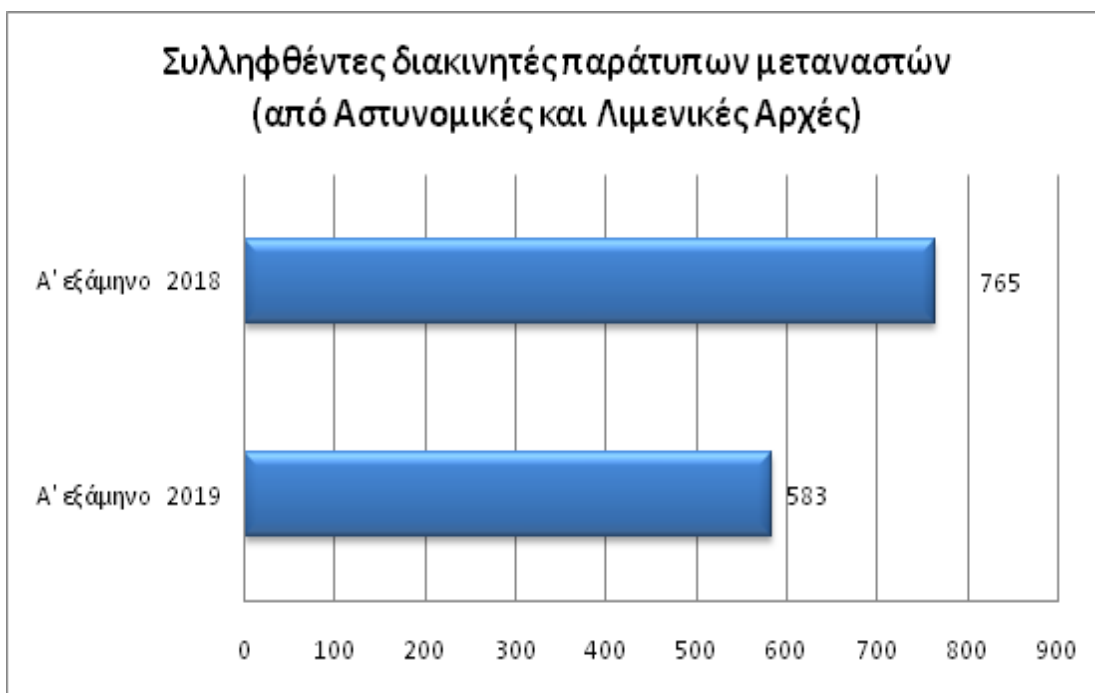
Στις 8/9/2019 ο Τούρκος Πρόεδρος δήλωσε : “ ξεκαθαρίσαμε στην Ευρώπη πως ή θα μοιραστούν το βάρος ή θα ανοίξουμε τις πύλες μας, διότι εμείς δαπανήσαμε 40 δισεκατομμύρια δολάρια ή θα γίνει αυτό που λέμε ή δεν υπάρχει άλλος τρόπος από το να ανοίξουμε τις πύλες μας, ας το σκεφτούν λίγο και εκείνοι”. (www.panhellenicpost.com)

Ενώ στις 24/12/2019 δήλωσε: “ 80.000 πρόσφυγες άρχισαν να κατευθύνονται προς τα σύνορα μας για να σωθούν από τους βομβαρδισμούς και αυτός θα συνεχίσει να αυξάνεται εάν δεν σταματήσουν οι εχθροπραξίες. Στην περίπτωση αυτή η Τουρκία δεν θα σηκώσει μόνη της το βάρος του προσφυγικού. Η πίεση που θα δεχτούμε θα επηρεάσει αρχικά την Ελλάδα. Στην περίπτωση αυτή είναι αναπόφευκτο να υπάρξουν σκληρές ροών πριν από το μνημόνιο της 18^{ης} Μαρτίου”. (<http://www.eleftherostypos.gr>)

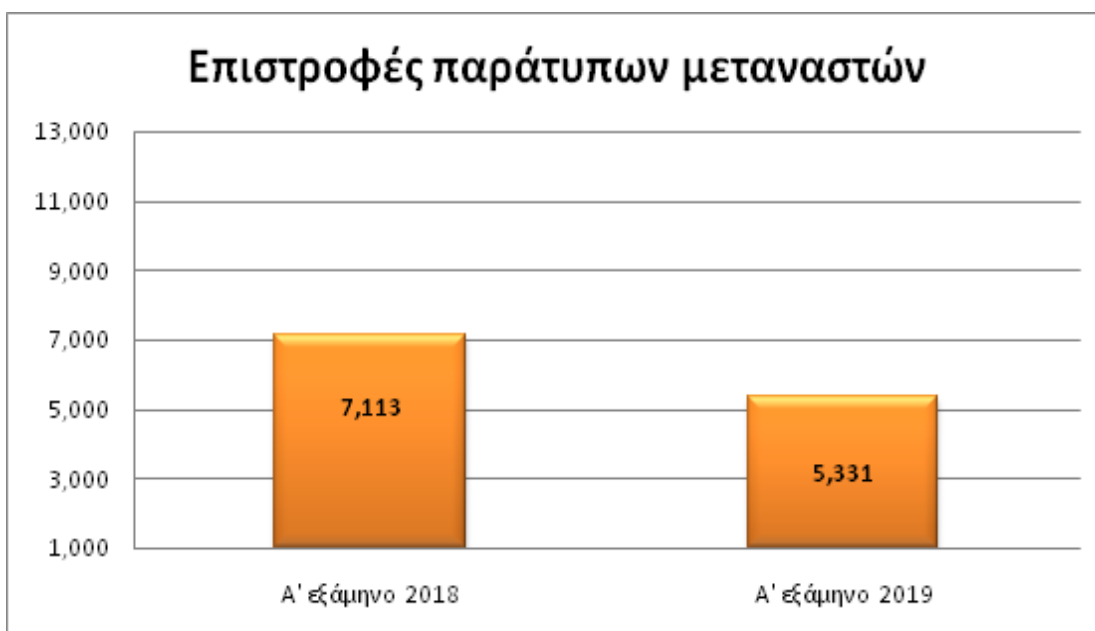
2.3 ΣΤΟΙΧΕΙΑ ΤΗΣ ΠΑΡΑΝΟΜΗΣ ΜΕΤΑΝΑΣΤΕΥΣΗΣ ΣΤΗΝ ΕΛΛΑΔΑ

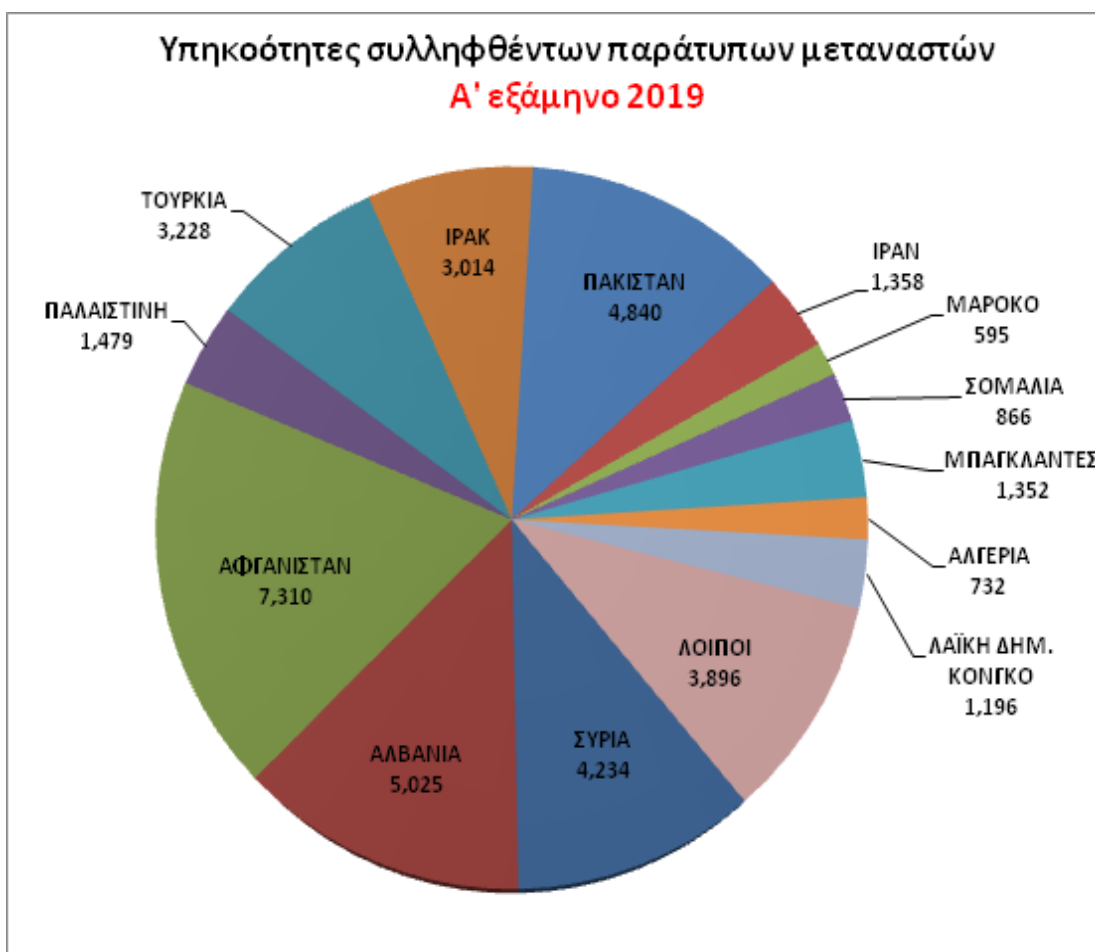
Γράφημα 2.1 Στατιστικά στοιχεία της παράνομης μετανάστευσης για το α' εξάμηνο του 2018 και του 2019 (Πηγή: www.astynomia.gr/)

Γράφημα 2.2 Συλληφθέντες διακινητές (Πηγή: www.astynomia.gr)

Γράφημα 2.3 Επιστροφές παράτυπων μεταναστών (Πηγή: www.astynomia.gr)

Γράφημα 2.4 Υπηκοότητες συλληφθέντων παράνομων μεταναστών (Πηγή: Πηγή : www.astynomia.gr/)

Πίνακας 2.2 Αποτύπωση της εθνικής εικόνας κατάστασης για το προσφυγικό/μεταναστευτικό ζήτημα την 27/11/2019

Αθήνα, 28/11/2019

ΕΛΛΗΝΙΚΗ ΔΗΜΟΚΡΑΤΙΑ
ΥΠΟΥΡΓΕΙΟ ΠΡΟΣΤΑΣΙΑΣ ΤΟΥ ΠΟΛΙΤΗ
ΕΘΝΙΚΟ ΣΥΝΤΟΝΙΣΤΙΚΟ ΚΕΝΤΡΟ ΕΛΕΓΧΟΥ ΣΥΝΟΡΩΝ,
ΜΕΤΑΝΑΣΤΕΥΣΗΣ ΚΑΙ ΑΣΥΛΟΥ (Ε.Σ.Κ.Ε.Σ.Μ.Α.)
ΕΙΚΟΝΑ ΤΗΣ ΚΑΤΑΣΤΑΣΗΣ ΝΗΣΩΝ ΑΝΑΤ. ΑΙΓΑΙΟΥ ΤΗΣ 27/11/2019

ΠΕΡΙΟΧΗ		ΛΕΣΒΟΣ		ΧΙΟΣ		ΣΑΜΟΣ		ΛΕΡΟΣ		ΚΩΣ		ΛΟΙΠΑ ΝΗΣΙΑ**		ΣΥΝΟΛΟ	
		ΔΙΑΜ.	ΧΩΡ.	ΔΙΑΜ.	ΧΩΡ.	ΔΙΑΜ.	ΧΩΡ.	ΔΙΑΜ.	ΧΩΡ.	ΔΙΑΜ.	ΧΩΡ.	ΔΙΑΜ.	ΧΩΡ.	ΔΙΑΜ.	ΧΩΡ.
Κ.Υ.Τ.		16720	2840	5461	1014	7453	648	2177	860	3876	816			35687	6178
ΛΟΙΠΕΣ ΔΟΜΕΣ*		1324						138	120					1462	
ΧΩΡΟΙ	Π.Κ.Ε.Κ.	88	210							238	474			326	684
	ΔΙΑΧΕΙΡΙΣΗΣ ΕΛ.ΑΣ.														
ΚΡΑΤΗΤΗΡΙΑ Α.Τ.		0		9		5		4		1		49		68	
ΥΠΑΤΗ ΑΡΜΟΣΤΕΙΑ		641	760	262	279	273	272	92	136	167	215	53	71	1488	1733
ΕΚΚΑ*****		134	147	15	18	10	18							159	183
ΛΟΙΠΕΣ Μ.Κ.Ο.***		71	100											71	
ΑΤΥΠΕΣ ΔΟΜΕΣ****		0		0		0		0		0		64		64	
ΣΥΝΟΛΟ ΣΤΟ ΝΗΣΙ		18978		5747		7741		2411		4282		166		39325	
ΝΕΕΣ ΑΦΙΣΕΙΣ		140		26		121		0		0		0		287	
ΜΕΤΑΚΙΝΗΣΕΙΣ ΠΡΟΣ ΤΗΝ ΕΝΔΟΧΩΡΑ		48		12		1		12		7		0		80	
ΕΠΙΣΤΡΟΦΕΣ ΒΑΣΕΙ ΚΟΙΝΗΣ ΔΗΛΩΣΗΣ		0		0		0		0		0		0		0	
ΕΘΕΛΟΥΣΙΕΣ ΔΟΜ		0		0		0		0		0		0		0	
ΣΥΝΟΛΟ ΕΠΙΣΤΡΟΦΩΝ		0		0		0		0		0		0		0	

*ΛΕΣΒΟΣ: ΚΑΡΑ ΤΕΠΕ, ΛΕΡΟΣ: ΠΙΚΠΑ

**Οι παραμένοντες στις δομές που λειτουργούν υπό το σχήμα της Υπατης Αρμοστείας αφορούν στις νήσους Ρόδο και Τήλο. Τα κρατητήρια Α.Τ. αφορούν στη νήσο Ρόδο.

***Ο αριθμός που αναφέρεται στις λοιπές Μ.Κ.Ο. της Λέσβου, αφορά οργανώσεις που δεν υπάγονται στον συντονισμό της Υπατης Αρμοστείας.

**** Πρόκειται για δομές δυναμικού χαρακτήρα, οι οποίες καλύπτουν έκτακτες και προσωρινές ανάγκες.

*****Η τελευταία επικαιροποίηση των στοιχείων από το ΕΚΚΑ έγινε την 27/11/2019.

<https://infocrisis.gov.gr/6960/apotyposi-tis-ethnikis-ikonas-katastasis-gia-to-prosfygiko-metanasteftiko-zitima-tin-27-11-2019/>

Στον παραπάνω πίνακα γίνεται η αποτύπωση της τωρινής εικόνας σχετικά με των αριθμό των διαμενόντων στα νησιά του Αιγαίου σύμφωνα με τα δεδομένα της 27^{ης} Νοεμβρίου 2019. Στη νήσο Λέσβο διαμένουν 18978 άτομα, στη νήσο Χίο 5747 άτομα, στη νήσο Σάμο 7741 άτομα, στη νήσο Λέρο 2411 άτομα, στη νήσο Κω 4282 άτομα και στα υπόλοιπα νησιά 166 άτομα. Αν αναλογιστεί κανείς ότι το σύνολο

των διαμενόντων στα ελληνικά νησιά είναι 39.325 άτομα με αυξητικές τάσεις, τότε θεωρείται επιτακτική ανάγκη η αποσυμφόρηση των νησιών και η καλύτερη διαφύλαξη των θαλάσσιων συνόρων της χώρας μας. Πως όμως θα μπορέσει η Ελλάδα να ανταπεξέλθει σε όλες αυτές τις απαιτήσεις. Επαρκούν τα μέτρα τα οποία έχει ήδη λάβει και τι θα ωφελοούσε στην μείωση των προσφυγικών ροών τόσο από θαλάσσης όσο και από την δίοδο του Έβρου.

2.4 ΜΕΤΡΑ ΦΥΛΑΞΗΣ

2.4.1 Frontex

Είναι ο ευρωπαϊκός οργανισμός για τη διαχείριση της επιχειρησιακής συνεργασίας στα εξωτερικά σύνορα των κρατών μελών της Ευρωπαϊκής Ένωσης. Στόχος της κοινοτικής πολιτικής για τα εξωτερικά σύνορα της ΕΕ είναι η ολοκληρωμένη διαχείριση τους, ώστε να εξασφαλίζεται ομοιόμορφος και υψηλού επιπέδου έλεγχος και επιτήρηση, τα οποία αποτελούν αναγκαία συνέπεια της ελεύθερης κυκλοφορίας των προσώπων στην Ευρωπαϊκή Ένωση και θεμελιώδη στατιστικά χώρου ελευθερίας, ασφάλειας και δικαιοσύνης. Ο οργανισμός θα πρέπει να διευκολύνει την επιχειρησιακή συνεργασία μεταξύ των κρατών μελών και τρίτων χωρών στο πλαίσιο της πολιτικής εξωτερικών σχέσεων της Ευρωπαϊκής Ένωσης.

Τα καθήκοντα του οργανισμού

Ο οργανισμός ασκεί τα παρακάτω καθήκοντα :

- α) συντονίζει την επιχειρησιακή συνεργασία μεταξύ των κρατών μελών στον τομέα της διαχείρισης των εξωτερικών συνόρων
- β) επικουρεί τα κράτη μέλη στην εκπαίδευση των εθνικών συνοριακών φυλακών, μεταξύ άλλων με την καθιέρωση κοινών προδιαγραφών εκπαίδευσης.
- γ) πραγματοποιεί αναλύσεις κινδύνου
- δ) παρακολουθεί τις εξελίξεις των ερευνών σχετικά με τον έλεγχο και την επιτήρηση των εξωτερικών συνόρων.
- ε) επικουρεί τα κράτη μέλη σε περιπτώσεις που απαιτείται αυξημένη τεχνική και επιχειρησιακή συνδρομή στα εξωτερικά σύνορα.

στ) παρέχει στα κράτη μέλη την αναγκαία στήριξη για την οργάνωση των κοινών επιχειρήσεων επαναπατρισμού.

ζ) αποστολή ομάδων ταχείας επέμβασης στα κράτη μέλη (RABIT).(Κοροντζής 2017,σελ.82-83)

2.4.2 Η Ευρωπαϊκή Αστυνομική Υπηρεσία (EUROPOL)

Ιδρύθηκε στις 7 Φεβρουαρίου 1992 και έχει ως σκοπό την υποστήριξη και την ενίσχυση της δράσης των αρμόδιων αρχών των κρατών μελών και την αμοιβαία συνεργασία τους για την πρόληψη και την καταπολέμηση του οργανωμένου εγκλήματος, της τρομοκρατίας και άλλων μορφών σοβαρού εγκλήματος που επηρεάζουν δύο ή περισσότερα κράτη-μέλη.

Τα καθήκοντα της Eurpol διακρίνονται στα εξής :

α) η συλλογή, αποθήκευση, επεξεργασία, ανάλυση και ανταλλαγή πληροφοριών και στοιχείων

β) η άμεση ενημέρωση των αρμόδιων αρχών των κρατών-μελών για πληροφορίες σχετικά με τη συνάφεια που διαπιστώνεται μεταξύ αξιόποινων πράξεων.

γ) η διευκόλυνση των ερευνών που διεξάγονται στα κράτη-μέλη

δ) η υποβολή αιτήματος στις αρμόδιες αρχές των οικείων κρατών μελών για την έναρξη, διεξαγωγή ή συντονισμό των ερευνών.

ε) η παροχή στοιχείων και αναλυτικής υποστήριξης στα κράτη μέλη σε σχέση με μείζονος σημασίας διεθνή συμβάντα.

στ) η εκπόνηση αξιολόγησης απειλών, στρατηγικών αναλύσεων και γενικών εκθέσεων για την πρόοδο των εργασιών σχετικά με την εκπλήρωση του στόχου της, περιλαμβανομένης της αξιολόγησης των απειλών όσον αφορά το οργανωμένο έγκλημα.(Κοροντζής 2017 σελ.246,249)

2.5 ΜΕΤΡΑ ΣΤΗΡΙΞΗΣ

2.5.1 Η χρηματοδοτική στήριξη της ΕΕ στην Ελλάδα

1η Σεπτεμβρίου 2016 Ταμείο Ασύλου, Μετανάστευσης και Ένταξης/Ταμείο Εσωτερικής Ασφάλειας/Βοήθεια έκτακτης ανάγκης

Η αντιμετώπιση της προσφυγικής κρίσης και η διαχείριση των εξωτερικών μας συνόρων αποτελούν κορυφαίες προτεραιότητες της Ευρωπαϊκής Ένωσης.

Το Ταμείο Ασύλου, Μετανάστευσης και Ένταξης (TAME) στηρίζει τις εθνικές προσπάθειες της Ελλάδας για τη βελτίωση των ικανοτήτων υποδοχής, την εφαρμογή διαδικασιών ασύλου σύμφωνα με τα ευρωπαϊκά πρότυπα, την ένταξη των μεταναστών σε τοπικό και περιφερειακό επίπεδο και την αύξηση της αποτελεσματικότητας των προγραμμάτων επιστροφής.

Το Ταμείο Εσωτερικής Ασφάλειας (TEA) στηρίζει τις εθνικές προσπάθειες για την επίτευξη ομοιόμορφου και υψηλού επιπέδου ελέγχου των εξωτερικών συνόρων και την καταπολέμηση του διασυνοριακού οργανωμένου εγκλήματος. Για να στηρίξει τις ελληνικές αρχές, καθώς και τους διεθνείς οργανισμούς και τις ΜΚΟ που δραστηριοποιούνται στην Ελλάδα για τη διαχείριση της προσφυγικής και ανθρωπιστικής κρίσης, η Επιτροπή έχει χορηγήσει από τις αρχές του 2015 πάνω από 352 εκατ. ευρώ σε βοήθεια έκτακτης ανάγκης. Η χρηματοδότηση έκτακτης ανάγκης έρχεται να προστεθεί στα 509 εκατ. ευρώ που έχουν ήδη χορηγηθεί στην Ελλάδα στο πλαίσιο των εθνικών προγραμμάτων για το 2014-2020 (294,5 εκατ. ευρώ από το TAME και 214,7 εκατ. ευρώ από το TEA). Μέσο στήριξης έκτακτης ανάγκης Ένας ταχύτερος και πιο στοχευμένος τρόπος ανταπόκρισης σε μείζονες κρίσεις, με στόχο, μεταξύ άλλων, την παροχή βοήθειας στα κράτη μέλη προκειμένου να αντιμετωπίσουν τον μεγάλο αριθμό προσφύγων, με τη χορήγηση ανθρωπιστικής βοήθειας σε οργανώσεις των Ηνωμένων Εθνών, μη κυβερνητικές οργανώσεις και διεθνείς οργανισμούς, σε στενή συνεργασία και διαβούλευση με τα κράτη μέλη. Προγραμματίζεται η διάθεση 700 εκατ. ευρώ το διάστημα 2016-18 (στοιχεία στις 13 Ιουνίου 2016).

α) Ταμείο Ασύλου, Μετανάστευσης και Ένταξης (TAME)

Προωθεί την αποτελεσματική διαχείριση των μεταναστευτικών ροών, καθώς και την εφαρμογή, την ενίσχυση και την ανάπτυξη μιας κοινής ενωσιακής προσέγγισης για το άσυλο και τη μετανάστευση.

β) Ταμείο Εσωτερικής Ασφάλειας (TEA)

Προωθεί την εφαρμογή της στρατηγικής για την εσωτερική ασφάλεια, τη συνεργασία για την επιβολή του νόμου και τη διαχείριση των εξωτερικών συνόρων της Ένωσης. Το TEA αποτελείται από δύο τμήματα: το TEA - Σύνορα και Θεωρήσεις και το TEA-αστυνομική συνεργασία.

(https://ec.europa.eu/home-affairs/sites/homeaffairs/files/what-we-do/policies/european-agenda-migration/background-information/docs/20160412/factsheet_managing_refugee_crisis_eu_financial_support_greece_-_latest_update_el.pdf)

2.5.2 Το πρόγραμμα ΕΣΤΙΑ

Ως το τέλος Οκτωβρίου του 2019, η Ύπατη Αρμοστεία του ΟΗΕ για τους Πρόσφυγες (Υ.Α.) δημιούργησε 25.545 θέσεις στο Πρόγραμμα Στέγασης, στο πλαίσιο του προγράμματος ΕΣΤΙΑ. Οι θέσεις αφορούν 4,475 διαμερίσματα και 14 κτίρια, σε 14 πόλεις και 7 νησιά σε όλη την Ελλάδα. Το Πρόγραμμα Στέγασης¹ παρέχει μισθωμένες κατοικίες σε ευάλωτους αιτούντες άσυλο και πρόσφυγες στην Ελλάδα. Η διαμονή στον αστικό ιστό συμβάλλει στην αποκατάσταση της αίσθησης της ομαλότητας και παρέχει καλύτερη πρόσβαση σε υπηρεσίες, συμπεριλαμβανομένης της εκπαίδευσης και της υγείας. Παρέχεται επιπλέον υποστήριξη από κοινωνικούς λειτουργούς και διερμηνείς ώστε οι ωφελούμενοι να έχουν πρόσβαση σε ιατρικές υπηρεσίες, στην αγορά εργασίας, σε μαθήματα γλωσσών και ψυχαγωγικές δραστηριότητες. (25.545 Αριθμός θέσεων στέγασης 4.489 Αριθμός μονάδων 97,1% Ποσοστό πληρότητας²)(estia.unhcr.gr)

α) Δημογραφικά στοιχεία

Συνολικά, από τον Νοέμβριο του 2015, 61.895 άτομα έχουν επωφεληθεί από το Πρόγραμμα Στέγασης. Ως το τέλος Οκτωβρίου του 2019, 21.585 άτομα στεγάστηκαν στο Πρόγραμμα, ανάμεσά τους 7.295 αναγνωρισμένοι πρόσφυγες. Το 50% των ωφελούμενων είναι παιδιά. Η μεγάλη πλειοψηφία είναι οικογένειες, κατά μέσο όρο πενταμελείς. Περισσότεροι του ενός στους τρεις ωφελούμενους πληρούν τουλάχιστον ένα από τα κριτήρια ευαλωτότητας για συμμετοχή στο Πρόγραμμα. Οι τρεις πιο κοινές περιπτώσεις ευαλωτότητας είναι: 11% Σοβαρό ιατρικό πρόβλημα 3% Μονογονεϊκή οικογένεια 3% Αναπηρία 3%.(estia.unchr.gr)

β) Εθνικότητες

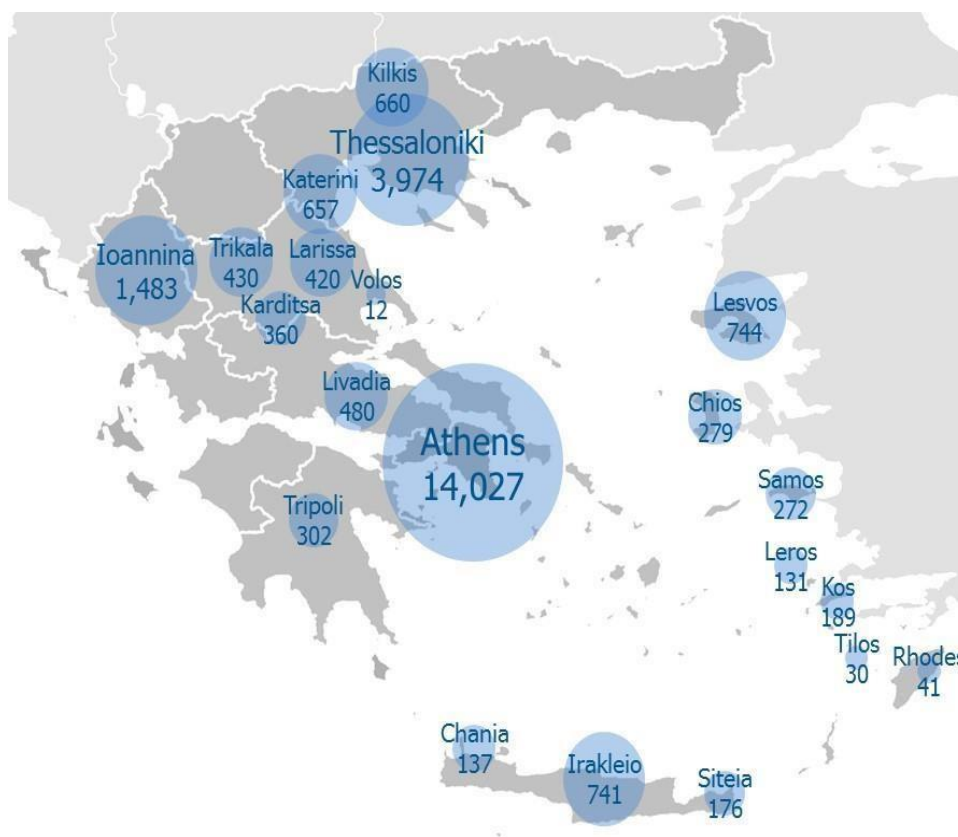
Η μεγάλη πλειοψηφία, το 88% των ατόμων που συμμετέχουν στο Πρόγραμμα Στέγασης, είναι Σύροι, Ιρακινοί, Αφγανοί, Ιρανοί ή Κονγκολέζοι (Λ.Δ.Κ.). Ωστόσο, τα άτομα που φιλοξενούνταν ως το τέλος Οκτωβρίου του 2019 μιλούσαν περισσότερες από 30 διαφορετικές μητρικές γλώσσες.

Τύποι στέγασης

Περισσότερες από τέσσερις στις πέντε θέσεις στέγασης είναι σε διαμερίσματα. Οι υπόλοιπες είναι σε κτίρια.

γ) Περιοχές όπου παρέχεται στέγαση

Στέγαση για αιτούντες άσυλο και αναγνωρισμένους πρόσφυγες παρέχεται σε 14 πόλεις στην ενδοχώρα και σε 7 νησιά. Περισσότερες από τις μισές θέσεις στέγασης, το 55%, βρίσκονται στην Αθήνα, το 38% στην υπόλοιπη ηπειρωτική Ελλάδα, ενώ το 7% βρίσκεται στα νησιά. Σύνολο ωφελούμενων Συνολικά, από τον Νοέμβριο του 2015, 61.895 άτομα έχουν επωφεληθεί από το Πρόγραμμα Στέγασης. Το Πρόγραμμα Στέγασης της Ύπατης Αρμοστείας του Ο.Η.Ε. για τους Πρόσφυγες είναι μέρος του ESTIA (Πρόγραμμα Στήριξης Έκτακτης Ανάγκης για την Ένταξη και τη Στέγαση) που χρηματοδοτείται από το Ταμείο Ασύλου, Μετανάστευσης και Ένταξης (AMIF) της Ευρωπαϊκής Ένωσης.(estia.unchr.gr)

<http://estia.unhcr.gr/el/%ce%b5%ce%bd%ce%b7%ce%bc%ce%b5%cf%81%cf%89%cf%84%ce%b9%ce%ba%cf%8c-%cf%83%ce%b7%ce%bc%ce%b5%ce%af%cf%89%ce%bc%ce%b1-%ce%b3%ce%b9%ce%b1-%cf%84%ce%b7-%cf%83%cf%84%ce%ad%ce%b3%ce%b1%cf%83%ce%b7-8/>

2.5.3 Παροχή Οικονομικής Βοήθειας

Επισκόπηση

Τον Οκτώβριο, 76.628 δικαιούχοι πρόσφυγες και αιτούντες άσυλο (38.686 οικογένειες) έλαβαν οικονομική βοήθεια μέσω προπληρωμένων καρτών σε 115 περιοχές της Ελλάδας.

Η Ύπατη Αρμοστεία του Ο.Η.Ε. για τους Πρόσφυγες (Υ.Α.) παρέχει στην Ελλάδα οικονομική βοήθεια μέσω προπληρωμένων καρτών στο πλαίσιο του προγράμματος ESTIA, με τη χρηματοδότηση της Ευρωπαϊκής Επιτροπής. Η παροχή οικονομικής βοήθειας μέσω προπληρωμένων καρτών αποκαθιστά την

αξιοπρέπεια και ενδυναμώνει τους αιτούντες άσυλο και τους πρόσφυγες, οι οποίοι μπορούν πλέον να επιλέξουν τον τρόπο κάλυψης των βασικών τους αναγκών. Παράλληλα, ενισχύεται άμεσα η τοπική οικονομία, μέσω της αγοράς προϊόντων και υπηρεσιών. Η Υ.Α. στην Ελλάδα συνεργάζεται με διάφορους εταίρους, όπως οι International Federation of Red Cross and Red Crescent Societies (IFRC) και Catholic Relief Services (CRS), δημιουργώντας την Greece Cash Alliance.

Δημογραφικά στοιχεία Προσφύγων και Αιτούντων Άσυλο που Λαμβάνουν Οικονομική Βοήθεια

Συνολικά, από τον Απρίλιο του 2017, 138.299 άτομα που πληρούν τα κριτήρια υπολογίζεται πως έλαβαν οικονομική βοήθεια στην Ελλάδα τουλάχιστον μία φορά. Η επιλεξιμότητα αξιολογείται στη βάση της ημερομηνίας που κάποιος μπήκε στη χώρα, του νομικού καθεστώτος του και της τοποθεσίας όπου βρίσκεται.

Από τα 76.628 άτομα που έλαβαν οικονομική βοήθεια αυτόν το μήνα, οι 14.900 χαίρουν διεθνούς προστασίας στην Ελλάδα. Από τις 38.686 οικογένειες, το 23% ήταν γυναίκες, το 40% άντρες και το 37% παιδιά.

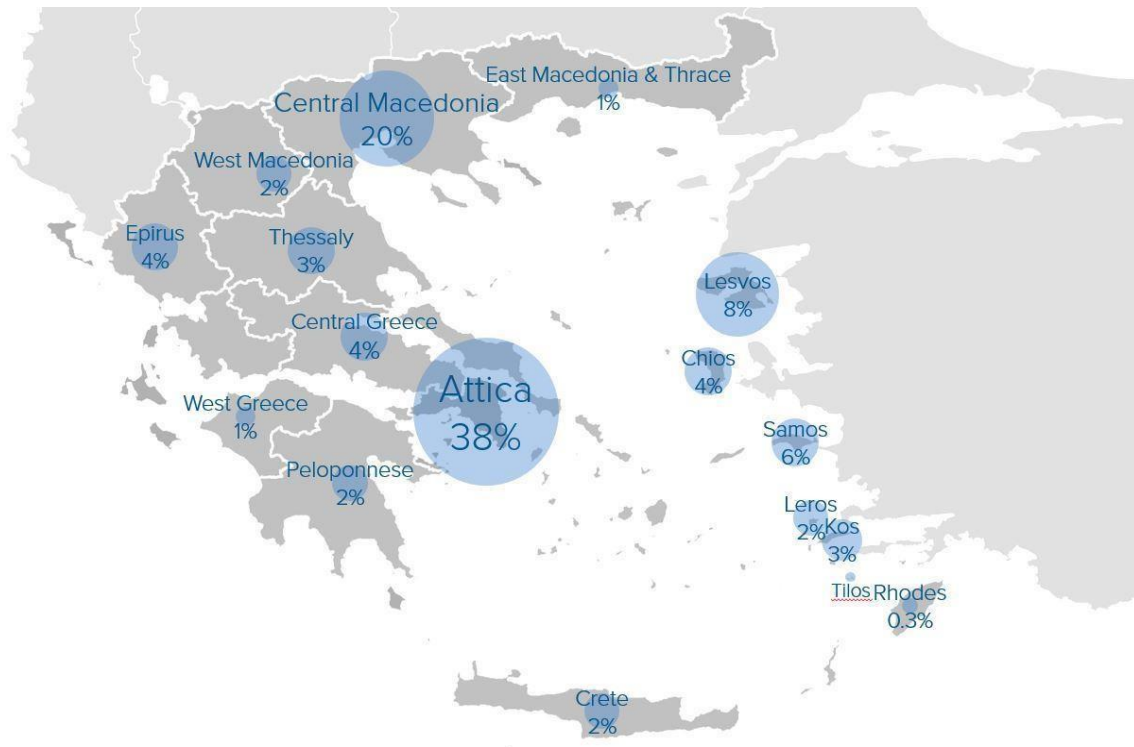
Το 31% του συνόλου που έλαβε οικονομική βοήθεια ήταν οικογένειες των πέντε ή περισσότερων ατόμων και ένα ποσοστό 33% ήταν μόνοι ενήλικες. Το 74% των ατόμων που συμμετέχουν στο πρόγραμμα οικονομικής βοήθειας μέσω προπληρωμένων καρτών είναι Σύριοι, Αφγανοί, Ιρακινοί και Κονγκολέζοι.

Το ποσό που διανεμήθηκε μέσω προπληρωμένων καρτών σε κάθε νοικοκυριό είναι ανάλογο του μεγέθους της οικογένειας. Κυμαίνεται από τα 90 ευρώ για ένα άτομο που διαμένει σε χώρο όπου παρέχεται φαγητό, ως τα 550 ευρώ για μια οικογένεια των επτά ή περισσότερων ατόμων, στους οποίους δεν παρέχεται φαγητό.

Περιοχές Διαμονής των Ατόμων που Λαμβάνουν Οικονομική Βοήθεια

Οι αιτούντες άσυλο και οι πρόσφυγες που λαμβάνουν οικονομική βοήθεια μέσω προπληρωμένων καρτών διαμένουν σε 115 περιοχές σε όλη την Ελλάδα. Το 38% των ατόμων αυτών βρίσκονται στην Αττική, το 23% βρίσκεται στα νησιά και το 20% στην Κεντρική Μακεδονία. (estia.unchr.gr)

(<http://estia.unhcr.gr/el/%cf%80%ce%b1%cf%81%ce%bf%cf%87%ce%ae-%ce%bf%ce%b9%ce%ba%ce%bf%ce%bd%ce%bf%ce%bc%ce%b9%ce%ba%ce%ae%cf%82-%ce%b2%ce%bf%ce%ae%ce%b8%ce%b5%ce%b9%ce%b1%cf%82-%ce%bf%ce%ba%cf%84%cf%8e%ce%b2%cf%81/>)

2.5.4 Easo

Η EASO είναι ένας οργανισμός της Ε.Ε που ιδρύθηκε με τον κανονισμό της Ε.Ε 439/2010 του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και Συμβουλίου. Δημιουργήθηκε με σκοπό ένα κοινό ευρωπαϊκό σύστημα ασύλου και έχει ως στόχο την διασφάλιση ότι όλα τα κράτη-μέλη της Ευρωπαϊκής Ένωσης διαχειρίζονται με το ίδιο τρόπο τις υποθέσεις ασύλου.

Το EASO παρέχει:

- 1) **Μόνιμη υποστήριξη** : υποστήριξη και ενθάρρυνση της κοινής ποιότητας της διαδικασίας ασύλου.
- 2) **Ειδική στήριξη** : εξατομικευμένη βοήθεια, δημιουργία ικανοτήτων, μετεγκατάσταση, ειδική υποστήριξη και ειδικά εργαλεία ελέγχου ποιότητας.

- 3) **Υποστήριξη έκτακτης ανάγκης** : οργάνωση αλληλεγγύης για τα κράτη-μέλη που υπόκεινται σε ιδιαίτερες πιέσεις.
- 4) **Υποστήριξη πληροφοριών και ανάλυσης** : κοινή χρήση και συγχώνευση πληροφοριών και δεδομένων.
- 5) **Τρίτων χωρών στήριξης** : τη στήριξη της εξωτερικής διάστασης του κοινού ευρωπαϊκού συστήματος ασύλου, υποστηρίζοντας εταιρικές σχέσεις με τρίτες χώρες για την επίτευξη κοινών λύσεων.
(<https://www.easo.europa.eu/about-us/what-we-do>)

ΚΕΦΑΛΑΙΟ ΤΡΙΤΟ

3.1 ΒΑΣΙΚΕΣ ΕΝΝΟΙΕΣ

3.1.1 Ο ορισμός της μετανάστευσης

Σύμφωνα με τον Τσαούση (2006), η μετανάστευση είναι η μόνιμη ή προσωρινή μεταβολή του τόπου εγκατάστασης ενός ατόμου ή κοινωνικού συνόλου. Ως ένα λειτουργικό σύστημα ανακατανομής του πληθυσμού από χώρες και περιοχές λιγότερο ανεπτυγμένες και οι οποίες κυριαρχούνται από καταδυναστευτικά καθεστώτα προς χώρες με οικονομική και κοινωνική ευμάρεια και δημοκρατική σταθερότητα αποτελεί μία διεργασία που η απαρχή της τοποθετείται βαθιά μέσα στο χρόνο. Το φαινόμενο της μετανάστευσης αποτελεί συνάρτηση μιας σειράς παραγόντων οι οποίοι συνδέονται με τη γενικότερη οικονομική κατάσταση και τις γεωπολιτικές συνθήκες κατά την οποία λαμβάνει χώρα. Διάφορες αιτίες όπως η έλλειψη χώρου, ο υπερπληθυσμός, η κοινωνική ανισότητα, η φτώχεια και οι πόλεμοι, ώθησαν τον άνθρωπο στην απόφαση να μετακινηθεί. Το μεταναστευτικό είναι ένα πολύπλοκο κοινωνικό φαινόμενο το οποίο χαρακτηρίζεται από πολλές ανόμοιες διαδικασίες και καταστάσεις και αφορά διαφορετικές κατηγορίες ανθρώπων και εθνότητων και προσδιορίζεται από ένα πλήθος κοινωνικών, πολιτικών και πολιτισμικών παραγόντων. (Τσαούσης, 2006 :238; Κασσιμάτη, 2003 α : 23; Παλαιολόγου και Ευαγγέλου, 2003 : 24).

(Επιστημονικό Εκπαιδευτικό Περιοδικό « εκπ@ιδευτικός κύκλος», Τόμος 2, Τεύχος 1, 2014c εκπ@ιδευτικός κύκλος ISSN: 2241-4576.)

3.1.2 Ο ορισμός του πρόσφυγα

Πρόσφυγας θεωρείται παν πρόσωπο που για δικαιολογημένο φόβο δίωξης λόγω φυλής, θρησκείας, εθνικότητας, κοινωνικής τάξης ή πολιτικών πεποιθήσεων, ευρίσκεται εκτός της χώρας της οποίας έχει την υπηκοότητα και δεν δύναται ή λόγω του φόβου τούτου, δεν επιθυμεί να απολαύσει της προστασίας της χώρας ταύτης ή εάν μη έχουν υπηκοότητα τινά και ευρισκόμενο συνέπεια τοιούτων γεγονότων εκτός της χώρας της προηγούμενης συνήθους αυτού διαμονής δεν δύναται ή λόγω του φόβου τούτου δεν επιθυμεί να επιστρέψει σ' αυτήν. (Σύμβαση της Γενεύης, 1951, άρθρο 1 Α2).

3.1.3 Τι είναι μετανάστης

Μετανάστης είναι το πρόσωπο που για λόγους διαφορετικούς από εκείνους που αναφέρονται στον ορισμό εγκαταλείπει οικειοθελώς τη χώρα του με σκοπό να εγκατασταθεί αλλού. Μπορεί δε να ωθείται από την επιθυμία για αλλαγή ή για περιπέτεια ή από οικογενειακούς ή άλλους προσωπικούς λόγους. Εάν ωθείται αποκλειστικά από οικονομικά κίνητρα, είναι οικονομικός μετανάστης και όχι πρόσφυγας. (ΕΓΧΕΙΡΙΔΙΟ ΓΙΑ ΤΙΣ ΔΙΑΔΙΚΑΣΙΕΣ ΚΑΙ ΤΑ ΚΡΙΤΗΡΙΑ ΚΑΘΟΡΙΣΜΟΥ ΤΟΥ ΚΑΘΕΣΤΩΤΟΣ ΤΩΝ ΠΡΟΣΦΥΓΩΝ σύμφωνα με τη Σύμβαση του 1951 και το Πρωτόκολλο του 1967 Για το Καθεστώς των Προσφύγων σελ.23).

«Πώς γίνεται η διάκριση μεταξύ οικονομικών μεταναστών και προσφύγων;»

Η διάκριση μεταξύ των δύο είναι μια διαδικασία σύνθετη. Οι μεταναστευτικές ροές προς την Ελλάδα είναι «μικτές», αφού τόσο οι πρόσφυγες όσο και οι οικονομικοί μετανάστες χρησιμοποιούν τους ίδιους δρόμους διέλευσης και εισόδου στη χώρα. Συχνά αμφότεροι στερούνται νομιμοποιητικών εγγράφων (π.χ. άδεια θεώρησης εισόδου) ή εγγράφων ταυτοποίησης (ταυτότητας, διαβατηρίου κλπ.) και καταφεύγουν σε «κυκλώματα» διακινητών ώστε να αποφύγουν τους συνοριακούς ελέγχους, με αποτέλεσμα η ταυτότητα και η εξακρίβωση της χώρας προέλευσης και της ανάγκης για διεθνή προστασία να καθίσταται δύσκολη. Η πρώτη καταγραφή γίνεται, στην περίπτωση σύλληψης, στα κέντρα πρώτης υποδοχής και κράτησης. Στην περίπτωση αυτών που ζητούν άσυλο οι χειριστές των υποθέσεων μπορούν, με τη χρήση ορισμένων μεθόδων και «εργαλείων», να καταλάβουν από ποια χώρα προέρχονται, και μέσω της διαδικασίας ασύλου να καταλήξουν στο ποιοι είναι πρόσφυγες. Επικοινωνία με διπλωματικές αντιπροσωπείες για τη διακρίβωση στοιχείων επιτρέπεται μόνο εφόσον δεν πρόκειται για αιτούντες άσυλο ή για δικαιούχους διεθνούς προστασίας. (www.asylo.gov.gr).

3.2 Η ΜΕΤΑΝΑΣΤΕΥΣΗ ΣΤΗΝ ΣΥΓΧΡΟΝΗ ΙΣΤΟΡΙΑ

Κατά την περίοδο 1890-1917 παρατηρήθηκε η πρώτη μαζική εξωτερική μετανάστευση περίπου 450.000 Ελλήνων, κυρίως προς την Αμερική, όπου οδηγήθηκαν μετά την «σταφιδική κρίση» (κρίση που έπληξε τον αγροτικό πληθυσμό, σχετικά με την καλλιέργεια της σταφίδας), αναζητώντας ένα καλύτερο επίπεδο ζωής.

Η μεταναστευτική αυτή πορεία σταμάτησε με την έναρξη του Α' Παγκοσμίου Πολέμου (Πεσμαζόγλου Β, 2015).

Την μεταπολεμική περίοδο παρατηρούμε ότι χώρες αποστολής μεταναστών όπως η Ελλάδα μετατρέπονται σε χώρες υποδοχής. Οι μετανάστες οι οποίοι μετακινούνταν προς τη Βόρεια Ευρώπη προέρχονταν από λίγα κράτη, ήταν χαμηλού μορφωτικού επιπέδου και εισέρχονταν νόμιμα στη χώρα, εν αντιθέσει με τους μετανάστες που μετακινούνταν προς τη Νότια Ευρώπη οι οποίοι προέρχονταν από διάφορα κράτη, είχαν διαφορετικό μορφωτικό επίπεδο και εισέρχονταν κατά κανόνα παράνομα στη χώρα. (Χ.Ναξάκης,2003,σελ.21)

Από το 1980 και μετά, η Ελλάδα έγινε χώρα κυρίως «διέλευσης» μεταναστών/αιτούντων άσυλο από την Ανατολική Ευρώπη, τη Μέση Ανατολή και την Αφρική. Κατά την περίοδο αυτή, το Γραφείο Ελλάδος μερίμνησε για την μετανάστευση περίπου 89.000 αλλοδαπών μεταναστών και προσφύγων, κυρίως προς τις ΗΠΑ, τον Καναδά, την Αυστραλία και τη Νέα Ζηλανδία.

Ωστόσο από τις αρχές 1990, με την κατάρρευση των κομμουνιστικών καθεστώτων η Ελλάδα κατέστη de facto χώρα μόνιμης εγκατάστασης μεταναστών, κυρίως από την Κεντρική, Ανατολική Ευρώπη και από την Αλβανία.

Από το 2007, ο αριθμός των μεταναστών και αιτούντων άσυλο που εισέρχονταν με πλοiάρια δια μέσου του Αιγαίου, αυξήθηκε σημαντικά. Ωστόσο, από το 2010, περίπου το 85% των παράνομων διελεύσεων των συνόρων σε ευρωπαϊκό επίπεδο γινόταν από την Τουρκία προς την Ελλάδα.

Το 2011, το Δικαστήριο της Ευρωπαϊκής Ένωσης διαπίστωσε ότι το 90% όλων των άτυπων εισόδων στην Ευρώπη συντελείται δια μέσου των ελληνικών συνόρων.

(<https://greece.iom.int/el/> στην Ελλάδα).

3.2.1 Το φαινόμενο της Ειδομένης

Η Ειδομένη είναι ένα μικρό χωριό στα σύνορα της Ελλάδας με τη Βόρεια Μακεδονία, το οποίο αποτέλεσε το πέρασμα των προσφύγων από την Ελλάδα σε κάποιο άλλο κράτος της Ευρωπαϊκής Ένωσης. Οι πρόσφυγες περπατούσαν

παράλληλα με τις γραμμές του τρένου και έτσι ήδη από το 2014 άρχισαν να συγκεντρώνονται οι πρώτοι πρόσφυγες δίπλα στις συνοριακές γραμμές του τρένου που οδηγούν στη Σερβία.

Το 2015 περνούσαν τα σύνορα καθημερινά 5.000 άτομα, χωρίς ωστόσο να υπάρχει μία οργανωμένη δομή, λόγω του ότι η ελληνική κυβέρνηση ήταν αντίθετη στη δημιουργία μίας τέτοιας δομής. Επειδή ήθελε να διατηρήσει σε χαμηλό επικοινωνιακό επίπεδο το πέρασμα της Ειδομένης και να μην θεωρηθεί σε ευρωπαϊκό επίπεδο ως βοήθεια η παράνομη διάσχιση των συνόρων.

Τον Σεπτέμβριο του 2015 δημιουργήθηκε ένας χώρος προσωρινής παραμονής όπου παρείχαν στους πολίτες τρίτων χωρών υπηρεσίες ανθρωπιστικής βοήθειας, είδη πρώτης ανάγκης και ιατρική παρακολούθηση, με δυνατότητα φιλοξενίας 1.200 ατόμων.

Ο μεγαλύτερος αριθμός που διέσχισε τα σύνορα σημειώθηκε στις 25 Οκτωβρίου 2015, όπου 8.400 άνθρωποι πέρασαν από αυτά.

Στις 5 Μαρτίου 2016 εφαρμόστηκε το πλήρες κλείσιμο των συνόρων και η εκκένωση της Ειδομένης, εγκλωβίζοντας έτσι στην Ελλάδα έναν αξιοσημείωτο αριθμό πολιτών τρίτων χωρών, οι οποίοι στη συνέχεια μεταφέρθηκαν στην Αττική και στις Ολυμπιακές εγκαταστάσεις.

Καθ' όλη τη διάρκεια της παραμονής των πολιτών τρίτων χωρών στην Ειδομένη, η οποία μπορεί να κρατούσε και για διάστημα πολλών ημερών, κάτω από ακραίες καιρικές συνθήκες και χωρίς την πρόσβαση σε βασικές υπηρεσίες, σημειώθηκαν πολλά περιστατικά βίας, κλοπών, καθώς και βίαιες επαναπροωθήσεις από την πλευρά των αστυνομικών δυνάμεων της γείτονος χώρας. (Σπυροπούλου,Χριστόπουλος,2016)

3.3 ΣΥΜΦΩΝΙΕΣ ΚΑΙ ΣΥΜΒΑΣΕΙΣ

3.3.1 Η Οικουμενική Διακήρυξη των Δικαιωμάτων του Ανθρώπου(1948)

Η Οικουμενική Διακήρυξη των Δικαιωμάτων του Ανθρώπου, που υιοθετήθηκε από τη Γενική Συνέλευση των Ηνωμένων Εθνών στις 10 Δεκεμβρίου του 1948, ήταν το αποτέλεσμα των συνεπειών του Β΄ Παγκοσμίου Πολέμου. Με τη λήξη του πολέμου και τη δημιουργία των Ηνωμένων Εθνών, η διεθνής κοινότητα

ορκίστηκε να μην ξανασυμβούν ποτέ στο μέλλον οι αγριότητες και η κτηνωδία που προκάλεσε αυτός ο φονικός πόλεμος (60 εκατομμύρια άνθρωποι έχασαν τη ζωή τους – 20 εκατ. στρατιώτες και 40 εκατ. άμαχοι). Οι ηγέτες του κόσμου αποφάσισαν να συμπληρώσουν τον Χάρτη των Ηνωμένων Εθνών με ένα οδικό χάρτη που θα εγγυάτο τα δικαιώματα για όλους τους ανθρώπους παντού στον κόσμο. (www.amnesty.gr/universal-declaration-of-human-rights)

Σύμφωνα με το άρθρο 14 της Οικουμενικής Διακήρυξης των Δικαιωμάτων του Ανθρώπου κάθε άτομο που καταδιώκεται έχει δικαίωμα να ζητά άσυλο και να του παρέχεται άσυλο σε άλλες χώρες. Ωστόσο, παρά τα όσα αναφέρονται στο συγκεκριμένο άρθρο το δικαίωμα του ασύλου είναι δικαίωμα του κράτους και η χορήγηση του συνιστά μια μονομερή προστατευτική πράξη του κράτους και ένα φυσικό προνόμιο της κυριαρχίας του. (Μαρμάνη, 2018).σελ.37,38.

3.3.2 Η Σύμβαση της Γενεύης 1951 και το Πρωτόκολλο της Νέας Υόρκης

Η διαδικασία της εφαρμογής ενός σώματος διεθνούς δικαίου, συμβάσεων και αρχών για την προστασία των προσφύγων, ξεκίνησε στις αρχές του 20ου αιώνα από την Κοινωνία των Εθνών, τον προκάτοχο των Ηνωμένων Εθνών. Κορυφώθηκε δε στις 28 Ιουλίου του 1951, όταν η Γενική Συνέλευση ενέκρινε τη σχετική με το Καθεστώς των Προσφύγων Σύμβαση. Καθορίζει τον ορισμό του πρόσφυγα. Παραθέτει τα δικαιώματα του πρόσφυγα περιλαμβάνοντας και ελευθερίες όπως αυτές της θρησκείας, της μετακίνησης, της ελευθερίας, της εκπαίδευσης, της κατοχής ταξιδιωτικών εγγράφων, της δυνατότητας εργασίας και τονίζει τις υποχρεώσεις του ή της πρόσφυγα προς τη χώρα υποδοχής. Μία σημαντική διάταξη ορίζει τη μη επιστροφή του πρόσφυγα -ο νομικός όρος είναι η μη επαναπροώθηση -σε χώρα όπου υπάρχει φόβος δίωξής του. Επίσης διασαφηνίζει ποια άτομα ή ομάδες ατόμων δεν καλύπτονται από τη Σύμβαση. Το Πρωτόκολλο αφαιρεί τους γεωγραφικούς και χρονικούς περιορισμούς που έθετε η αρχική Σύμβαση σύμφωνα με τους οποίους μόνο άτομα που εμπλέκονταν στα γεγονότα που συνέβησαν στην Ευρώπη πριν την 1η Ιανουαρίου του 1951, μπορούσαν να υποβάλλουν αίτηση ασύλου(<https://www.unhcr.org/gr/wpcontent/uploads/sites/10/2017/05/Geneva1951faq.pdf>)

3.3.3 Η Συμφωνία Schengen

Η Συμφωνία Schengen υπογράφηκε το 1985 αρχικά μεταξύ πέντε κρατών-μελών της Ευρωπαϊκής Ένωσης εφαρμόζοντας ένα πλαίσιο ενιαίας αντιμετώπισης των συμβαλλόμενων κρατών στα ζητήματα παροχής αδειών εισόδου και διαμονής στους υπηκόους τρίτων χωρών με σκοπό την μελλοντική παύση στους ελέγχους μεταξύ των κρατών-μελών. Οι βασικές αρχές για τη χορήγηση πολιτικού ασύλου είναι οι εξής : α) ο σεβασμός της αρχής της μη επαναπροώθησης, β) η εξέταση κάθε αίτησης ασύλου σε οποιοδήποτε από τα κράτη-μέλη και γ) ο ορισμός του αρμόδιου κράτους για την αποκλειστική εξέταση και επεξεργασία της αίτησης ασύλου. (Μαρμάνη,2018, σελ. 45-47)

3.3.4 Ο ρόλος της Ύπατης Αρμοστείας

Η Ύπατη Αρμοστεία αποτελεί βοηθητικό όργανο της Γενικής Συνέλευσης του ΟΗΕ, εξουσιοδοτημένο από το Πρωτόκολλο του 1967 να φροντίζει για το συντονισμό των ανθρωπιστικών ενεργειών του ΟΗΕ και των συμβαλλομένων κρατών για τους πρόσφυγες. Το έργο της Ύπατης Αρμοστείας είναι ανθρωπιστικό και κοινωνικό και δεν φέρει σε καμία περίπτωση πολιτικό χαρακτήρα.

Αποστολή της Ύπατης Αρμοστείας είναι η αναζήτηση μακροπρόθεσμων λύσεων στα προβλήματα των προσφύγων, με στόχο να επιτευχθεί είτε ο άμεσος και ομαλός επαναπατρισμός τους, είτε η μετεγκατάσταση τους σε άλλες χώρες υποδοχής ή τέλος η καθ' όλα ενσωμάτωση τους στις χώρες που τους παρέχουν άσυλο. Επεμβαίνει όμως και σε καταστάσεις εκτάκτου ανάγκης παρέχοντας μέσω των εκπροσώπων και συνεργατών της υλική βοήθεια. (Μαρμάνη,2018,σελ42-43)

3.3.5 Η Σύμβαση του Δουβλίνου

α) Ποιος είναι ο κανονισμός Δουβλίνου

Η βασική αρχή του κανονισμού του Δουβλίνου είναι ότι η ευθύνη για την εξέταση αίτησης βαρύνει κατά κύριο λόγο το κράτος μέλος που διαδραμάτισε τον μεγαλύτερο ρόλο στην είσοδο ή διαμονή του αιτούντος στην ΕΕ. Τα κριτήρια για τον καθορισμό της ευθύνης καλύπτουν κατά ιεραρχική σειρά από οικογενειακούς λόγους ως την πρόσφατη κατοχή θεώρησης ή άδειας παραμονής σε ένα κράτος μέλος, και το κατά πόσον ο αιτών εισήλθε παράνομα ή νόμιμα στην ΕΕ. Η πείρα

που έχει αποκτηθεί από το προηγούμενο σύστημα κατέδειξε, ωστόσο, την ανάγκη καλύτερης αντιμετώπισης καταστάσεων ιδιαίτερης πίεσης στις ικανότητες υποδοχής και στα συστήματα ασύλου των κρατών μελών. (Κανονισμός (ΕΚ) αριθ. 343/2003 του Συμβουλίου, της 18ης Φεβρουαρίου 2003)(www.asylo.gov.gr)

β) Βασικά επιτεύγματα

Ο νέος κανονισμός του Δουβλίνου περιλαμβάνει ορθές διαδικασίες για την προστασία των αιτούντων άσυλο και βελτιώνει την αποτελεσματικότητα του συστήματος με τα ακόλουθα:

- Έγκαιρη προειδοποίηση, ετοιμότητα και μηχανισμό διαχείρισης κρίσεων, με στόχο την αντιμετώπιση των βαθύτερων αιτιών δυσλειτουργίας των εθνικών συστημάτων ασύλου ή προβλημάτων που απορρέουν από ιδιαίτερες πιέσεις.

- Σειρά διατάξεων για την προστασία των αιτούντων, όπως υποχρεωτική προσωπική συνέντευξη, εγγυήσεις για ανηλίκους (συμπεριλαμβανομένης λεπτομερούς περιγραφής των παραγόντων που θα πρέπει να αποτελούν τη βάση αξιολόγησης του υπέρτατου συμφέροντος • Δυνατότητα έφεσης ώστε να ανασταλεί η εκτέλεση της μεταφοράς κατά την περίοδο εξέτασης της έφεσης, καθώς και εγγύηση του δικαιώματος προσώπου να παραμείνει στο έδαφος του κράτους για όσο διάστημα αναμένεται η απόφαση δικαστηρίου για αναστολή της μεταφοράς, εκκρεμούσας της έφεσης.

- Υποχρέωση διασφάλισης δωρεάν νομικής συνδρομής μετά από σχετικό αίτημα.

- Επίκληση ενός μόνο λόγου για την κράτηση σε περίπτωση κινδύνου διαφυγής· αυστηρός περιορισμός της διάρκειας κράτησης.

- Δυνατότητα των αιτούντων άσυλο που θα μπορούσαν σε ορισμένες περιπτώσεις να θεωρηθούν παράνομοι μετανάστες και να επιστραφούν δυνάμει της οδηγίας για την επιστροφή, να αντιμετωπίζονται στο πλαίσιο της διαδικασίας του Δουβλίνου —παρέχοντας με τον τρόπο αυτό στα εν λόγω άτομα μεγαλύτερη προστασία σε σχέση με την οδηγία για την επιστροφή.

- Υποχρέωση διασφάλισης δικαιώματος έφεσης κατά απόφασης μεταφοράς.

- Μεγαλύτερη νομική σαφήνεια στις διαδικασίες μεταξύ των κρατών μελών — π.χ. αποκλειστικές και σαφέστερες προθεσμίες. Συνολικά, η διαδικασία του Δουβλίνου δεν δύναται να διαρκέσει πάνω από έντεκα μήνες για διαδικασία ανάληψης προσώπου ή εννέα μήνες για εκ νέου ανάληψη (εκτός από περιπτώσεις

διαφυγής ή όταν το πρόσωπο είναι φυλακισμένο). (Κανονισμός (ΕΕ) αριθ. 604/2013 του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου, της 26ης Ιουνίου 2013)-Κοινό Ευρωπαϊκό Σύστημα Ασύλου (www.asylo.gov.gr)

3.3.6 «Τι είναι “διεθνής προστασία” και σε ποιους χορηγείται; Τι είναι το (πολιτικό) άσυλο;»

Διεθνής προστασία, σύμφωνα με το νόμο, είναι το καθεστώς πρόσφυγα (δηλαδή η χορήγηση ασύλου) και το καθεστώς επικουρικής προστασίας.

Το άσυλο είναι η προστασία που δίνεται από ένα κράτος σε άτομα που φεύγουν από τη χώρα τους, ή φοβούνται να επιστρέψουν σε αυτήν διότι διώκονται.

Οι προϋποθέσεις χορήγησης ασύλου διέπονται, κατ' αρχήν, από τη Διεθνή Σύμβαση της Γενεύης του 1951 για το Καθεστώς των Προσφύγων. Αίτηση για άσυλο μπορεί να κάνει κάποιος ο οποίος έχει φύγει από τη χώρα του και δεν μπορεί να γυρίσει, επειδή φοβάται βάσιμα ότι θα υποστεί δίωξη για έναν ή περισσότερους από τους παρακάτω λόγους:

- φυλής
- θρησκείας
- εθνικότητας
- συμμετοχής σε ιδιαίτερη κοινωνική ομάδα
- πολιτικών πεποιθήσεων

Προκειμένου να χορηγηθεί άσυλο σε έναν αιτούντα, θα πρέπει να πληροί τις παραπάνω προϋποθέσεις και τουλάχιστον έναν λόγο δίωξης.

Η Ελληνική νομοθεσία υιοθετεί τη Σύμβαση της Γενεύης για το Καθεστώς των Προσφύγων, όπως κάνουν και οι συναφείς Κανονισμοί και οι Οδηγίες της Ευρωπαϊκής Ένωσης, που επίσης αποτελούν νόμο για την Ελλάδα. Η χορήγηση ασύλου δεν αποτελεί πράξη φιλανθρωπίας αλλά υποχρέωση της χώρας με βάση τις διεθνείς συνθήκες και την ελληνική νομοθεσία. (www.asylo.gov.gr)

3.3.7 «Τι είναι το καθεστώς επικουρικής προστασίας;»

Οι προϋποθέσεις χορήγησης του καθεστώτος αυτού διέπονται από την εθνική και ευρωπαϊκή νομοθεσία. Το καθεστώς επικουρικής προστασίας χορηγείται σε πρόσωπα που κινδυνεύουν να υποστούν σοβαρή βλάβη στη χώρα καταγωγής τους.

Η σοβαρή βλάβη, σύμφωνα με το νόμο, συνίσταται σε:

α) θανατική ποινή ή εκτέλεση, ή

β) βασανιστήρια ή απάνθρωπη ή εξευτελιστική μεταχείριση ή τιμωρία

ή γ) σοβαρή προσωπική απειλή κατά της ζωής ή της σωματικής ακεραιότητας αμάχου λόγω βίας ασκούμενης αδιακρίτως σε καταστάσεις διεθνούς ή εσωτερικής ένοπλης σύρραξης.

Το άσυλο και η επικουρική προστασία είναι πολύ παρεμφερή καθεστώτα, συμπεριλαμβάνονται δε στον ενιαίο όρο “καθεστώς διεθνούς προστασίας”, που σημαίνει ότι ένα άτομο απολαμβάνει προστασία από τη διεθνή κοινότητα / ένα άλλο κράτος, επειδή η δική του χώρα δεν μπορεί ή αρνείται να τον προστατεύσει (δηλαδή να του εξασφαλίσει τα θεμελιώδη ανθρώπινα δικαιώματά του).(www.asylo.gov.gr)

3.3.8 Δικαιώματα και Υποχρεώσεις αιτούντων διεθνή προστασία

α) Δικαιώματα

- Τα παιδιά τους έχουν πρόσβαση – και εάν είναι ανήλικος – στη δωρεάν δημόσια εκπαίδευση.
- Έχουν πρόσβαση σε επαγγελματική κατάρτιση.
  - Αν είναι άτομο με αναπηρία 67% και άνω, έχουν δικαίωμα να λάβουν επίδομα αναπηρίας, εφόσον δεν είναι δυνατή η διαμονή τους σε Κέντρο Φιλοξενίας. Απαγορεύεται να απελαθούν μέχρι να ολοκληρωθεί η εξέταση της αίτησής τους.

- Μπορούν να κυκλοφορούν ελεύθερα στην χώρα, εκτός εάν στο δελτίο που έχουν πάρει ορίζεται συγκεκριμένο τμήμα της χώρας στο οποίο επιτρέπεται να κυκλοφορούν.
- Αν δεν έχουν στέγη μπορούν να ζητήσουν να στεγαστούν σε Κέντρο Φιλοξενίας ή άλλο χώρο. Το αίτημά τους θα γίνει δεκτό, εφόσον υπάρχουν διαθέσιμες θέσεις.
- Έχουν δικαίωμα να εργαστούν υπό τις προϋποθέσεις που θέτει η ελληνική νομοθεσία.
- Έχουν τα ίδια ασφαλιστικά δικαιώματα και υποχρεώσεις, ως εργαζόμενος, όπως οι Έλληνες πολίτες.
- Έχουν δωρεάν ιατροφαρμακευτική και νοσοκομειακή περίθαλψη, εφόσον είναι ανασφάλιστος και άπορος.
-
- Ως αιτούντες διεθνή προστασία δεν μπορούν να ταξιδέψουν εκτός Ελλάδας.
- Ως αιτούντες διεθνή προστασία δεν μπορούν να φέρουν στην Ελλάδα την οικογένειά τους από τη χώρα καταγωγής τους. (www.asylo.gov.gr).

β) Υποχρεώσεις

Ως αιτούντες διεθνή προστασία στην Ελλάδα, έχουν υποχρέωση:

- Να παραμείνουν στην Ελλάδα μέχρι να ολοκληρωθεί η εξέταση της αίτησής τους.
- Να συνεργάζονται με τις ελληνικές αρχές για κάθε θέμα σχετικό με την αίτησή τους και την εξακρίβωση των στοιχείων της ταυτότητάς τους.
- Να πηγαίνουν οι ίδιοι στην Υπηρεσία Ασύλου για να ανανεώσουν το δελτίο τους πριν τη λήξη του και το αργότερο κατά την επόμενη εργάσιμη ημέρα μετά τη λήξη ισχύος του.
- Να ενημερώνουν την Υπηρεσία Ασύλου αμέσως για τη διεύθυνση κατοικίας τους και για τα στοιχεία επικοινωνίας τους, καθώς και για κάθε αλλαγή τους. Η Υπηρεσία Ασύλου θα στέλνει στη διεύθυνση που δηλώνουν έγγραφα που έχουν σχέση με την αίτησή τους.
- Να τηρούν τις προθεσμίες που τους ορίζουν στα διάφορα στάδια της διαδικασίας εξέτασης της αίτησής τους.
- Να αποκαλύπτουν την πραγματική τους οικονομική κατάσταση σε περίπτωση που απολαμβάνουν παροχές από το Κράτος.

- Να συμμορφώνονται με τις υποχρεώσεις που τους τίθενται σε περίπτωση στέγασής τους σε Κέντρο Φιλοξενίας ή άλλο χώρο. (www.asylo.gov.gr)

3.4 ΜΕΤΑΝΑΣΤΕΥΤΙΚΗ ΠΟΛΙΤΙΚΗ

3.4.1 Τι είναι μεταναστευτική πολιτική

Η μεταναστευτική πολιτική με τη σειρά της διακρίνεται σε δύο επιμέρους κατηγορίες:

- α. στην πολιτική ρύθμισης και ελέγχου της μετανάστευσης
- β. στην πολιτική ενσωμάτωσης των μεταναστών.

Η πολιτική ρύθμισης και ελέγχου της μετανάστευσης αναφέρεται ως έννοια στον «έλεγχο που ασκεί ένα κυρίαρχο κράτος στην είσοδο αλλοδαπών πολιτών στο έδαφός του και στην πρόσβασή τους στην παραμονή και στην εργασία». Συνεπώς αναφέρεται στους συγκεκριμένους κανόνες και τη συγκεκριμένη διαδικασία, η οποία προσδιορίζει την επιλογή και την είσοδο των αλλοδαπών πολιτών στην επικράτεια της χώρας υποδοχής. Η πολιτική αυτή, επομένως, συμβάλλει καθοριστικά στον προσδιορισμό τόσο της ποσοτικής όσο και της ποιοτικής διάστασης του μεταναστευτικού αποθέματος στην χώρα υποδοχής, καθώς καθορίζει αφενός τον αριθμό των αλλοδαπών, οι οποίοι εισέρχονται και παραμένουν στην χώρα υποδοχής, αφετέρου τα ιδιαίτερα ποιοτικά χαρακτηριστικά τους. (www.ypes.gr/Εθνική Στρατηγική για την ένταξη των πολιτών τρίτων χωρών, Μεταναστευτική πολιτική, σελ.16)

3.4.2 Η Σύγχρονη μεταναστευτική πολιτική στην Ευρώπη

Στην σύντομη ιστορική πορεία της η ευρωπαϊκή στρατηγική για την μετανάστευση γνώρισε ραγδαίες ανατροπές και αναθεωρήσεις και παρά τα κοινά δεσμευτικές ρυθμίσεις σε επιμέρους ζητήματα, η υιοθέτηση μιας ενιαίας ολοκληρωμένης μεταναστευτικής πολιτικής παραμένει ακόμη και σήμερα το ζητούμενο.

Η πολιτική πρωτοβουλία δείχνει να αφορά, πλέον, κατά κύριο λόγο, μια προσέγγιση βασισμένη στην προστασία των θεμελιωδών δικαιωμάτων των μεταναστών, στην καταπολέμηση του κοινωνικού αποκλεισμού και στην προσπάθεια διαχείρισης των οικονομικών μεταναστεύσεων (2001-2008)

Από μία άμεση απειλή, η μετεγκατάσταση υπηκόων τρίτων χωρών θεωρείται , βαθμhdόν, μία νέα πραγματικότητα, την οποία τα κράτη-μέλη και η Ένωση οφείλουν να διαχειριστούν, όχι με γνώμονα την ασφάλεια των κοινωνιών τους, αλλά στη βάση του σεβασμού των θεμελιωδών δικαιωμάτων των μεταναστών.(Καψάλης Α, 2011, σελ.442)

Μία μακρόπνοη και ολοκληρωμένη ευρωπαϊκή μεταναστευτική πολιτική, που βασίζεται στην αλληλεγγύη, αποτελεί βασικό στόχο για την Ευρωπαϊκή Ένωση. Η μεταναστευτική πολιτική έχει ως στόχο να καθιερώσει μία ισορροπημένη προσέγγιση έναντι της νόμιμης και της παράνομης μετανάστευσης.

Στις 13 Μαΐου 2015, η Ευρωπαϊκή Επιτροπή παρουσίασε το Ευρωπαϊκό Πρόγραμμα Δράσης για τη Μετανάστευση. Το πρόγραμμα δράσης προτείνει άμεσα μέτρα για την αντιμετώπιση της κρίσης στη Μεσόγειο, καθώς και μέτρα που πρέπει να ληφθούν τα προσεχή έτη για την καλύτερη διαχείριση της μετανάστευσης από κάθε άποψη. Σε μεσοπρόθεσμη και μακροπρόθεσμη βάση, η Επιτροπή προτείνει τον προσανατολισμό σε τέσσερις κατευθύνσεις: μείωση των κινήτρων για παράνομη μετανάστευση· διαχείριση των συνόρων – διάσωση ζωών και διασφάλιση των εξωτερικών συνόρων· ανάπτυξη ισχυρότερης κοινής πολιτικής ασύλου· και εφαρμογή μιας νέας πολιτικής για τη νόμιμη μετανάστευση με τον εκσυγχρονισμό και την αναθεώρηση του καθεστώτος της «μπλε κάρτας», τον καθορισμό νέων προτεραιοτήτων στις πολιτικές ένταξης και τη βελτιστοποίηση των πλεονεκτημάτων της μεταναστευτικής πολιτικής για τα πρόσωπα και τις χώρες καταγωγής. (www.europarl.europa.eu/ Θεματολογικά δελτία για την Ευρωπαϊκή Ένωση, 2017,σελ 1,3)

3.4.3 Η Αρχή της Επιλεκτικής Ποιοτικής Μετανάστευσης

Στο κείμενο του Συμφώνου για την Μετανάστευση και το Άσυλο (Οκτώβριος του 2008) αναφέρεται στην προώθηση ενός στρατηγικού προτύπου και στην χάραξη μίας μεταναστευτικής πολιτικής που θα βασίζεται σε δύο άξονες : 1) Στην

προσέλκυση εξειδικευμένου εργατικού δυναμικού και 2) Στην καταπολέμηση της παράνομης μετανάστευσης. (Καψάλης Α, 2011, σελ.454)

Τα κριτήρια βάσει των οποίων μπορούν να εισχωρήσουν οι μετανάστες σε μία χώρα είναι τα εξής :

- α. επιλογή με βάση τον αριθμό
- β. επιλογή με βάση την αρχή της πολιτισμικής συνάφειας
- γ. επιλογή με βάση το κοινωνικό κεφάλαιο των μεταναστών.

Η επιλογή με βάση τον αριθμό αφορά έναν συγκεκριμένο αριθμό μεταναστών που μπορούν να εγκατασταθούν σε μία χώρα (συνήθως είναι μικρός), ώστε να είναι λειτουργικός για το κοινωνικό σύνολο και να αποφέρει το μέγιστο δυνατό οικονομικό όφελος, τόσο για τους γηγενείς, όσο και για τους αλλοδαπούς μετανάστες.

Η επιλογή με βάση την αρχή της πολιτισμικής συνάφειας προκύπτει από την θεσμοθετημένη προτίμηση σε μετανάστες από κράτη με συναφή πολιτιστικό πλαίσιο, ώστε να ενσωματωθούν ευκολότερα στην χώρα υποδοχής.

Η επιλογή με βάση το κοινωνικό κεφάλαιο των μεταναστών αφορά στην προτίμηση μεταναστών με τα εξής στοιχεία :

- α. το μορφωτικό επίπεδο
- β. η δυνατότητα κοινωνικής προσαρμογής στο κυρίαρχο εθνικό κοινωνικό και πολιτιστικό πρότυπο
- γ. η εργασιακή εμπειρία και επαγγελματική κατάρτιση
- δ. η γλωσσομάθεια, η γνώση της γλώσσας της χώρας υποδοχής
- ε. η ηλικία
- στ. οι επαφές με παράγοντες της αγοράς εργασίας

(www.ypes.gr/ Εθνική Στρατηγική για την ένταξη των πολιτών τρίτων χωρών, Μεταναστευτική πολιτική, σελ.25-26)

3.4.4 Η ελληνική μεταναστευτική πολιτική

Το μεταναστευτικό σύστημα εξαρτάται από μία σειρά παραγόντων και δομικών μηχανισμών, όπως:

- α. η ιστορική πορεία και παράδοση του ελληνικού κράτους-έθνους,
- β. το πολιτικό σύστημα της Ελλάδας ως κράτους υποδοχής,
- γ. τα αίτια/κίνητρα των μεταναστευτικών ροών,
- δ. τα μορφολογικά χαρακτηριστικά των μεταναστών,
- ε. οι τεθέντες στόχοι της μεταναστευτικής πολιτικής του κράτους υποδοχής.

Οι ανωτέρω παράγοντες διαμορφώνουν τη συνολική μεταναστευτική πολιτική του κράτους υποδοχής, η οποία εξακτινώνεται σε επιμέρους φορείς άσκησης πολιτικής, διοικητικούς οργανισμούς, δίκτυα κοινωνικής δράσης και άλλους θεσμικούς ή μη παράγοντες στο εσωτερικό της κοινωνίας υποδοχής. Μία αποτελεσματική μεταναστευτική πολιτική οφείλει να διέπεται από κεντρική κατεύθυνση, ενότητα δράσης και στοχοθεσίας και συναρμογή με τα κοινωνικά δεδομένα της χώρας υποδοχής. (www.ypes.gr/ Εθνική Στρατηγική για την ένταξη των πολιτών τρίτων χωρών, Μεταναστευτική πολιτική, 2013, σελ.15)

ΚΕΦΑΛΑΙΟ ΤΕΤΑΡΤΟ-ΤΟ ΝΟΜΟΘΕΤΙΚΟ ΠΛΑΙΣΙΟ

4.1 ΝΟΜΟΣ 3907/2011-Ίδρυση Υπηρεσίας Ασύλου και Υπηρεσίας Πρώτης Υποδοχής

1) Ίδρυση- αποστολή -συγκρότηση της Υπηρεσίας Ασύλου

Στο Υπουργείο Προστασίας του Πολίτη συνιστάται αυτοτελής Υπηρεσία, με τίτλο *Υπηρεσία Ασύλου* που υπάγεται απευθείας στον Υπουργό και έχει τοπική αρμοδιότητα που εκτείνεται σε όλη την Επικράτεια. Η Υπηρεσία αυτή λειτουργεί σε επίπεδο Διεύθυνσης και έχει ως αποστολή την εφαρμογή της νομοθεσίας περί ασύλου και των λοιπών μορφών διεθνούς προστασίας των αλλοδαπών και ανιθαγενών, καθώς και τη συμβολή στο σχεδιασμό και τη διαμόρφωση της εθνικής πολιτικής ασύλου.

Η Υπηρεσία Ασύλου, στο πλαίσιο της αποστολής της, είναι αρμόδια ιδίως για:

- α. την υποστήριξη του σχεδιασμού και της χάραξης της πολιτικής της χώρας όσον αφορά στη χορήγηση ασύλου ή άλλων μορφών διεθνούς προστασίας, καθώς και την παρακολούθηση και αξιολόγηση της υλοποίησης αυτής,
- β. την παραλαβή και εξέταση αιτημάτων διεθνούς προστασίας και την απόφαση επί αυτών σε πρώτο βαθμό,
- γ. την ενημέρωση των αιτούντων διεθνή προστασία για τη διαδικασία εξέτασης των αιτημάτων, καθώς και για τα δικαιώματα και τις υποχρεώσεις τους στο πλαίσιο αυτής,
- δ. τη συγκέντρωση και αξιολόγηση πληροφοριών σχετικά με την οικονομική, κοινωνική και πολιτική κατάσταση που επικρατεί στις χώρες προέλευσης των αλλοδαπών και τη διαρκή παρακολούθηση των εξελίξεων στις χώρες αυτές, σε συνεργασία με αρμόδιες για το σκοπό αυτόν άλλες ελληνικές αρχές ή αρχές της αλλοδαπής, ιδίως στο πλαίσιο σχετικών διεθνών συμφωνιών,
- ε. τον εφοδιασμό των αιτούντων διεθνή προστασία αλλοδαπών, καθώς και των δικαιούχων διεθνούς προστασίας με τα προβλεπόμενα από την κείμενη νομοθεσία νομιμοποιητικά και ταξιδιωτικά έγγραφα,
- στ. τη διεκπεραίωση των αιτήσεων οικογενειακής επανένωσης προσφύγων,
- ζ. τη διευκόλυνση των αιτούντων σε ό,τι αφορά στις υλικές συνθήκες υποδοχής σε συνεργασία με άλλους συναρμόδιους φορείς,

η. την προετοιμασία νομοθετικών κειμένων και διοικητικών πράξεων σε θέματα αρμοδιότητας της και

θ. τη συνεργασία με κρατικούς φορείς, ανεξάρτητες αρχές και μη κυβερνητικές οργανώσεις, όργανα και οργανισμούς της Ευρωπαϊκής Ένωσης και διεθνείς οργανισμούς για την αποτελεσματικότερη εκπλήρωση της αποστολής της.

Η Υπηρεσία Ασύλου συγκροτείται από την Κεντρική Υπηρεσία και από τα Περιφερειακά Γραφεία Ασύλου. Τα Περιφερειακά Γραφεία Ασύλου υπάγονται στην Κεντρική Υπηρεσία.(ν.3907/11, άρθρο 1)

2) Ίδρυση-αποστολή-συγκρότηση Υπηρεσίας Πρώτης Υποδοχής

Στο Υπουργείο Δημόσιας Τάξης και Προστασίας του Πολίτη συνιστάται αυτοτελής Υπηρεσία με τίτλο *Υπηρεσία Πρώτης Υποδοχής*, η οποία υπάγεται απευθείας στον Υπουργό Δημόσιας Τάξης και Προστασίας του Πολίτη και έχει τοπική αρμοδιότητα σε όλη την Επικράτεια. Η Υπηρεσία αυτή λειτουργεί σε επίπεδο Διεύθυνσης και έχει

ως αποστολή την αποτελεσματική διαχείριση των υπηκόων τρίτων χωρών που εισέρχονται παρανόμως στη χώρα, σε συνθήκες σεβασμού της αξιοπρέπειάς τους, με την υπαγωγή τους σε διαδικασίες πρώτης υποδοχής, καθώς και με τη δυνατότητα ίδρυσης και λειτουργίας σχετικών Δομών Φιλοξενίας αιτούντων διεθνούς προστασίας, ευάλωτων ομάδων και αιτούντων εθελούσιας επιστροφής.(ν.3907/2011, άρθρο 6)

4.2 Ο ΝΟΜΟΣ 4251/2014

Σύμφωνα με το νόμο 4251/2014 που αφορά την διέλευση προσώπων από τα σύνορα και την διαμονή πολιτών τρίτων χωρών στην Ελληνική Επικράτεια ισχύουν τα εξής :

α) Αλλοδαπός είναι το φυσικό πρόσωπο που δεν έχει την ελληνική ιθαγένεια ή που είναι ανιθαγενής.

β) Πολίτης τρίτης χώρας είναι το φυσικό πρόσωπο που δεν έχει την ελληνική ιθαγένεια, ούτε την ιθαγένεια άλλου κράτους- μέλους της Ευρωπαϊκής Ένωσης.

γ) Πρόσφυγας θεωρείται ο πολίτης τρίτης χώρας ή ανιθαγενής στο πρόσωπο του οποίου πληρούνται οι προϋποθέσεις εφαρμογής του άρθρου 1^Α της Σύμβασης της Γενεύης.

δ) Δικαιούχος διεθνούς προστασίας είναι ο αλλοδαπός ή ο ανιθαγενής στον οποίο έχει χορηγηθεί από την αρμόδια ελληνική αρχή καθεστώς πρόσφυγα ή δικαιούχου επικουρικής προστασίας.

Τα πρόσωπα μπορούν να εισέρχονται και να εξέρχονται στο ελληνικό έδαφος μόνο από τις ελεγχόμενες μεθοριακές διαβάσεις. Ο έλεγχος των προσώπων που εισέρχονται και εξέρχονται στο ελληνικό έδαφος, είναι αρμοδιότητα του Υπουργείου Δημόσιας Τάξης και Προστασίας του Πολίτη.

Οι ελληνικές αρχές μπορούν να απαγορεύσουν την είσοδο στην Ελλάδα πολίτη τρίτης χώρας εάν : α) δεν διαθέτει έγκυρο ταξιδιωτικό έγγραφο ή έγγραφο που επιτρέπουν την διέλευση των συνόρων, αναγνωρισμένο από την Ελλάδα.

β) δεν διαθέτει έγκυρη θεώρηση σύμφωνα με τον Κανονισμό αριθμ.539/2001 του Συμβουλίου της 15^{ης} Μαρτίου 2001.

γ) δεν αιτιολογεί το σκοπό και τις συνθήκες της προβλεπόμενης παραμονής.

δ) είναι καταχωρημένος στο Σύστημα Πληροφοριών SCHENGEN (SIS) ως ανεπιθύμητος/η.

ε) θεωρείται απειλή για την δημόσια τάξη, την εσωτερική ασφάλεια, τη δημόσια υγεία και τις διεθνείς σχέσεις.

στ) το διαβατήριο ή άλλο ταξιδιωτικό έγγραφο που διαθέτει δεν του εξασφαλίζει την επάνοδο στη χώρα προέλευσης του ή σε τρίτη χώρα.

ζ) έρχεται με σκοπό να παραμείνει στην Ελλάδα χωρίς να έχει την απαιτούμενη Εθνική θεώρηση εισόδου.

η) εμπλέκεται σε παράνομη διακίνηση μεταναστών.

θ) υπέβαλε πλαστό ταξιδιωτικό έγγραφο.

ι) υπάρχουν αμφιβολίες ως προς την αξιοπιστία των δηλώσεων του αιτούντα, που αναγράφονται στα δικαιολογητικά που υπέβαλε.

4.3 ΓΕΝΙΚΕΣ ΠΡΟΥΠΟΘΕΣΕΙΣ ΔΙΚΑΙΩΜΑΤΟΣ ΔΙΑΜΟΝΗΣ

Στις διατάξεις του Νόμου 4251/2014 σχετικά με τις γενικές προϋποθέσεις για τα άτομα τα οποία έχουν το δικαίωμα της διαμονής στην Ελλάδα ισχύουν τα εξής :

α) Να είναι κάτοχοι έγκυρου ταξιδιωτικού εγγράφου αναγνωρισμένου από την Ελλάδα, η ισχύς του οποίου εκτείνεται τουλάχιστον τρεις μήνες μετά την τελευταία προβλεπόμενη ημερομηνία αναχώρησης και να εκδόθηκε εντός της προηγούμενης δεκαετίας.

β) Να είναι κάτοχοι ισχύουσας εθνικής θεώρησης εισόδου για έναν από τους λόγους του νόμου.

γ) Να μην θεωρούνται απειλή για την δημόσια τάξη, την εσωτερική ασφάλεια και τις διεθνείς σχέσεις.

δ) Να μην αποτελούν κίνδυνο για την δημόσια υγεία.

ε) Να διαθέτουν πλήρη ασφάλεια ασθενείας για το σύνολο των κινδύνων που καλύπτονται για τους ημεδαπούς. (ν.4251/2014,φ1309).

4.4 ΚΑΤΗΓΟΡΙΕΣ ΑΔΕΙΩΝ ΔΙΑΜΟΝΗΣ

Σύμφωνα με το Υπουργείο Μεταναστευτικής Πολιτικής οι άδειες διαμονής στη χώρα μας χωρίζονται στις εξής κατηγορίες :

- 1) Μόνιμη άδεια διαμονής επενδυτή (ιδιοκτήτες ακινήτων).
- 2) Εργασία και άσκηση επαγγελματικής δραστηριότητας.
- 3) Προσωρινή διαμονή.
- 4) Για ανθρωπιστικούς, εξαιρετικούς και άλλους λόγους.
- 5) Σπουδές, εθελοντική εργασία, έρευνα και επαγγελματική κατάρτιση.
- 6) Θύματα εμπορίας ανθρώπων και παράνομης διακίνησης μεταναστών.
- 7) Οικογενειακή Επανένωση.
- 8) Διαμονή μακράς διάρκειας.
- 9) Μόνιμη διαμονή μελών οικογενείας Έλληνα.
- 10) Ανεξάρτητη Οικονομική Δραστηριότητα.(www.immigration.gr)

4.5 ΑΝΑΔΙΟΡΓΑΝΩΣΗ ΤΟΥ ΣΥΣΤΗΜΑΤΟΣ ΑΔΕΙΟΔΟΤΗΣΗΣ ΓΙΑ ΤΗ ΔΙΑΜΟΝΗ ΑΛΛΟΔΑΠΩΝ ΣΤΗ ΧΩΡΑ ΥΠΟ ΟΡΟΥΣ ΑΥΞΗΜΕΝΗΣ ΑΣΦΑΛΕΙΑΣ, ΡΥΘΜΙΣΕΙΣ ΘΕΜΑΤΩΝ ΟΡΓΑΝΙΣΜΩΝ ΤΟΠΙΚΗΣ ΑΥΤΟΔΙΟΙΚΗΣΗΣ ΚΑΙ ΑΛΛΕΣ ΔΙΑΤΑΞΕΙΣ ΑΡΜΟΔΙΟΤΗΤΑΣ ΤΟΥ ΥΠΟΥΡΓΕΙΟΥ ΕΣΩΤΕΡΙΚΩΝ

Σύμφωνα με τις ισχύουσες διατάξεις προβλέπονται τα εξής:

- 3) Οι άδειες διαμονής ενιαίου τύπου πολιτών τρίτων χωρών εκδίδονται με τη μορφή αυτοτελούς εγγράφου.
- 4) Για την έκδοση της σχετικής άδειας απαιτούνται η φυσική παρουσία του αιτούντος, μία πρόσφατη έγχρωμη ψηφιακή φωτογραφία και δακτυλικά αποτυπώματα των δύο δεικτών.

Αρμόδιες Αρχές για την παραλαβή της ψηφιακής φωτογραφίας και για τη λήψη των δακτυλικών αποτυπωμάτων θεωρούνται :

α) Το Υπουργείο Μεταναστευτικής Πολιτικής για τις άδειες που εκδίδονται με απόφαση του Υπουργού.

β) Οι Διευθύνσεις Αλλοδαπών και Μετανάστευσης των Αποκεντρωμένων Διοικήσεων για τις άδειες που εκδίδονται με απόφαση του Γενικού τους Γραμματέα.

Η Ελληνική Αστυνομία και το Λιμενικό Σώμα- Ελληνική Ακτοφυλακή ευθύνονται μόνο για τη λήψη των δακτυλικών αποτυπωμάτων . Η λήψη των δακτυλικών αποτυπωμάτων είναι υποχρεωτική από την ηλικία των 6 ετών. (ΦΕΚ 215/Α/30.9.2011-Άρθρο 1).

4.6 ΝΟΜΟΣ 4375/2016

Ο Νόμος 4375/2016 περιλαμβάνει την οργάνωση και λειτουργία της Υπηρεσίας Ασύλου, Αρχής Προσφυγών, Υπηρεσίας Υποδοχής και Ταυτοποίησης, σύσταση Γενικής Γραμματείας Υποδοχής, προσαρμογή της Ελληνικής Νομοθεσίας προς τις διατάξεις της οδηγίας 2013/32/ΕΕ του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου «σχετικά με τις κοινές διαδικασίες για τη χορήγηση και ανάκληση του καθεστώτος διεθνούς προστασίας», διατάξεις για την εργασία δικαιούχων διεθνούς προστασίας και άλλες διατάξεις». Εκτός από θέματα οργάνωσης και λειτουργίας των ως άνω υπηρεσιών, περιέχονται και λοιπές ρυθμίσεις. Μεταξύ αυτών: το άρθρο 22 στο οποίο προβλέπεται η χορήγηση άδειας διαμονής για ανθρωπιστικούς λόγους σε αιτούντες διεθνή προστασία, εφόσον πληρούνται συγκεκριμένες προϋποθέσεις και τα άρθρα 68-71, όπου προβλέπονται οι προϋποθέσεις πρόσβασης στην απασχόληση των αναγνωρισμένων δικαιούχων διεθνούς προστασίας, των

αιτούντων διεθνή προστασία και των προσώπων στους οποίους έχει χορηγηθεί καθεστώς παραμονής για ανθρωπιστικούς λόγους στη Ελλάδα.(www.synigoros.gr)

4.7 ΑΙΤΗΣΕΙΣ ΑΣΥΝΟΔΕΥΤΩΝ ΑΝΗΛΙΚΩΝ ΚΑΙ ΧΩΡΙΣΜΕΝΩΝ ΑΝΗΛΙΚΩΝ

Το άρθρο 45 του ν.4375 του 2016 αφορά τους ασυνόδευτους ανήλικους και τους χωρισμένους ανήλικους, κατά το οποίο ισχύουν τα εξής :

- 1) Οι αρμόδιες αρχές ενεργούν για τον διορισμό επιτρόπου του ανηλίκου. Ο ανήλικος ενημερώνεται αμέσως για το πρόσωπο του επιτρόπου. Ο επίτροπος εκπροσωπεί τον ανήλικο, μεριμνά για τη διασφάλιση των δικαιωμάτων του στο πλαίσιο της διαδικασίας ασύλου, καθώς και για την εξασφάλιση κατάλληλης νομικής συνδρομής και εκπροσώπησής του, ενώπιον των αρμοδίων αρχών. Ο επίτροπος ή ασκών τη σχετική πράξη επιτροπείας μεριμνά για την έγκαιρη και προσήκουσα ενημέρωση του ασυνόδευτου ανηλίκου, ιδίως για τη σημασία και τις πιθανές συνέπειες της προσωπικής συνέντευξης, καθώς και για τον τρόπο με τον οποίο πρέπει να προετοιμαστεί για αυτή. Κατά τη διενέργεια προσωπικής συνέντευξης μπορεί να κριθεί απαραίτητη η παρουσία του ασυνόδευτου ανηλίκου, παρά την παρουσία του επιτρόπου ή του ασκούντος σχετική πράξη επιτροπείας.
- 2) Τα άτομα τα οποία διεξάγουν τις προσωπικές συνεντεύξεις των ανηλίκων θα πρέπει να γίνονται πλήρως αντιληπτοί, λόγω της ιδιαιτερότητας της ηλικίας τους.
- 3) Ο ανήλικος δεν μπορεί να κάνει χρήση της δωρεάν νομικής βοήθειας εάν ο επίτροπος είναι δικηγόρος.
- 4) Εάν υπάρχουν αμφιβολίες σχετικά με την ανηλικότητα του συγκεκριμένου ατόμου, οι αρμόδιες αρχές διεξάγουν μία διαδικασία για τον προσδιορισμό της ηλικίας του.
- 5) Εάν από τη διαδικασία προσδιορισμού της ηλικίας δεν μπορεί να προσδιοριστεί εάν είναι ενήλικος , τότε θεωρείται ανήλικος.
- 6) Οι αιτήσεις των ανηλίκων εξετάζονται όπως προβλέπει η κανονική διαδικασία με πρωταρχικό μέλημα την εξασφάλιση των συμφερόντων του ανηλίκου.
(www.asylo.gov.gr)

Σύμφωνα με το άρθρο 3 της Σύμβασης των Ηνωμένων Εθνών για τα Δικαιώματα του Παιδιού, αναφέρεται : « Σε όλες τις αποφάσεις που αφορούν

στα παιδιά , είτε αυτές λαμβάνονται από δημόσιους ή ιδιωτικούς οργανισμούς κοινωνικής προστασίας είτε από τα δικαστήρια , τις διοικητικές αρχές ή από νομοθετικά όργανα, πρέπει να λαμβάνεται πρωτίστως υπόψη το συμφέρον του παιδιού».

Παρόλα αυτά, στην Ελλάδα το σύστημα προστασίας των ασυνόδευτων ανηλίκων αποτυγχάνει να ανταποκριθεί στις ανάγκες αυτής της ευάλωτης ομάδας μεταναστών και αιτούντων άσυλο. Οι διαδικασίες για την εκτίμηση της ηλικίας και της ευαλωτότητας των ανηλίκων είναι ανεπαρκής. Υπάρχει μεγάλη έλλειψη κατάλληλων χώρων στέγασης για ασυνόδευτους ανήλικους και το σύστημα του νόμιμου επιτρόπου αποτυγχάνει να ανταποκριθεί στις αυξημένες ανάγκες τους. Θα πρέπει να σημειωθεί ότι η ελληνική νομοθεσία δεν εξαιρεί τους ασυνόδευτους ανήλικους από την κράτηση και την απέλαση. Το αποτέλεσμα είναι οι ανήλικοι να κρατούνται συστηματικά σε απάνθρωπες και εξευτελιστικές συνθήκες, συχνά στα ίδια κελιά με τους ενήλικες. Επιπλέον, η έλλειψη διερμηνέων και νομικής συνδρομής οδηγεί στην ανεπαρκή αναγνώριση ευάλωτων περιπτώσεων ανηλίκων, όπως θυμάτων σωματεμπορίας. (Μαρμάνη,2018, σελ.97)

4.8 ΝΟΜΟΣ 4540/2018

Με το νόμο 4540 του 2018 γίνεται προσαρμογή της ελληνικής νομοθεσίας ως προς τις διατάξεις της Οδηγίας 2013/33/ΕΕ του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου, σχετικά με τις απαιτήσεις για την υποδοχή των αιτούντων διεθνή προστασία.

Για την εφαρμογή της σχετικής οδηγίας ισχύουν τα εξής :

α) «αίτηση παροχής διεθνούς προστασίας » είναι η αίτηση παροχής προστασίας από το ελληνικό κράτος, που υποβάλει πολίτης τρίτης χώρας ή ανιθαγενής, με την οποία ζητά την αναγνώριση του ως πρόσφυγας ή τη χορήγηση καθεστώτος επικουρικής προστασίας.

β) τα μέλη της οικογένειας του αιτούντος διεθνή προστασία, εφόσον η οικογένεια ήδη υπήρχε στη χώρα καταγωγής.

γ) Ασυνόδευτοι ανήλικοι και χωρισμένοι ανήλικοι.

Στους αιτούντες άσυλο χορηγείται δελτίο αιτούντος διεθνή προστασία, καθώς και ταξιδιωτικό έγγραφο όταν προκύπτουν σοβαροί ανθρωπιστικοί λόγοι, οι οποίοι απαγορεύουν την παρουσία τους σε άλλο κράτος, όπως για παράδειγμα σοβαροί λόγοι υγείας.(Ν.4540/2018/ Φ.8005-8006).

4.9 Ο ΝΟΜΟΣ 4636/2019 Πέρι Διεθνούς Προστασίας

Οδηγία 2011/95/ΕΕ την Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου της 13^{ης} Δεκεμβρίου 2011 «Σχετικά με τις απαιτήσεις για την αναγνώριση των υπηκόων τρίτων χωρών ή των απατρίδων ως δικαιούχων διεθνούς προστασίας».

Αξιολόγηση αιτήσεων διεθνούς προστασίας

Η αξιολόγηση της αίτησης διεθνούς προστασίας γίνεται σε εξατομικευμένη βάση και περιλαμβάνει τη συνεκτίμηση :

- α) των συναφών στοιχείων που σχετίζονται με τη χώρα καταγωγής κατά το χρόνο λήψης της απόφασης συμπεριλαμβανομένης της νομοθεσίας της χώρας αυτής και του τρόπου εφαρμογής της,
- β) των συναφών δηλώσεων και των εγγράφων που υπέβαλε ο αιτών, συμπεριλαμβανομένων των στοιχείων που επικαλείται σχετικά με το αν έχει ήδη ή ενδέχεται να υποστεί δίωξη ή σοβαρή βλάβη.
- γ) της ατομικής κατάστασης και των προσωπικών περιστάσεων του αιτούντος, όπως το προσωπικό ιστορικό, το φύλο και η ηλικία , ώστε να εκτιμηθεί αν, βάσει των προσωπικών περιστάσεων του αιτούντος οι πράξεις στις οποίες έχει ήδη εκτεθεί ή θα μπορούσε να εκτεθεί ισοδυναμούν με δίωξη ή σοβαρή βλάβη.
- δ) του ενδεχομένου οι δραστηριότητες του αιτούντος από τότε που εγκατέλειψε τη χώρα καταγωγής του να ανελήφθησαν με αποκλειστικό ή κύριο σκοπό τη δημιουργία των απαραίτητων συνθηκών για την υποβολή αίτησης διεθνούς προστασίας, ώστε να εκτιμηθεί αν ο ενδιαφερόμενος θα εκτεθεί, συνεπεία των δραστηριοτήτων αυτών, σε δίωξη ή σοβαρή βλάβη σε περίπτωση επιστροφής του στην εν λόγω χώρα,
- ε) εάν θα ήταν εύλογο να αναμένεται ότι ο αιτών θα θέσει εαυτόν υπό την προστασία άλλης χώρας την ιθαγένεια της οποίας θα μπορούσε να διεκδικήσει.

ΚΕΦΑΛΑΙΟ ΠΕΜΠΤΟ-ΕΝΤΑΞΗ

5.1 Ο ΟΡΙΣΜΟΣ ΤΗΣ ΕΝΤΑΞΗΣ

Ο όρος ένταξη χρησιμοποιείται για να περιγράψει δύο παραπλήσιες, αλλά και παραλλασσόμενες διαδικασίες. Σε ένα πρώτο επίπεδο η ένταξη αφορά στην πρωτογενή κοινωνικοποίηση, η οποία πραγματοποιείται μέσω της οικογένειας και του σχολείου. Σε δεύτερο επίπεδο ο όρος αφορά στην δευτερογενή κοινωνικοποίηση δηλαδή μέσω της εργασιακής απασχόλησης, τον συνδικαλισμό κ.α. Η κοινωνική ένταξη των πολιτών τρίτων χωρών είναι σε μεγάλο βαθμό ευθύνη της χώρας υποδοχής, η οποία ορίζει το θεσμικό πλαίσιο για τις μεταναστευτικές εισροές και χαράζει στρατηγικές και αναπτύσσει πολιτικές που οδηγούν στην τοποθέτηση τους μέσα στην κοινωνία. (www.ypes.gr/Εθνική Στρατηγική για την ένταξη των πολιτών τρίτων χωρών, Μεταναστευτική πολιτική, σελ.17)

5.2 ΤΙ ΟΝΟΜΑΖΟΥΜΕ ΚΟΙΝΩΝΙΚΗ ΕΝΣΩΜΑΤΩΣΗ

Με τον όρο κοινωνική ενσωμάτωση περιγράφουμε μία κατάσταση στην οποία οι διαφορετικές εθνότητες διατηρούν τα χαρακτηριστικά της χώρας προέλευσης και παράλληλα δραστηριοποιούνται στις βασικές δομές της οικονομίας και της διακυβέρνησης της χώρας υποδοχής τους. Με την ενσωμάτωση δεν απαιτείται η απορρόφηση του ενός πολιτισμού από τον άλλο, αντιθέτως ενισχύεται η διαφορετικότητα των εθνотήτων. Ακόμη, ενσωμάτωση είναι ο ενεργός ρόλος των κοινωνικών ομάδων, ώστε να οργανωθούν κατάλληλα ως προς τα θέματα της κατανομής της εξουσίας, των προνομίων, των δικαιωμάτων, των αγαθών και των υπηρεσιών. (Βεικου-Λαλαγιάννη,2015).

5.2.1 Οι βασικές επιλογές της ενσωμάτωσης

Οι κατευθυντήριες γραμμές, οι οποίες αποτελούν τα πλαίσια της πολιτικής ενσωμάτωσης των μεταναστών διακρίνονται ως εξής:

- α. την πολυπολιτισμικότητα
- β. την απλή ενσωμάτωση των μεταναστών

γ. την δομική ενσωμάτωση των μεταναστών στο ευρύτερο πλαίσιο της χώρας υποδοχής.

Η θεωρία της πολυπολιτισμικότητας δεν θεωρείται πλέον σύγχρονη από τα περισσότερα ευρωπαϊκά κράτη, διότι οδηγεί στην πρόκληση κοινωνικών και εθνοπολιτισμικών αναταραχών.

Η απλή ενσωμάτωση επικεντρώνεται στην πολιτική/νομική και την οικονομική διάσταση της διαδικασίας ενσωμάτωσης και τείνει να παραβλέπει την κοινωνική και πολιτιστική διάσταση αυτής.

Η δομική ενσωμάτωση που αφορά την λειτουργική ένταξη των μεταναστών στη χώρα υποδοχής και διακρίνεται στις εξής υποκατηγορίες : i) στην πολιτική ενσωμάτωση, δηλαδή στην τήρηση των νόμων της χώρας υποδοχής.

ii) στην οικονομική ενσωμάτωση, δηλαδή στη συμμετοχή τους στην παραγωγική διαδικασία και στην οικονομική τους αυτάρκεια.

iii) στην κοινωνική ενσωμάτωση, δηλαδή στην συμμετοχή στο κοινωνικό γίγνεσθαι της χώρας υποδοχής.

iv) στην πολιτισμική ενσωμάτωση, δηλαδή στην αποδοχή του πολιτισμού της χώρας υποδοχής.

(www.ypes.gr/ Εθνική Στρατηγική για την ένταξη των πολιτών τρίτων χωρών, Μεταναστευτική πολιτική, σελ.21-22)

5.2.2 Ενσωμάτωση μεταναστών

Το τελευταίο διάστημα οι έρευνες σχετικά με την πολυπολιτισμικότητα επικεντρώνονται στην καθημερινή οπτική και όχι στην επίσημη, με σκοπό να αναδείξουν τις πραγματικές συμπεριφορές και σχέσεις των διαφορετικών κοινωνικών ομάδων μέσα σε μία κοινωνία. Μέχρι τώρα οι πολιτικές που ακολουθήθηκαν για την ενσωμάτωση των μεταναστών αφορούσαν κυρίως την εκπαίδευση, την υγεία, την εργασία και την κοινωνική πρόνοια χωρίς ωστόσο να επιλύουν ζητήματα όπως αυτά της ελεύθερης δημόσιας θρησκευτικής έκφρασης στις δυτικές χώρες.

Όσον αφορά, τον ρόλο των μεταναστευτικών οργανώσεων, αυτές λειτουργούν ως θεσμοί της ενσωμάτωσης, με ουσιαστικό στόχο να προωθήσουν την κοινωνική συνοχή. Αντίστοιχα λειτουργούν και ως αγωγοί που προωθούν τις ανάγκες και τα ενδιαφέροντα των μεταναστών στο επίσημο κράτος. Οι μετανάστες συχνά, μέσω της συμμετοχής τους σε διάφορες μεταναστευτικές οργανώσεις προωθούν την ενσωμάτωση τους σε ατομικό επίπεδο και όχι σε επίπεδο εθνικής ομάδας, πράγμα που θέτει σημαντικά ερωτήματα όπως με το αν έτσι αποδυναμώνεται η πολιτισμική διαφορά. (Βεικου-Λαλαγιάννη, 2015,σελ.39-40).

5.2.3 Στρατηγικές ενσωμάτωσης στην Ελλάδα

Η Ελλάδα λόγω της γεωγραφικής της θέσης, είναι πλέον το κράτος με την μεγαλύτερη έκθεση στις διεθνείς μεταναστευτικές ροές.

Η Ελληνική Δημοκρατία χρειάζεται πρωτίστως ένα πλαίσιο εθνικής στρατηγικής για την ένταξη των νομίμως διαμενόντων πολιτών τρίτων χωρών, το οποίο θα αφορά τόσο στη διαχείριση των μεταναστευτικών ροών στο εξωτερικό, όσο και στον έλεγχο της επικράτειας στο εσωτερικό, αλλά και στην ενσωμάτωση των νόμιμων πολιτών τρίτων χωρών στην ελληνική κοινωνία. (www.ypes.gr/ Εθνική Στρατηγική για την ένταξη των πολιτών τρίτων χωρών, Μεταναστευτική πολιτική, σελ.46)

Η διαδικασία της ένταξης, όπως είναι αυτονόητο, δεν συνοδεύεται μόνο από την απόκτηση δικαιωμάτων, αλλά συνοδεύεται και από την ανάληψη υποχρεώσεων και ευθυνών. (www.ypes.gr/ Εθνική Στρατηγική για την ένταξη των πολιτών τρίτων χωρών, Μεταναστευτική πολιτική, σελ.49)

5.3 ΤΟ ΕΝΤΑΞΙΑΚΟ ΠΡΟΓΡΑΜΜΑ ΤΗΣ ΕΥΡΩΠΗΣ

Στις 17/4/2018 η Ευρωπαϊκή Επιτροπή δημοσιεύει την έκθεση της σχετικά με την ένταξη των προσφυγών στην Ευρώπη. Τα βασικά σημεία της έκθεσης είναι τα εξής:

- 1) Η βελτίωση του συντονισμού των πολιτικών ενσωμάτωσης σε κυβερνητικό επίπεδο.

- 2) Η βελτίωση της συνοχής των πολιτικών ενσωμάτωσης για την αντιμετώπιση των αναγκών των προσφύγων
- 3) Η πρόσβαση και η αποτελεσματική χρηματοδότηση των χρηματοδοτικών πόρων σε τοπικό επίπεδο για την υποστήριξη των προσφύγων.
- 4) Η βελτίωση λαμβάνοντας υπόψη τις στις χρόνιες πολιτικές ενσωμάτωσης.
- 5) Το κλείσιμο των διαφορών μεταξύ των προσφύγων και των πολιτών των χωρών.
- 6) Η αύξηση της ικανότητας των πολιτικών υπηρεσιών για την αντιμετώπιση των αναγκών των προσφύγων.
- 7) Η ενίσχυση της συνεργασίας με τους πολιτικοκοινωνικούς και επιχειρηματικούς φορείς.
- 8) Η βελτίωση της συλλογής δεδομένων για την ενίσχυση των αποτελεσματικών πολιτικών.
- 9) Η καλύτερη αξιοποίηση των δεξιοτήτων των προσφύγων με τις ευκαιρίες της τοπικής εργασίας
- 10) Η εξασφάλιση της πρόσβασης στην κατάλληλη στέγαση.
- 11) Η υποστήριξη των υπηρεσιών κοινωνικής αλληλεγγύης και υγειονομικής περίθαλψης σύμφωνα με τις ανάγκες των προσφύγων.
- 12) Ο καθορισμός των απαιτήσεων της εκπαίδευσης για την αντιμετώπιση και την σωστή παροχή-οδηγίες για την επαγγελματική ανάπτυξη.

https://ec.europa.eu/regional_policy/en/information/publications/reports/2018/working-together-for-the-local-integration-of-migrants

5.4 ΤΟ ΕΝΤΑΞΙΑΚΟ ΠΡΟΓΡΑΜΜΑ ΤΗΣ ΕΛΛΑΔΑΣ

Το ενταξιακό πρόγραμμα της Ελλάδας για τους μετανάστες περιλαμβάνει :

1) Προγράμματα υποδοχής

Κατά τη διάρκεια των προγραμμάτων υποδοχής θα παρέχονται τα απαραίτητα εφόδια, έτσι ώστε να μπορούν οι μετανάστες να έχουν πρόσβαση στα αγαθά και τις

υπηρεσίες, καθώς και ίση μεταχείριση ως προς τα δικαιώματα τους και την εκτέλεση των καθηκόντων τους. Παράλληλα, θα γίνεται εισαγωγή στην εκμάθηση βασικών γνώσεων που αφορούν τη γλώσσα, την ιστορία, τις θεμελιώδεις αξίες, τις κοινωνικοοικονομικές εκφάνσεις και την πολιτιστική ζωή της χώρα υποδοχής, όπως και στην τήρηση των νόμων που αναγράφονται στο Ελληνικό Σύνταγμα. Θα δίνεται η δυνατότητα συμβουλευτικής και ψυχοκοινωνικής υποστήριξης και ανάπτυξης των κοινωνικών δεξιοτήτων.

2) Ο τομέας της πληροφόρησης

Η προώθηση της ενημέρωσης των πολιτών τρίτων χωρών με κατανοητά μέσα, σχετικά με τους τομείς πολιτικής αλλά και με τα δικαιώματα τους.

3) Κοινωνικές υπηρεσίες

Διασφάλιση της ισότιμης μεταχείρισης στα πράγματα της κοινωνικής πρόνοιας, καθώς και στην βελτίωση της παροχής υπηρεσιών πρόνοιας.

4) Εκπαίδευση των δημοσίων υπαλλήλων

Επιμόρφωση όλων των δημοσίων υπαλλήλων στην κατάρτιση στα ζητήματα των μεταναστών και κυρίως στα στελέχη του Δημοσίου που σχετίζονται άμεσα με τον αλλοδαπό πληθυσμό. Σε αυτή την κατηγορία υπόκεινται οι εκπαιδευτικοί, οι οποίοι εργάζονται με παιδιά και ενήλικες μετανάστες, οι αστυνομικοί υπάλληλοι, οι σωφρονιστικοί υπάλληλοι, οι δικαστικοί, το προσωπικό στον τομέα της Υγείας και οι λοιποί διοικητικοί υπάλληλοι.

5) Συμμετοχή σε δίκτυα

Η ενθάρρυνση της δικτύωσης και της ενημέρωσης τόσο στα θέματα που αφορούν την υποδοχή και την ένταξη, όσο και για τους όρους και τις δυνατότητες της νόμιμης μετανάστευσης.

6) Εκπαίδευση

Σημαντική θεωρείται η διασφάλιση της συμμετοχής στην υποχρεωτική εκπαίδευση. Η βελτίωση της πρόσβασης στην ανώτερη εκπαίδευση. Η παροχή ευέλικτων προγραμμάτων εκμάθησης της ελληνικής γλώσσας για τους ενήλικες,

προσαρμοσμένα στις ανάγκες τους, καθώς και η ενθάρρυνση για την συμμετοχή τους με την παροχή οικονομικών βοηθημάτων και επιδοτήσεων.

7) Εργασία

Ένας βασικός τομέας για την ενσωμάτωση ενός μετανάστη σε μία κοινωνία αποτελεί η εργασιακή απασχόληση. Πρωταρχικό μέλημα είναι η καταπολέμηση της παράνομης εργασίας και η διασφάλιση των εργασιακών του δικαιωμάτων με την ενημέρωση του σχετικά με το εργασιακό πλαίσιο που επικρατεί στη χώρα.

8) Υγεία

Η ισότιμη μεταχείριση στον ευαίσθητο τομέα της Υγείας με την εύκολη πρόσβαση σε όλες τις δημόσιες ιατρικές μονάδες περίθαλψης.

9) Στέγαση

Την εξασφάλιση της ίσης ευκαιρίας στην αγορά σπιτιού, καθώς και στη μη περιθωριοποίηση του αλλοδαπού πληθυσμού σε οικισμούς εκτός των οικισμών του γηγενή πληθυσμού της χώρας.

10) Συμμετοχή στα κοινά και στην τοπική κοινωνία

Η ενεργή συμμετοχή στα κοινά και στα δρώμενα της τοπικής κοινωνίας με τα συμβούλια ένταξης των μεταναστών, αποτελούν την καλύτερη συλλογική πράξη για την διευρυμένη ενσωμάτωση των πολιτών τρίτων χωρών στην χώρα υποδοχής, στην προκειμένη περίπτωση την Ελλάδα. (www.ypes.gr/ Εθνική Στρατηγική για την ένταξη των πολιτών τρίτων χωρών, Μεταναστευτική πολιτική, σελ.61-83).

5.4.1 Το ενταξιακό πρόγραμμα «HELIOS»

Σε συνεργασία με τις εθνικές αρχές και έμπειρους φορείς – συνεργάτες, μέσω του προγράμματος HELIOS, ο ΔΟΜ στοχεύει στην προώθηση της ένταξης των επωφελούμενων της διεθνούς προστασίας στην ελληνική κοινωνία, οι οποίοι διαμένουν σε προσωρινές δομές φιλοξενίας, μέσω των παρακάτω ενεργειών:

- **Μαθήματα ένταξης:** Διεξαγωγή μαθημάτων ένταξης σε Κέντρα Ένταξης και Μάθησης σε όλη τη Χώρα. Κάθε κύκλος μαθημάτων θα έχει διάρκεια 6 μηνών και θα περιλαμβάνει ενότητες σχετικές με την εκμάθηση της Ελληνικής

γλώσσας, τον πολιτιστικό προσανατολισμό, το βαθμό ετοιμότητας για εργασία κι άλλες δεξιότητες.

- **Στήριξη στέγασης:** Στήριξη επωφελούμενων για ανεξάρτητη στέγαση σε διαμερίσματα με ενοικίαση στ' όνομά τους, παρέχοντάς τους εισφορές για τις δαπάνες ενοικίασης και μετακόμισης και δικτύωση με ιδιοκτήτες διαμερισμάτων.
- **Στήριξη της απασχόλησης:** Πρόβλεψη για ευκαιρίες ατομικής απασχόλησης και ενίσχυση της εργασιακής ετοιμότητας, μέσω της παροχής συμβουλευτικών υπηρεσιών, της πρόσβασης σε πιστοποιήσεις σχετικές με την εργασία και της δικτύωσης με πιθανούς εργοδότες.
- **Παρακολούθηση της διαδικασίας ένταξης:** Τακτική αξιολόγηση της προόδου ένταξης των επωφελούμενων, ώστε να διασφαλιστεί ότι βρίσκονται σε θέση να διαπραγματευτούν επιτυχώς με τις ελληνικές δημόσιες υπηρεσίες μετά την ολοκλήρωση του προγράμματος HELIOS και ότι θα μπορέσουν να ζήσουν αυτόνομοι στην Ελλάδα.
- **Ευαισθητοποίηση των κοινοτήτων υποδοχής:** Διοργάνωση workshops, δραστηριοτήτων και events και διεξαγωγή μίας πανελλήνιας καμπάνιας ενημέρωσης, ώστε να δημιουργηθούν ευκαιρίες αλληλεπίδρασης μεταξύ των φιλοξενούμενων και της κοινωνίας υποδοχής, υπογραμμίζοντας τη σημασία της ένταξης των μεταναστών στην ελληνική κοινωνία.

Ο στόχος του προγράμματος είναι διττός:

- Να ενισχυθούν οι προοπτικές ανεξαρτησίας και αυτονομίας των επωφελούμενων καθιστώντας τους ενεργά μέλη της ελληνικής κοινωνίας.
- Να δημιουργηθεί ένας μηχανισμός ένταξης για τις συγκεκριμένες ομάδες που θα αποτελέσει και ένα εκ περιτροπής μηχανισμό στέγασης στο ήδη υπάρχον προσωρινό σύστημα στέγασης της Ελλάδας.

Η ομάδα στόχου του προγράμματος είναι δικαιούχοι διεθνούς προστασίας αναγνωρισμένοι μετά την 01/01/2018. Η διάρκεια του προγράμματος είναι από τον Ιούνιο του 2019 έως και τον Νοέμβριο του 2020, με τη χρηματοδότηση της DG HOME. (www.iom.gr)

5.4.2 Η εκπαίδευση των προσφύγων στην Ελλάδα

ΔΥΕΠ-Δομές Υποδοχής και Εκπαίδευσης Προσφύγων

Τα παιδιά των προσφύγων και μεταναστών μετά τη βίαιη απομάκρυνση τους από τη χώρα τους, έχουν παραμείνει εκτός σχολείου για διάστημα μεγαλύτερο του έτους. Η πλειοψηφία των προσφύγων διαμένει στα κέντρα φιλοξενίας με απώτερο σκοπό την μετεγκατάσταση τους σε άλλη χώρα.

Όσον αφορά τα παιδιά πρόσφυγες της σχολικής ηλικίας, το Θεσμικό σχήμα των Τάξεων Υποδοχής, ανταποκρίνεται στην εκπαίδευση των παιδιών προσφύγων που είναι ενταγμένα στον αστικό ιστό με στόχο την πλήρη ένταξή τους στις κανονικές τάξεις του σχολείου.

Σύμφωνα με το άρθρο 38 του Νόμου 4415/2016, Α'159, στις Δομές Υποδοχής Εκπαίδευσης Προσφύγων εφαρμόζεται εβδομαδιαίο εκπαιδευτικό πρόγραμμα είκοσι (20) ωρών(τέσσερις ώρες ημερησίως) και αφορά τη διδασκαλία της ελληνικής γλώσσας, των μαθηματικών, των αγγλικών και των ΤΠΕ. Ακόμη περιλαμβάνει καλλιτεχνικές και αθλητικές δραστηριότητες.

Οι ΔΥΕΠ λειτουργούν είτε εντός των κέντρων φιλοξενίας, είτε εντός των σχολικών μονάδων κατά τις απογευματινές ώρες. Για τα παιδιά της προσχολικής ηλικίας η φοίτηση τους στα Νηπιαγωγεία γίνεται εντός των κέντρων φιλοξενίας για λόγους ασφαλείας.

(<http://www.iep.edu.gr/el/crossingbordersedu-anakoinwseis/dyep-domes-ypodoxis-kai-ekpaidefsis-prosfygon>)

5.4.3 Η υγειονομική περίθαλψη των προσφύγων

Πρόγραμμα εμβολιασμού για τα παιδιά προσφύγων και μεταναστών

- Το Υπουργείο Υγείας, από κοινού με το Υπουργείο Μεταναστευτικής Πολιτικής, εκπονεί και συντονίζει εμβολιαστικό πρόγραμμα σε παιδιά που διαμένουν σε Κέντρα Φιλοξενίας προσφύγων/μεταναστών και άλλους χώρους φιλοξενίας.
- Το πρόγραμμα υλοποιείται σε συνεργασία με Μη Κυβερνητικές Οργανώσεις στη βάση των αποφάσεων της Εθνικής Επιτροπής Εμβολιασμών και με προσήλωση

στον στόχο της προστασίας του δικαιώματος στην εκπαίδευση και του δικαιώματος στην υγεία όλων των παιδιών που ζουν στη χώρα μας.

- Ο εμβολιασμός των παιδιών αποτελεί απαραίτητη προϋπόθεση για την ένταξη των Κέντρων Φιλοξενίας στο πρόγραμμα εκπαίδευσης του Υπουργείου Παιδείας που εφαρμόζεται στα σχολεία της χώρας.

Άλλα προγράμματα για την υγειονομική φροντίδα/ περίθαλψη των προσφύγων

- Κέντρο Ελέγχου & Πρόληψης Νοσημάτων (ΚΕ.ΕΛ.Π.ΝΟ) 1. Σύστημα συνδρομικής / επιδημιολογικής επιτήρησης σε σημεία φροντίδας υγείας προσφύγων και μεταναστών. 2. Οδηγίες για την αντιμετώπιση κρουσμάτων στα Κέντρα Φιλοξενίας προσφύγων/ μεταναστών. 3. Δράσεις - Ενημερωτικές εκστρατείες ΚΕ.ΕΛ.Π.ΝΟ • Στα νησιά του ανατολικού Αιγαίου υλοποιείται πρόγραμμα χρηματοδότησης ύψους 3,2 εκ. ευρώ μέσω του Έκτακτου Ταμείου Εσωτερικής Ασφάλειας της DG HOME, για την ενίσχυση του δημοσίου συστήματος υγείας (Νοσοκομεία, ΠΕΔΥ, ΕΚΑΒ) με προσωπικό ποικίλων ειδικοτήτων. • Διακήρυξη για την υποστήριξη της κατάλληλης βρεφικής και παιδικής διατροφής των παιδιών προσφύγων και μεταναστών- σε συνεργασία με τη UNICEF, 10/11/2016. (https://government.gov.gr/wp-content/uploads/2017/04/gr_fact_sheet_refugee_print_19_01_2017-2.pdf)

ΚΕΦΑΛΑΙΟ ΕΚΤΟ-ΕΡΕΥΝΑ

6.1 Ο ΣΚΟΠΟΣ ΤΗΣ ΕΡΕΥΝΑΣ

Ο σκοπός της παρούσας έρευνας είναι να αποτυπώσει τη γνώμη των εργαζομένων σε δημόσιες αρχές, καθώς και σε ανθρωπιστικούς οργανισμούς, οι οποίοι έχουν άμεση ενασχόληση με το αντικείμενο. Οι εν λόγω εργαζόμενοι κλήθηκαν να απαντήσουν σε διάφορα ερωτήματα σχετικά με το προσφυγικό, ώστε αποδοθούν συμπεράσματα για την διαχείριση της προσφυγικής κρίσης από τους ανθρώπους που βιώνουν καθημερινά τα προβλήματα που προκύπτουν από την κρίση αυτή και αφουγκράζονται καθημερινά τους προβληματισμούς των προσφύγων.

6.2 Η ΜΕΘΟΔΟΛΟΓΙΑ ΚΑΙ ΤΟ ΔΕΙΓΜΑ ΤΗΣ ΕΡΕΥΝΑΣ

Η συγκεκριμένη έρευνα πραγματοποιήθηκε με τη μέθοδο του ερωτηματολογίου. Το ερωτηματολόγιο δημιουργήθηκε μέσω της ιστοσελίδας της google forms και περιλαμβάνει τέσσερις δημογραφικές ερωτήσεις και δεκατρείς βασικές ερωτήσεις σχετικές με το αντικείμενο της έρευνας.

Το δείγμα της εν λόγω έρευνας είναι οι εργαζόμενοι στις Δημόσιες Αρχές (Υπουργείο Προστασίας του Πολίτη- Υπηρεσία Υποδοχής και Ταυτοποίησης και Αστυνομία, ΕΟΔΥ, Υπουργείο Παιδείας) και σε Ανθρωπιστικούς Οργανισμούς που δραστηριοποιούνται εντός των κέντρων υποδοχής και ταυτοποίησης και των κέντρων φιλοξενίας προσφύγων, στα νησιά και στην ενδοχώρα.

Το ερωτηματολόγιο διανεμήθηκε στα emails περισσότερων από 250 εργαζομένων, από τους ληφθήκαν δυστυχώς μόλις 84 απαντήσεις, το οποίο αποτελεί ένα από τα μειονεκτήματα της έρευνας. Παρ' όλα αυτά, θεωρείται ότι το ποσοστό των απαντήσεων είναι ικανοποιητικό ώστε να αποδοθούν τα ανάλογα συμπεράσματα.

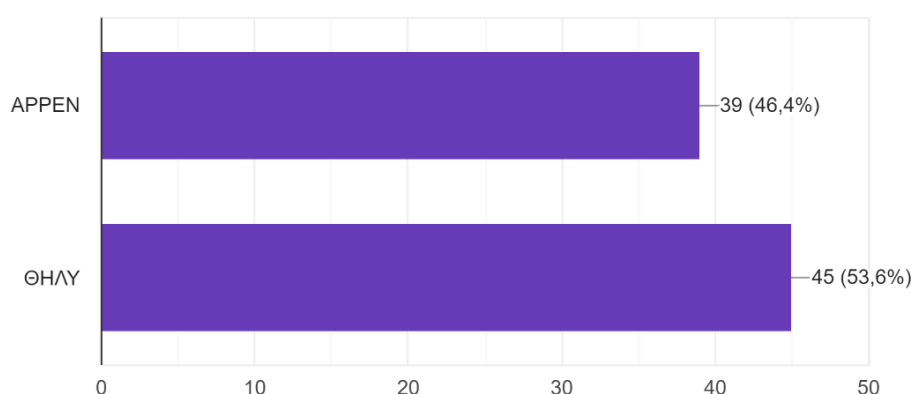
ΔΗΜΟΓΡΑΦΙΚΑ ΣΤΟΙΧΕΙΑ

Α.ΦΥΛΟ

Όπως παρατηρούμε και στο παρακάτω γράφημα από τους 84 συνολικά εργαζομένους που απάντησαν στο ερωτηματολόγιο, οι 45 ήταν γυναίκες (53,6%) και οι 39 ήταν άνδρες (46,4%). Μπορούμε κάλλιστα να συμπεράνουμε ότι ένα μεγάλο ποσοστό των εργαζομένων στις Δημόσιες Αρχές και στους Ανθρώπινους Οργανισμούς που δραστηριοποιούνται εντός των Δομών είναι γυναίκες. Προσπερνώντας τις αντίξοες συνθήκες και το μέγεθος της επικινδυνότητας που επικρατούν στις Δομές αυτές.

ΦΥΛΟ

84 απαντήσεις

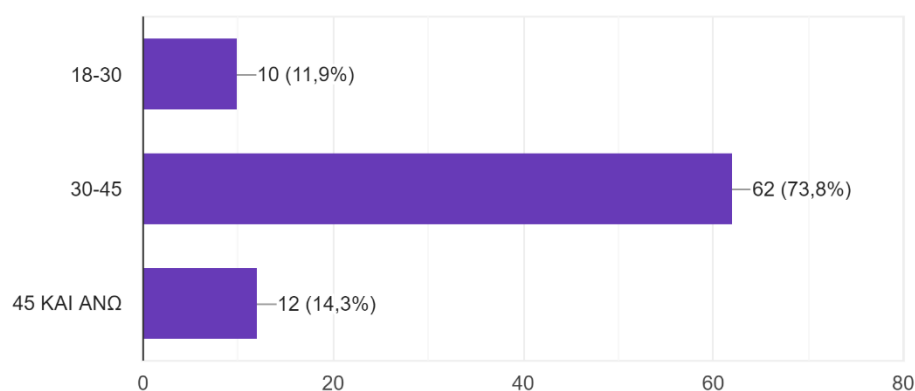

Β. ΗΛΙΚΙΑ

Όπως διακρίνουμε στο παρακάτω γράφημα η ηλικία των εργαζομένων του δείγματος ανήκει στην πλειοψηφία στην παραγωγική ηλικία (30-45) σε ποσοστό 73,8%.

ΗΛΙΚΙΑ

84 απαντήσεις

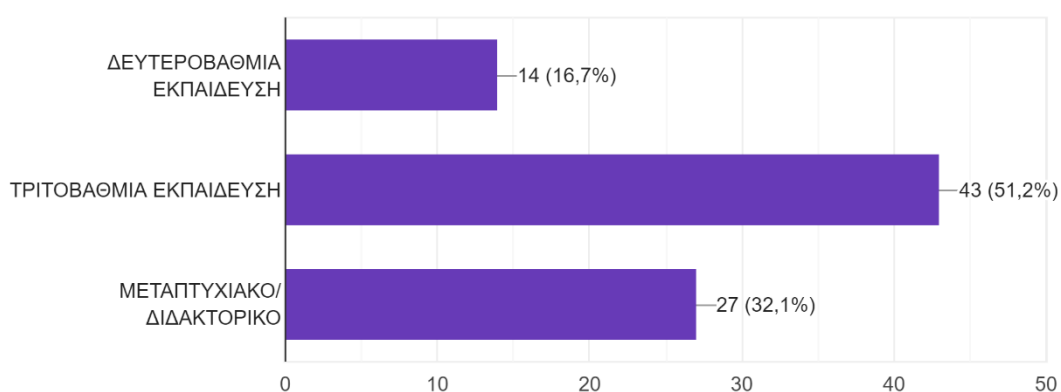

Γ. ΜΟΡΦΩΤΙΚΟ ΕΠΙΠΕΔΟ

Από το παρακάτω γράφημα διαπιστώνουμε ότι το 83,3% (70 εργαζόμενοι) είναι πτυχιούχοι τριτοβάθμιας εκπαίδευσης, ενώ ένα αρκετά μεγάλο ποσοστό 32,1% (27 εργαζόμενοι) είναι κάτοχοι μεταπτυχιακού ή διδακτορικού τίτλου. Αυτό σημαίνει ότι μορφωτικό επίπεδο των εργαζομένων είναι αρκετά υψηλό.

ΜΟΡΦΩΤΙΚΟ ΕΠΙΠΕΔΟ

84 απαντήσεις

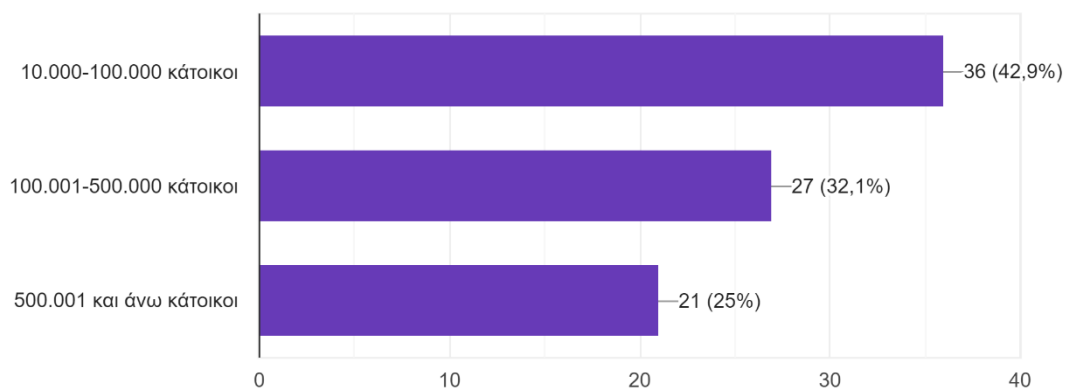

Δ. ΠΛΗΘΥΣΜΟΣ ΠΟΛΗΣ

Στο παρακάτω γράφημα που αφορά το πληθυσμό της πόλης στην οποία ζούνε και εργάζονται οι εργαζόμενοι του δείγματος, διαπιστώνουμε ότι η πλειοψηφία αυτών σε ποσοστό 42,9% διαμένουν σε πόλεις έως 100.000 κατοίκους δηλαδή στα νησιά. Στα νησιά, είναι εκείνοι που επωμίζονται το μεγαλύτερο βάρος των προσφυγικών ροών.

Πληθυσμός πόλης στην οποία ζείτε

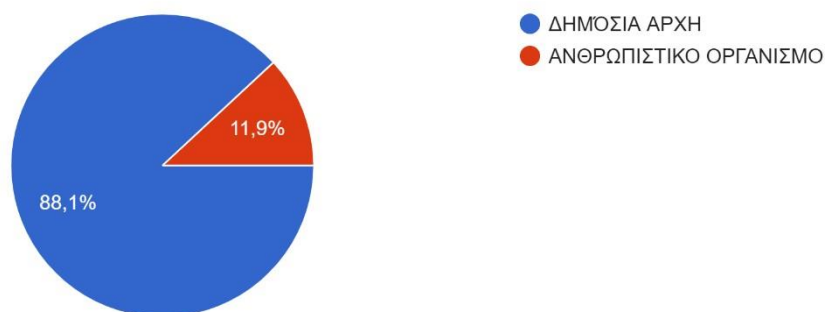
84 απαντήσεις

6.3 ΒΑΣΙΚΕΣ ΕΡΩΤΗΣΕΙΣ-ΑΝΑΛΥΣΗ ΑΠΟΤΕΛΕΣΜΑΤΩΝ

1. Εργάζεστε για κάποια δημόσια αρχή ή για ανθρωπιστικό οργανισμό;

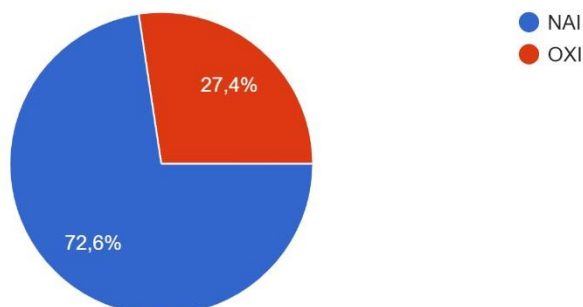
84 απαντήσεις

1. Η παραπάνω ερώτηση που αφορά σε ποιο φορέα εργάζονται διαπιστώνουμε ότι η πλειοψηφία εργάζεται στις Δημόσιες Αρχές σε ποσοστό 88,1%, ενώ το 11,9% σε Ανθρωπιστικούς Οργανισμούς.

2. Έχετε περάσει κάποιο είδος εκπαίδευσης σε ζητήματα προσφυγικής κρίσης;

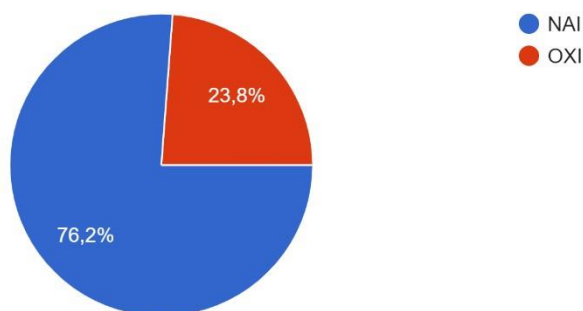
84 απαντήσεις

2. Στην δεύτερη ερώτηση συμπεραίνουμε ότι κατά ένα μεγάλο ποσοστό 72,6%, οι εργαζόμενοι έχουν περάσει από κάποιο είδος εκπαίδευσης σε ζητήματα προσφυγικής κρίσης.

3. Θεωρείτε ότι υπάρχουν δημόσιες υπηρεσίες οι οποίες θα μπορούσαν να συμμετάσχουν ενεργά στη διαχείρι...ες δεν έχουν συμμετάσχει έως τώρα;

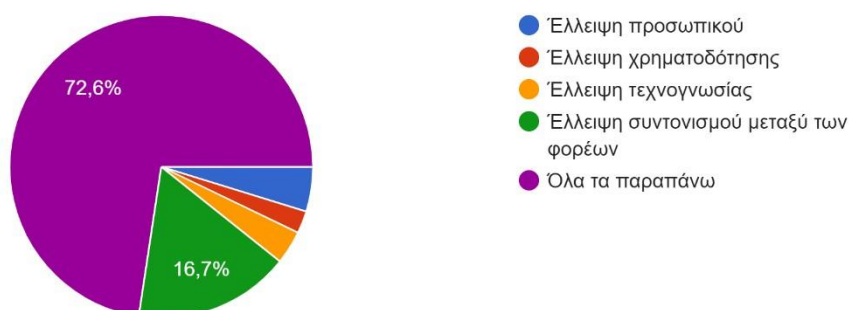
84 απαντήσεις

3. Στην Τρίτη ερώτηση που αφορά την συμμετοχή των κρατικών φορέων στη διαχείριση του προσφυγικού, η πλειοψηφία των ερωτηθέντων με ποσοστό 76,2% απάντησαν ότι υπάρχουν ακόμη υπηρεσίες που θα μπορούσαν να συμμετάσχουν ενεργά.

4. Τι ελλείμματα εντοπίζετε σε υπηρεσιακό επίπεδο για την αντιμετώπιση της προσφυγικής κρίσης;

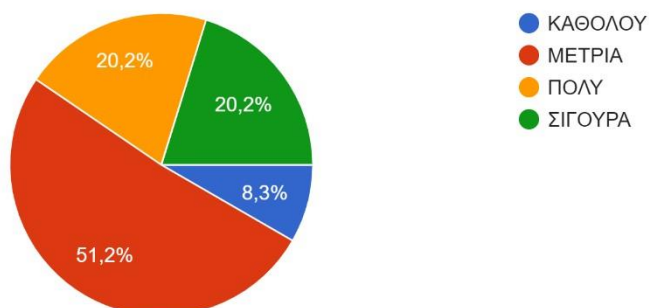
84 απαντήσεις

4. Στην τέταρτη ερώτηση που αφορά τις ελλείψεις που διαπιστώνουν οι εργαζόμενοι στις υπηρεσίες τους, οι περισσότεροι εξ 'αυτών έρχονται αντιμέτωποι με πολλές ελλείψεις, όπως η έλλειψη χρηματοδότησης, η έλλειψη προσωπικού, η έλλειψη τεχνογνωσίας και η έλλειψη συντονισμού μεταξύ των φορέων.

5. Θεωρείτε ότι η διαμονή των προσφύγων στην ελληνική επικράτεια επηρεάζει την εμφάνιση φαινομένων εγκληματικότητας;

84 απαντήσεις

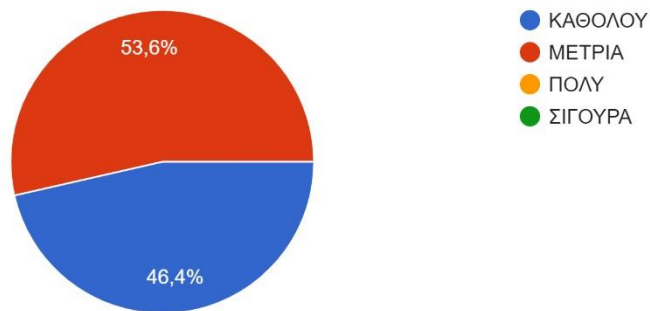

5. Στην πέμπτη ερώτηση οι ερωτηθέντες κλήθηκαν να απαντήσουν σε τι βαθμό θεωρούν ότι η διαμονή των προσφύγων στην Ελλάδα θα σημάνει

και αύξηση της εγκληματικότητας. Οι απόψεις ποικίλουν. Οι περισσότεροι σε ποσοστό 51,2% θεωρούν ότι ενδεχομένως να υπάρξει αύξηση των φαινομένων της εγκληματικότητας, ενώ ένα αρκετά μεγάλο ποσοστό 20,2% το θεωρεί σίγουρο και το 20,2% σχεδόν σίγουρο. Μόλις το 8,3% θεωρεί ότι δεν θα επηρεάσει η παρουσία των προσφύγων την εγκληματικότητα.

6. Με βάση την εμπειρία και την ενασχόληση σας με το ζήτημα, θεωρείτε ότι θα είναι ομαλή η ένταξη των προσφύγων στην ελληνική κοινωνία;

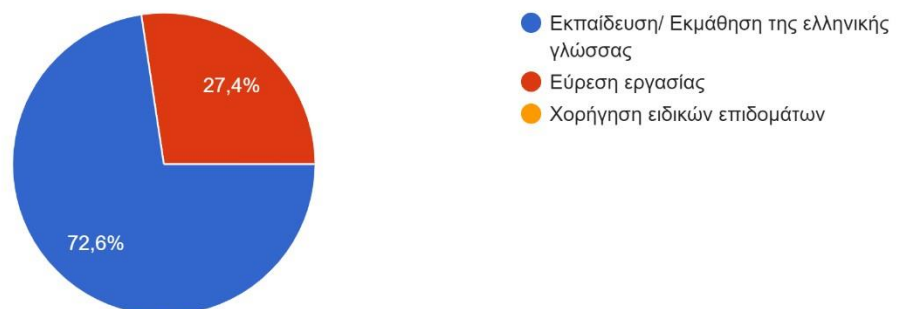
84 απαντήσεις

6. Στην έκτη ερώτηση οι απόψεις διίστανται. Το 53,6% θεωρεί ότι θα υπάρξει μεγάλη δυσκολία ως προς την ένταξη των προσφύγων, ενώ το 46,4% θεωρεί μη ομαλή την ένταξη αυτών στην ελληνική κοινωνία.

7. Ποιος θεωρείτε ότι είναι ο σημαντικότερος παράγοντας που θα συμβάλλει στην ένταξη των προσφύγων στην ελληνική κοινωνία;

84 απαντήσεις

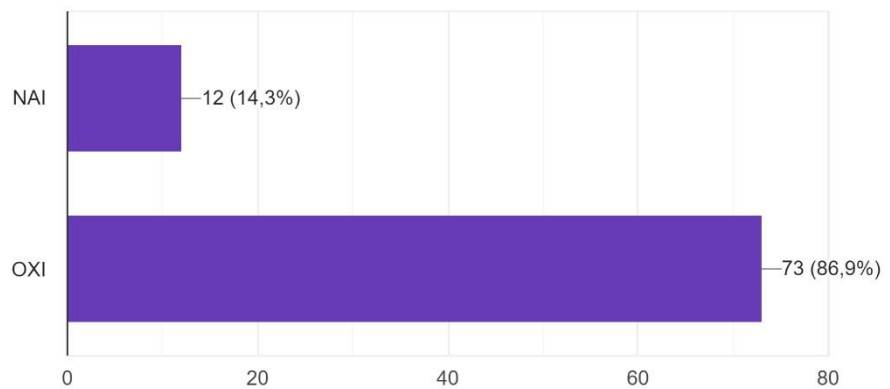

7. Στην παραπάνω ερώτηση που αφορά τον σημαντικότερο παράγοντα που θα συμβάλει θετικά στην ένταξη των προσφύγων, η πλειοψηφία θεωρεί σε ποσοστό 72,6% την εκμάθηση της ελληνικής γλώσσας ενώ το 27,4% την εύρεση εργασίας.

8. Θεωρείτε ότι τα προγράμματα και η αντίστοιχη ενημέρωση που παρέχεται στους πρόσφυγες σχετικά με την ένταξη τους είναι επαρκή;

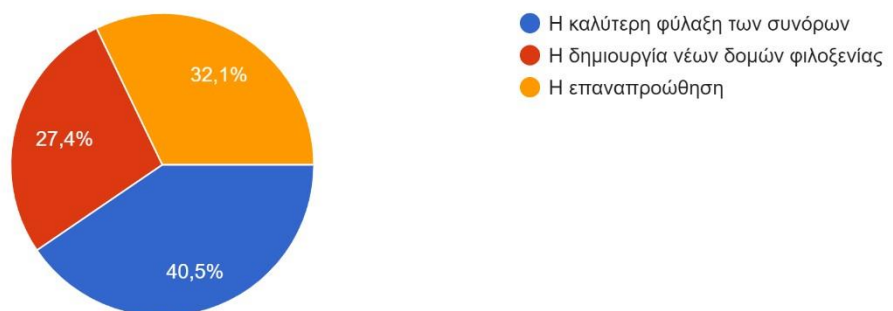
84 απαντήσεις

8. Στην όγδοη ερώτηση η συντριπτική πλειοψηφία με ποσοστό 86,9% θεωρεί ανεπαρκή τα προγράμματα και την ενημέρωση που αφορά την ένταξη των προσφύγων.

9. Ποια θεωρείτε ότι θα ήταν η ιδανικότερη λύση στην αντιμετώπιση των προσφυγικών ροών;

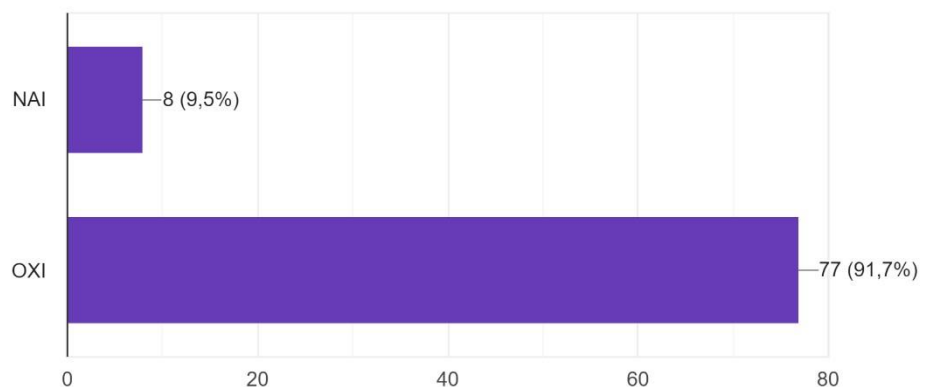
84 απαντήσεις

9. Στην ένατη ερώτηση που θεωρείται από τις πιο σημαντικές και αφορά την ιδανικότερη λύση για την αντιμετώπιση των προσφυγικών ροών, το 40,5% θεωρεί την καλύτερη φύλαξη των συνόρων, το 32,1% την επαναπροώθηση των προσφύγων στην Τουρκία και το 27,4% την δημιουργία νέων δομών φιλοξενίας.

10. Θεωρείτε ότι έχει γίνει σωστή οικονομική διαχείριση από την Ελλάδα, των ευρωπαϊκών κονδυλίων ...την αντιμετώπιση του προσφυγικού;

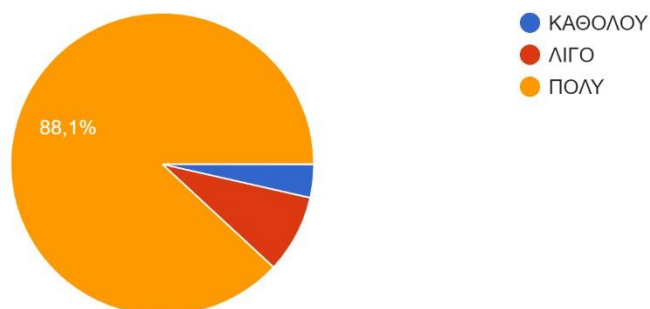
84 απαντήσεις

10. Σε ότι αφορά τη διαχείριση των ευρωπαϊκών κονδυλίων η συντριπτική πλειοψηφία με ποσοστό 91,7% πιστεύει ότι δεν έχει γίνει σωστή διαχείριση από την πλευρά της Ελλάδας.

11. Κατά πόσο πιστεύετε ότι θα ωφελούσε μία κοινή ευρωπαϊκή πολιτική στην αντιμετώπιση του προσφυγικού ζητήματος

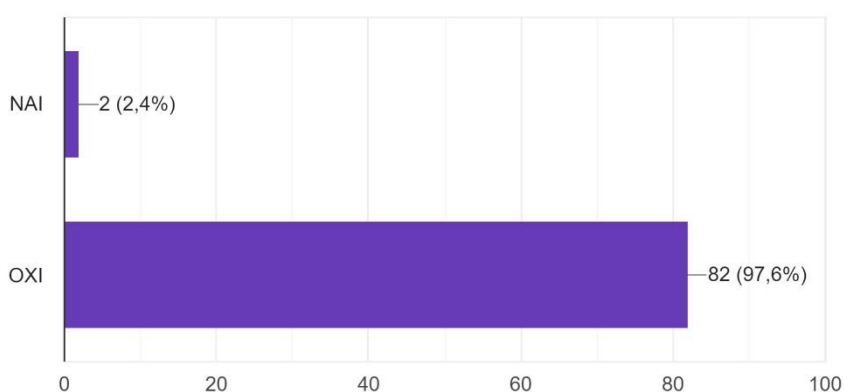
84 απαντήσεις

11. Στην παραπάνω ερώτηση για το εάν θα ωφελούσε μία κοινή ευρωπαϊκή πολιτική για την αντιμετώπιση του προσφυγικού οι περισσότεροι σε ποσοστό 88,1% θεωρούν ότι θα ωφελούσε σημαντικά.

12. Θεωρείτε ότι υπάρχει ισοκατανομή ως προς τον αριθμό των προσφύγων στις χώρες της Ευρώπης;

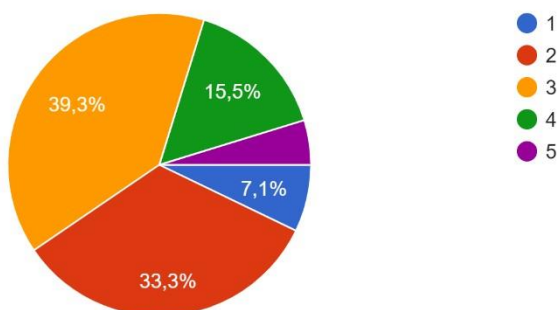
84 απαντήσεις

12. Στη δωδέκατη ερώτηση σχεδόν όλοι οι ερωτηθέντες συμφωνούν στο ότι δεν υπάρχει ισοκατανομή ως προς τον αριθμό των προσφύγων.

13. Πως θα βαθμολογούσατε την Ελλάδα ως προς το θέμα της διαχείρισης της προσφυγικής κρίσης έ...ς σήμερα; (1-5, με το 5 ως ανώτερο)

84 απαντήσεις

13. Στην τελευταία ερώτηση που οι ερωτηθέντες κλήθηκαν να βαθμολογήσουν την Ελλάδα ως προς τη διαχείριση της προσφυγικής κρίσης, υπήρξαν διαφοροποιήσεις. Το 39,3% βαθμολόγησε με 3 που είναι ένας μεσαίος βαθμός, το 33,3% με 2 που είναι ένας μέτριος βαθμός, το 15,5% με 4 που είναι ένας πολύ καλός βαθμός, το 7,1% με 1 που είναι ο χειρότερος βαθμός και το 4,8% με 5 που είναι ο καλύτερος βαθμός.

ΚΕΦΑΛΑΙΟ ΕΒΔΟΜΟ

ΣΥΜΠΕΡΑΣΜΑΤΑ-ΠΡΟΤΑΣΕΙΣ

Α. ΣΥΜΠΕΡΑΣΜΑΤΑ

Συνοψίζοντας, μετά την ολοκλήρωση της έρευνας και της βιβλιογραφικής επισκόπησης της παρούσας εργασίας μπορούμε να συμπεράνουμε τα εξής:

- 1) Η πλειοψηφία των προσφύγων-μεταναστών που εισέρχεται παράτυπα στην Ευρώπη προέρχεται από το Αφγανιστάν, το Πακιστάν και άλλες χώρες, κυρίως υποσαχάριες. Αυτό σημαίνει πως μπορούμε να μιλάμε για μετατροπή του προσφυγικού ζητήματος σε μεταναστευτικό, διότι οι παράτυπες αφίξεις των κατεχοχών προσφύγων που θεωρούνται οι Σύριοι, παρουσιάζουν μείωση.
- 2) Η Συμφωνία μεταξύ ΕΕ και Τουρκίας και αφορά την παράνομη μετανάστευση, δεν τηρείται από την πλευρά της Τουρκίας, πράγμα που αποδεικνύεται περίτρανα από τον τεράστιο αριθμό παράτυπων αφιχθέντων οι οποίοι διαμένουν στα νησιά του Ανατολικού Αιγαίου, με αποτέλεσμα τα ελληνικά νησιά να βρίσκονται υπό καθεστώς «ομηρίας» αν αναλογιστεί κανείς πως σε αρκετά εξ' αυτών ο εγχώριος πληθυσμός της νήσου είναι ίσος με αυτόν των παράτυπων αφίξεων. Επιπλέον, οι επαναπροωθήσεις στην Τουρκία είναι ελάχιστες.
- 3) Υπάρχει μεγάλη αύξηση των παράτυπων αφίξεων στην Ελλάδα κατά το έτος 2019, εν αντιθέσει με άλλες χώρες της Ευρώπης όπως η Ιταλία και η Ισπανία.
- 4) Ένα αρκετά μεγάλο ποσοστό των κονδυλίων που δίνονται από την ΕΕ στην Ελλάδα για την αντιμετώπιση του προσφυγικού, διατίθεται στις ΜΚΟ και όχι στους κρατικούς φορείς.
- 5) Σε αρκετές περιοχές της ενδοχώρας δεν υπάρχουν τα ανάλογα κέντρα φιλοξενίας προσφύγων, καθώς και μεγάλη συμμετοχή σε σπίτια, τα οποία στεγάζουν πρόσφυγες μέσω του προγράμματος ΕΣΤΙΑ της Ύπατης Αρμοστείας του ΟΗΕ.

Αναλόγως, η κοινή γνώμη θεωρεί ότι δεν υπάρχει ισοκατανομή ως προς τον αριθμό των προσφύγων που διαμένουν στις χώρες της

Ευρώπης . Κάτι που ενδεχομένως να ισχύει αν σκεφτεί κανείς ότι οι περισσότερες χώρες της Ευρώπης έχουν κλείσει τα σύνορα τους μετά το φαινόμενο της Ειδομένης το 2016, με αποτέλεσμα έκτοτε όλοι οι πρόσφυγες να βρίσκονται εγκλωβισμένοι στις χώρες στις οποίες εισέρχονται απευθείας από θαλάσσης όπως είναι η Ελλάδα, η Ιταλία και η Ισπανία.

- 6) Η πλειοψηφία των ανθρώπων που εργάζονται είτε σε κάποια Δημόσια Αρχή είτε σε κάποιο ανθρωπιστικό οργανισμό έχει εκπαιδευτεί αναλόγως για τη σωστή διαχείριση του προσφυγικού ζητήματος. Παρόλα αυτά το μεγαλύτερο ποσοστό των εργαζομένων αντιμετωπίζει πολλά προβλήματα στον χώρο εργασίας όπως η έλλειψη προσωπικού, η έλλειψη χρηματοδότησης, η έλλειψη τεχνογνωσίας, η έλλειψη συντονισμού μεταξύ των φορέων ή και όλων των παραπάνω. Πολύ πιθανόν εάν επιλυθούν αυτά τα προβλήματα να υπάρξει καλύτερη διαχείριση από τους ανθρώπους που εργάζονται καθημερινά γι' αυτήν.
- 7) Υπάρχει διαχωρισμός των απόψεων ως προς το θέμα της της συνάφειας μεταξύ της παρουσίας των προσφύγων στην ελληνική επικράτεια και την αύξηση της εγκληματικότητας. Κάτι που αναμένεται να συμβεί διότι πολλοί εκ των νεοεισερχομένων που σε μελλοντικό χρόνο θα διαμένουν στην Ελλάδα ως αναγνωρισμένοι πρόσφυγες, είναι μόνοι άνδρες που θεωρούνται πιο επιρρεπείς και υπαίτιοι για εγκληματικές πράξεις.
- 8) Η ένταξη των προσφύγων στην ελληνική κοινωνία δεν θεωρείται ότι θα είναι μία εύκολη υπόθεση, αν αναλογιστεί κανείς το πλήθος των προβλημάτων που θα κληθούν να αντιμετωπίσουν. Επιπροσθέτως, τόσο τα προγράμματα όσο και η ενημέρωση που αφορούν την ένταξη των προσφύγων θεωρούνται ανεπαρκή.
- 9) Η πλειοψηφία θεωρεί ότι η Ελλάδα διαχειρίστηκε την προσφυγική κρίση μέχρι σήμερα από μέτρια έως ικανοποιητικά.

Β.ΠΡΟΤΑΣΕΙΣ

Σύμφωνα με τα συμπεράσματα που προέκυψαν από την παρούσα εργασία, προτείνονται τα ακόλουθα για την καλύτερη διαχείριση της προσφυγικής κρίσης:

- 1) Κοινή ευρωπαϊκή μεταναστευτική πολιτική.
- 2) Καλύτερη φύλαξη των συνόρων και κυρίως των θαλάσσιων του Ανατολικού Αιγαίου.
- 3) Εφαρμογή των άμεσων επαναπροωθήσεων των ανθρώπων που δεν δικαιούνται την παραμονή στη χώρα.
- 4) Άμεση αποσυμφόρηση των νησιών, που τα τελευταία χρόνια επωμίζονται έναν δυσβάσταχτο αριθμό προσφύγων και μεταναστών.
- 5) Θα πρέπει όλες οι Περιφέρειες της Ελλάδας να λάβουν τον ανάλογο αριθμό προσφύγων, σύμφωνα με τον πληθυσμό του διαμένοντα πληθυσμού τους. Παράλληλα, το ίδιο ακριβώς πρέπει να συμβεί και με όλες τις χώρες της Ευρώπης, ώστε να υπάρξει ισοκατανομή ως προς τον αριθμό των προσφύγων.
- 6) Αύξηση των κονδυλίων που προορίζονται από την Ευρωπαϊκή Ένωση προς την Ελλάδα για την διαχείριση του προσφυγικού.
- 7) Η διαχείριση των περισσότερων κονδυλίων να γίνεται από τους κρατικούς φορείς και όχι από τις ΜΚΟ, όπως συμβαίνει έως τώρα.
- 8) Καλύτερη οργάνωση και εκπαίδευση όλων των εμπλεκόμενων φορέων του Δημοσίου και του άρτιου εξοπλισμού των υπηρεσιών τους.
- 9) Καλύτερη ενημέρωση των προσφύγων και δημιουργία νέων προγραμμάτων που αφορούν την ένταξη τους στην ελληνική κοινωνία, με έμφαση στην εκπαίδευση- εκμάθηση της ελληνικής γλώσσας και την εύρεση εργασίας.
- 10) Η ενημέρωση του γηγενή πληθυσμού, κυρίως εντός των σχολικών μονάδων σχετικά την ενσωμάτωση των προσφύγων στη χώρας, προς αποφυγή διαφόρων περιστατικών ρατσιστικής βίας.

Εν κατακλείδι, ευχή όλων μας ας είναι η όσο το δυνατόν καλύτερη διαχείριση του προβλήματος στο μέλλον από τους αρμόδιους, καθώς και η ομαλότερη ένταξη των αναγνωρισμένων προσφύγων στους κόλπους της ελληνικής κοινωνίας.

ΒΙΒΛΙΟΓΡΑΦΙΑ

Βειϊκού Μ., Λαλαγιάννη Β.,(2015) *«Μετανάστευση Κοινωνικές και Πολιτισμικές Εκφάνσεις»*, Εκδόσεις Κάλλιππος, σελ.39-40.

ΕΓΧΕΙΡΙΔΙΟ ΓΙΑ ΤΙΣ ΔΙΑΔΙΚΑΣΙΕΣ ΚΑΙ ΤΑ ΚΡΙΤΗΡΙΑ ΚΑΘΟΡΙΣΜΟΥ ΤΟΥ ΚΑΘΕΣΤΩΤΟΣ ΤΩΝ ΠΡΟΣΦΥΓΩΝ σύμφωνα με τη Σύμβαση του 1951 και το Πρωτόκολλο του 1967 Για το Καθεστώς των Προσφύγων σελ.23

(Επιστημονικό Εκπαιδευτικό Περιοδικό «εκπ@ιδευτικός κύκλος», Τόμος 2, Τεύχος 1, 2014c εκπ@ιδευτικός κύκλος ISSN: 2241-4576.)

Καψάλης Α, (2011) *«Η σύγχρονη Ευρωπαϊκή Πολιτική για την Μετανάστευση και το Αξίωμα της Επιλεκτικής Μετανάστευσης»*, από το βιβλίο *« Η κοινωνική Πολιτική της Ευρωπαϊκής Ένωσης»*, Θ.Σακελλαρόπουλος, Εκδόσεις Διόνικος, σελ.442,444,454.

Κοροντζής Τ.,(2017) *«Οργανωμένο έγκλημα και παράνομη μετανάστευση»*, Εκδόσεις BOOKSTARS, 82,83,246,249.

Μαρμάνη Φ., (2018) *«Το προσφυγικό πρόβλημα, η διάσταση του φύλου»*, Εκδόσεις Παπαζήση, Αθήνα, σελ.37,38,42,43,45,47,97.

Ναξάκης Χ., Χλέτσος Μ., (2003) *«Μετανάστες και Μετανάστευση : Οικονομικές, Πολιτικές και Κοινωνικές Πτυχές»*, Εκδόσεις Πατάκη, σελ.21.

Πεσμαζόγλου Β., (2015) *«Υπαίθριος πόλη Μετανάστευση, Πολιτική οικονομία της Ανάπτυξης»*, κεφ.6, Αθήνα, Εκδόσεις Κάλλιππος.

Σπυροπούλου Γ., Χριστόπουλος Δ., (2016) *«Προσφυγικό : Θα τα καταφέρουμε;» Ένας απολογισμός διαχείρισης και προτάσεις διεξόδου*, Εκδόσεις Παπαζήση, Αθήνα, σελ.66-69.

NOMOI-ΦΕΚ**N.3907/2011****N.4251/2014****N.4375/2016****N.4540/2018/Φ.8005-8****N.4636/2019****ΦΕΚ 215/Α/309.2011-Άρθρο 1**

ΔΙΑΔΙΚΤΥΑΚΕΣ ΠΗΓΕΣ

www.amnesty.gr/universal-declaration-of-human-rights (ανάκτηση στις 12/11/2019)

www.astynomia.gr (ανάκτηση στις 23/11/2019)

www.asylo.gov.gr (ανάκτηση στις 18/11/2019 και 3/12/2019)

www.consillium.europa.eu/en/press (ανάκτηση στις 29/11/2019)

<https://www.easo.europa.eu/about-us/what-we-do> (ανάκτηση στις 17/12/2019)

https://ec.europa.eu/home-affairs/sites/homeaffairs/files/what-we-do/policies/european-agenda-migration/background-information/docs/20160412/factsheet_managing_refugee_crisis_eu_financial_support_greece_-_latest_update_el.pdf (ανάκτηση στις 20/12/2019)

https://ec.europa.eu/regional_policy/en/information/publications/reports/2018/working-together-for-the-local-integration-of-migrants (ανάκτηση στις 20/12/2019)

www.eleftherostypos.gr (ανάκτηση στις 24/01/2020)

<http://estia.unhcr.gr/el/%ce%b5%ce%bd%ce%b7%ce%bc%ce%b5%cf%81%cf%89%cf%84%ce%b9%ce%ba%cf%8c-%cf%83%ce%b7%ce%bc%ce%b5%ce%af%cf%89%ce%bc%ce%b1-%ce%b3%ce%b9%ce%b1-%cf%84%ce%b7-%cf%83%cf%84%ce%ad%ce%b3%ce%b1%cf%83%ce%b7-8/> (ανάκτηση στις 16/12/2019)

<http://estia.unhcr.gr/el/%cf%80%ce%b1%cf%81%ce%bf%cf%87%ce%ae-%ce%bf%ce%b9%ce%ba%ce%bf%ce%bd%ce%bf%ce%bc%ce%b9%ce%ba%ce%ae%cf%82-%ce%b2%ce%bf%ce%ae%ce%b8%ce%b5%ce%b9%ce%b1%cf%82-%ce%bf%ce%ba%cf%84%cf%8e%ce%b2%cf%81/e> (ανάκτηση στις 16/12/2019)

www.europarl.europa.eu/Θεματολογικά δελτία για την Ευρωπαϊκή Ένωση, 2017,σελ 1,3) (ανάκτηση στις 5/11/2019)

https://government.gov.gr/wp-content/uploads/2017/04/gr_fact_sheet_refugee_print_19_01_2017-2.pdf

(ανάκτηση στις 15/12/2019)

<https://greece.iom.int/el/> στην Ελλάδα (ανάκτηση στις 3/12/2019)

<http://www.iep.edu.gr/el/crossingbordersedu-anakoinwseis/dyep-domes-ypodoxis-kai-ekpaidefsis-prosfigon> (ανάκτηση στις 17/12/2019)

www.immigration.gr (ανάκτηση στις 8/11/2019)

<https://infocrisis.gov.gr/6960/apotyposi-tis-ethnikis-ikonas-katastasis-gia-to-prosfigiko-metanasteftiko-zitima-tin-27-11-2019/> (ανάκτηση στις 29/11/2019)

www.panhellenicpost.com (ανάκτηση στις 19/01/2020)

www.synigoros.gr (ανάκτηση στις 17/12/2019)

<https://www.unhcr.org/gr/wpcontent/uploads/sites/10/2017/05/Geneva1951faq.pdf> (ανάκτηση στις 16/11/2019)

www.ypes.gr/ [Εθνική](#) Στρατηγική για την ένταξη των πολιτών τρίτων χωρών, Μεταναστευτική πολιτική. (ανάκτηση στις 8/11/2019)

**ΠΑΡΑΡΤΗΜΑ
ΤΟ ΕΡΩΤΗΜΑΤΟΛΟΓΙΟ ΤΗΣ ΕΡΕΥΝΑΣ**

Η διαχείριση της προσφυγικής κρίσης στην Ελλάδα και την Ευρώπη

Ανώνυμο ερωτηματολόγιο έρευνας της ΠΟΥΛΟΥΛΗ ΜΑΡΙΑΣ, στο πλαίσιο της εκπόνησης της διπλωματικής της εργασίας ,του Μεταπτυχιακού Προγράμματος Σπουδών στη "Δημόσια Διοίκηση και Τοπική Αυτοδιοίκηση" του Πανεπιστημίου Θεσσαλίας

* Απαιτείται

ΦΥΛΟ *

- ☐ ΑΡΡΕΝ
- ☐ ΘΗΛΥ

ΗΛΙΚΙΑ *

- ☐ 18-30
- ☐ 30-45
- ☐ 45 ΚΑΙ ΑΝΩ

ΜΟΡΦΩΤΙΚΟ ΕΠΙΠΕΔΟ *

- ☐ ΔΕΥΤΕΡΟΒΑΘΜΙΑ ΕΚΠΑΙΔΕΥΣΗ
- ☐ ΤΡΙΤΟΒΑΘΜΙΑ ΕΚΠΑΙΔΕΥΣΗ
- ☐ ΜΕΤΑΠΤΥΧΙΑΚΟ/ΔΙΔΑΚΤΟΡΙΚΟ

Πληθυσμός πόλης στην οποία ζείτε *

- ☐ 10.000-100.000 κάτοικοι
- ☐ 100.001-500.000 κάτοικοι
- ☐ 500.001 και άνω κάτοικοι

1. Εργάζεστε για κάποια δημόσια αρχή ή για ανθρωπιστικό οργανισμό; *

- ☐ ΔΗΜΟΣΙΑ ΑΡΧΗ
- ☐ ΑΝΘΡΩΠΙΣΤΙΚΟ ΟΡΓΑΝΙΣΜΟ

2. Έχετε περάσει κάποιο είδος εκπαίδευσης σε ζητήματα προσφυγικής κρίσης; *

- ☐ ΝΑΙ
- ☐ ΟΧΙ

3. Θεωρείτε ότι υπάρχουν δημόσιες υπηρεσίες οι οποίες θα μπορούσαν να συμμετάσχουν ενεργά στη διαχείριση της προσφυγικής κρίσης και οι οποίες δεν έχουν συμμετάσχει έως τώρα; *

- ☐ ΝΑΙ
- ☐ ΟΧΙ

4. Τι ελλείμματα εντοπίζετε σε υπηρεσιακό επίπεδο για την αντιμετώπιση της προσφυγικής κρίσης; *

- ☐ Έλλειψη προσωπικού
- ☐ Έλλειψη χρηματοδότησης
- ☐ Έλλειψη τεχνογνωσίας
- ☐ Έλλειψη συντονισμού μεταξύ των φορέων
- ☐ Όλα τα παραπάνω

5. Θεωρείτε ότι η διαμονή των προσφύγων στην ελληνική επικράτεια επηρεάζει την εμφάνιση φαινομένων εγκληματικότητας; *

- ☐ ΚΑΘΟΛΟΥ
- ☐ ΜΕΤΡΙΑ
- ☐ ΠΟΛΥ
- ☐ ΣΙΓΟΥΡΑ

6. Με βάση την εμπειρία και την ενασχόληση σας με το ζήτημα, θεωρείτε ότι θα είναι ομαλή η ένταξη των προσφύγων στην ελληνική κοινωνία; *

- ☐ ΚΑΘΟΛΟΥ
- ☐ ΜΕΤΡΙΑ
- ☐ ΠΟΛΥ
- ☐ ΣΙΓΟΥΡΑ

7. Ποιος θεωρείτε ότι είναι ο σημαντικότερος παράγοντας που θα συμβάλλει στην ένταξη των προσφύγων στην ελληνική κοινωνία; *

- Εκπαίδευση/ Εκμάθηση της ελληνικής γλώσσας
- Εύρεση εργασίας
- Χορήγηση ειδικών επιδομάτων

8. Θεωρείτε ότι τα προγράμματα και η αντίστοιχη ενημέρωση που παρέχεται στους πρόσφυγες σχετικά με την ένταξη τους είναι επαρκή; *

- ΝΑΙ
- ΟΧΙ

9. Ποια θεωρείτε ότι θα ήταν η ιδανικότερη λύση στην αντιμετώπιση των προσφυγικών ροών; *

- Η καλύτερη φύλαξη των συνόρων
- Η δημιουργία νέων δομών φιλοξενίας
- Η επαναπροώθηση

10. Θεωρείτε ότι έχει γίνει σωστή οικονομική διαχείριση από την Ελλάδα, των ευρωπαϊκών κονδυλίων που διατίθενται για την αντιμετώπιση του προσφυγικού; *

- ΝΑΙ
- ΟΧΙ

11. Κατά πόσο πιστεύετε ότι θα ωφελούσε μία κοινή ευρωπαϊκή πολιτική στην αντιμετώπιση του προσφυγικού ζητήματος *

- ΚΑΘΟΛΟΥ
- ΛΙΓΟ
- ΠΟΛΥ

12. Θεωρείτε ότι υπάρχει ισοκατανομή ως προς τον αριθμό των προσφύγων στις χώρες της Ευρώπης; *

- ΝΑΙ
- ΟΧΙ

13. Πως θα βαθμολογούσατε την Ελλάδα ως προς το θέμα της διαχείρισης της προσφυγικής κρίσης έως σήμερα; (1-5, με το 5 ως ανώτερο) *

- ☐ 1
- ☐ 2
- ☐ 3
- ☐ 4
- ☐ 5